JULIAN
BARNES

până când m-a cunoscut

BABEL

colecţie coodonată de Dana Ionescu

BABEL

Julian Barnes s-a născut în Leicester, Anglia, în 1946. A studiat la City of London School între 1957 și 1964, apoi la Magdalen College, Oxford, absolvind (cu onoruri) în 1968 secţia de limbi moderne. După încheierea studiilor, a lucrat ca lexicograf pentru *Oxford English Dictionary* timp de trei ani. Din 1977, a devenit redactor literar și a semnat recenzii în *New Statesmen* și *New Review*. Între 1979 și 1986 a realizat cronici de televiziune, mai întâi pentru *New Statesmen* și apoi pentru *Observer*.

Opera lui Julian Barnes numără peste cincisprezece volume de proză, povestiri scurte și eseuri, cariera sa literară fiind încununată de numeroase premii și distincţii: Somerset Maugham Award pentru *Metroland* (1981), Geoffrey Faber Memorial Prize (1985), Prix Médicis pentru *Papagalul lui Flaubert* (1986), E.M. Forster Award (decernat de American Academy and Institute of Arts and Letters, 1986), Gutenberg Prize (1987), Grinzane Cavour Prize (1988), Prix Femina pentru Trois (1992). A fost de trei ori finalist la Booker Prize: în 1984 pentru *Papagalul lui Flaubert,* în 1998 pentru Anglia, Anglia și în 2005 pentru *Arthur & George.* Statul francez i-a acordat în 1988 titlul de Chevalier des Arts et des Lettres, în 1995 a fost numit Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres, iar în 2004 a primit titlul de Commandeur de l'Ordre des Arts et des Lettres. De asemenea, în 1993 a primit Shakespeare Prize acordat de fundaţia FVS, iar în 2004 a primit

Premiul Statului Austriac pentru Literatură Europeană. În prezent locuiește la Londra.

În 2011, i-a fost decernat Man Booker Prize pentru romanul *Sentimentul unui sfârşit* (Editura Nemira, 2013).

JULIAN

BARNES

până când m-a cunoscut

traducere din limba engleză
RADU PARASCHIVESCU

NEMIRA

Coperta: Cristian FLORESCU, Dana IONESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BARNES, JULIAN
Până când m-a cunoscut / Julian Barnes ; trad.: Radu Paraschivescu.
- București: Nemira Publishing House, 2014
ISBN 978-606-579-789-5

I. Paraschivescu, Radu (trad.)

821.111-31=135.1

Julian Barnes
BEFORE SHE MET ME
© Julian Barnes, 1982

© Nemira, 2014

Redactor: Dana IONESCU
Lector: Dana IONESCU
Tehnoredactor: Magda BITAY
Tiparul executat de MONITORUL OFICIAL R.A.
Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.
ISBN 978-606-579-789-5

Cuprins

- Despre autor
- 1 Trei costume şi-o vioară
- 2 *In flagrante*
- 3 Portocrucea
- 4 Sansepolcro, Poggibonsi
- 5 Maligne şi benigne
- 6 Spălătoru' de maşini
- 7 Pe-un morman de băligar
- 8 Gresie feminiană
- 9 Uneori un trabuc
- 10 Sindromul Stanley Spencer

- 11 Calul şi crocodilul

„Omul se găseşte în situaţia ingrată de a fi fost dotat de natură cu trei creiere care, în ciuda marilor diferenţe de structură, trebuie să funcţioneze împreună şi să comunice între ele. Cel mai vechi dintre ele este esenţialmente reptilian. Al doilea a fost moştenit de la mamiferele inferioare, iar al treilea este o dezvoltare târzie din acelaşi ordin, care... l-a transformat de fapt pe om în ceea ce este astăzi. Vorbind alegoric despre aceste creiere dinăuntrul creierului, ne-am putea imagina că atunci când îşi îndeamnă pacientul să se întindă pe canapea, psihiatrul îi cere să se plaseze la orizontală, lângă un cal şi un crocodil.“

Paul D. McLean, *Journal of Nervous and Mental Diseases,*
Vol. CXXXV, nr. 4, octombrie 1962

„Il vaut mieux encore être marié qu'être mort.“
Molière, Les Fourberies de Scapin

Lui Pat

1

TREI COSTUME ŞI-O VIOARĂ

Când îşi surprinse prima dată soţia înşelându-l, lui Graham Hendrick nu-i păsă nici cât negru sub unghie. Ba chiar se trezi chicotind de unul singur. Nici măcar nu-i dădu prin cap să-i pună mâna la ochi fiică-sii, măcar ea să nu vadă.

Bineînţeles, Barbara orchestrase totul. Barbara, prima lui soţie, spre deosebire de Ann, care era a doua şi care tocmai comisese adulterul. Chit că la momentul respectiv nici măcar nu-l considerase adulter. Prin urmare reacţia de tip *pas devant l'enfant* n-ar fi fost adecvată. Şi, oricum, erau încă în perioada căreia Graham îi spunea „vremea mierii".

Vremea mierii începuse pe 22 aprilie 1977, la Repton Gardens, când Jack Lupton îl prezentase unei paraşutiste. Ajunsese la petrecere şi era deja la al treilea pahar. Numai că alcoolul nu-l ajutase niciodată să se destindă: de îndată ce Jack îi făcuse cunoştinţă cu fata, în minte i se produsese un declic şi numele i se şterse din memorie. Aşa păţea întotdeauna la petreceri. Cu câţiva ani în urmă Graham făcuse un experiment şi încercase să repete numele fiecărei persoane cu care dăduse

mâna. „Bună, Rachel.“ „Salut, Lionel.“ În fine, „Bună seara, Marion“. Numai că bărbaţii aveau impresia că erai homosexual şi te priveau precaut, în timp ce femeile te întrebau politicos dacă erai bostonian sau dacă nu cumva făceai parte din şcoala gândirii pozitive. Graham abandonase această tehnică şi reîncepuse să se simtă ruşinat din cauza festelor pe care i le juca memoria.

În seara călduţă de aprilie, sprijinindu-se de biblioteca lui Jack, departe de fumătorii care stăteau de vorbă, Graham se uitase curtenitor la femeia aceasta pe care încă n-o cunoştea, cu un păr blonziu, îngrijit şi o cămaşă în dungi care, din câte îşi dădea el seama, era din mătase.

– Probabil că ai o viaţă foarte interesantă.

– Da, aşa e.

– Cred că... eşti mai mereu pe drum.

– Exact.

– Faci şi demonstraţii, presupun.

Şi-o imaginase rostogolindu-se prin aer, pe când un fum stacojiu ieşea cu un şuierat dintr-o cutie de tablă pe care şi-o legase de gleznă.

– Mă rog, asta e din cealaltă căprărie.

(Care Dumnezeu o fi fost aia?)

– Totuşi, probabil că-i destul de periculos.

– Ce... a, te referi la zboruri?

E de mirare cât de des se sperie bărbaţii de avioane, îşi zisese Ann. Pe ea, una, n-o deranjau absolut deloc.

– Nu, nu zborurile, chestia ailaltă. Săritul.

Ann îşi înclinase capul, ca într-o întrebare fără cuvinte.

– Săritul.

Graham îşi pusese paharul pe un raft şi-şi mişcase mâinile ca şi cum ar fi încercat să-şi păstreze echilibrul. Ann îşi înclinase capul şi mai mult. Bărbatul prinsese nasturele din mijloc al sacoului între degete şi-l trăsese brusc în jos, cu o precizie cazonă.

– Of, spusese el într-un târziu. Am crezut că eşti paraşutistă.

Partea de jos a feţei lui Ann se recompusese într-un zâmbet, după care expresia ochilor ei trecuse încet de la compasiunea sceptică la amuzament.

– Jack mi-a zis că eşti paraşutistă, repetase el, de parcă reiterarea formulei şi divulgarea sursei de informaţii ar fi făcut totul plauzibil.

În realitate, era exact pe dos, bineînţeles. Fără îndoială că avea de-a face cu un nou exemplu încadrat de Jack la categoria „salt din poziţia ghemuit cu capul înainte, găozar bătrân“.

– În cazul ăsta, ripostase ea, nici tu nu eşti istoric şi nu predai la London University.

– Ferească Dumnezeu! zisese Graham. Ţi se pare că arăt a universitar?

– Habar n-am cum arată universitarii. Nu sunt şi ei ca toată lumea?

– Da’ de unde! răspunsese Graham îndârjit. Poartă ochelari şi sacouri cafenii din catifea reiată, sunt cocoşaţi şi meschini, îi roade gelozia şi își dau toţi cu Old Spice.

Ann se uitase la el. Avea ochelari şi era îmbrăcat cu un sacou cafeniu din catifea reiată.

– Sunt neurochirurg, spusese el. Mă rog, nu chiar. Sunt la început de drum. Mai întâi trebuie să practic pe alte părţi ale corpului, logic. Deocamdată am ajuns la umeri şi la gât.

– Trebuie să fie foarte interesant, zisese Ann, neştiind până unde să împingă mefienţa. Şi greu, adăugase.

– E greu, nici vorbă.

Graham îşi mişcase ochelarii pe nas, dându-i într-o parte înainte de a-i readuce exact în poziţia în care stătuseră şi până atunci. Era înalt, cu un chip alungit, împins înainte, şi un păr brun, cu fire cărunte ici şi colo, de parcă i-ar fi scuturat cineva o piperniţă deasupra capului.

– Pe lângă asta, e şi periculos.

– Cred şi eu.

Nu era de mirare că avea părul în halul ăsta.

– Dar partea cea mai periculoasă, explicase el, e zborul.

Ann zâmbise, iar el făcuse același lucru. Nu era doar drăguţă, ci şi prietenoasă.

– De felul meu, sunt cumpărătoare, mărturisise ea. Cumpăr haine.

– De felul meu, sunt universitar, spusese el. Predau istorie la London University.

– Iar eu, de felul meu, sunt magician, zisese Jack Lupton, sătul să tot dea târcoale conversaţiei lor şi decizându-se s-o schimbe prin propria prezenţă. Predau magia la Universitatea Vieţii. Ce beţi, vin sau vin?

– Pleacă de aici, Jack! îl expediase ferm Graham.

Iar Jack plecase.

Privind înapoi, Graham înţelese cu o limpezime neaşteptată ce viaţă insipidă dusese până atunci. Asta, bineînţeles, dacă nu cumva limpezimea neaşteptată era întotdeauna componenta înşelătoare a privitului înapoi. La momentul cu pricina, avea treizeci şi opt de ani; însurat de cincisprezece; zece ani în acelaşi serviciu; o ipotecă solidă, achitată pe jumătate. Probabil că şi din viaţă i se dusese tot jumătate; deja simţea c-o luase la vale.

Nu că Barbara ar fi privit lucrurile la fel. Şi nu că el i-ar fi prezentat problema în felul ăsta. Dar, mai ştii, poate tocmai asta era una dintre cauzele necazurilor.

Pe vremea aceea continua să ţină la Barbara, deşi n-o iubea de-adevăratelea, iar de cinci ani nu mai simţea urmă de mândrie sau măcar de interes pentru relaţia lor. Ţinea, în schimb, la fata lor, Alice, chit că – spre relativa lui surprindere – nu-i provocase niciodată emoţii deosebit de profunde. Se bucura când lua note mari la şcoală, dar se îndoia că bucuria asta nu era de fapt un fel de uşurare la aflarea veştii că nu făcea prostii; cum să-ţi dai seama? Nutrea totodată o afecţiune nesănătoasă pentru serviciu, numai că ea scădea de la an la an, pe măsură ce studenţii care-i încăpeau pe mână erau tot mai necopţi, mai leneşi fără voia lor şi mai inaccesibili ca oricând, indiferent de politeţea cu care te tratau.

În cei cincisprezece ani de căsătorie n-o înşelase niciodată pe Barbara, fiindcă i se părea urât, dar, bănuia el, şi din cauză că nu fusese tentat niciodată

(când studentele cu fuste scurte se aşezau picior peste picior în faţa lui, le alegea subiectele cele mai grele pentru lucrări, făcându-le să împrăştie vorba că era o muhaia cu lapte în loc de sânge). De asemenea, nu se gândise niciodată să facă altceva şi nu credea că ar fi găsit o muncă pe care s-o îndeplinească la fel de uşor. Citea foarte mult, lucra în grădină, dezlega rebusuri şi îşi proteja proprietatea. La treizeci şi opt de ani, aproape că avea sentimentul că ieşise deja la pensie.

Dar când o întâlni pe Ann – nu cu prima ocazie, la Repton Gardens, ci mai târziu, după ce făcuse tâmpenia de-a o invita să iasă cu el – începu să aibă impresia că un canal de comunicare cu eul lui de acum douăzeci de ani, blocat de multă vreme, fusese repus în funcţiune brusc. Se simţi din nou capabil de nebunii şi de puseuri idealiste, în plus, corpul lui păru să dea semne de retrezire la viaţă. Prin asta nu voia să spună doar că-i plăcea foarte mult sexul (deşi fireşte că voia să spună şi asta), ci şi că încetase să se considere un purtător de creier şi atât. De cel puţin zece ani găsea rosturi din ce în ce mai puţine pentru propriul corp; locul tuturor plăcerilor şi emoţiilor, care pe vremuri părea să se întindă până la suprafaţa pielii, se repliase în spaţiul strâmt din mijlocul capului. Toate lucrurile pe care le preţuia i se îngrămădeau între urechi. Bineînţeles, îşi îngrijea corpul, dar cu acelaşi interes mut şi impasibil cu care îşi privea maşina. Ambele trebuia alimentate şi spălate la intervale variabile; ambele se defectau ocazional, dar de obicei puteau fi reparate.

893-80-13 – cum de îşi luase inima-n dinţi şi sunase? Ştia foarte bine cum: ducându-se singur cu preşul. Se aşezase la birou într-o dimineaţă, cu o listă de numere la care trebuia să sune, şi

strecurase şi numărul „ei“. Printre negocieri înverşunate legate de orar şi manifestări reţinute ale interesului din partea editorilor unor publicaţii elitiste, se trezise la un moment dat sunând la „ea“. Nu mai invitase pe nimeni (adică nicio femeie) la prânz (mă rog, la un prânz neprofesional) de ani buni. Nu i se păruse... relevant. Însă nu trebuia decât să se prezinte, să se asigure că femeia îşi amintea de el şi s-o invite. Iar ea acceptase; ba, mai mult, zisese „da“ chiar de la prima propunere. Lui Graham îi plăcuse; îi dăduse încrederea necesară ca să-şi ţină verigheta pe deget pe durata prânzului. Preţ de o clipă cochetase cu ideea de-a o scoate.

Iar lucrurile se desfăşuraseră la fel de simplu şi mai departe. Fie el, fie ea spunea „Ce-ar fi să...“, celălalt răspundea prin „Da“ sau „Nu“ şi aşa se luau deciziile. Nu existau acele speculaţii legate de motive, care apăreau constant în căsnicia lui cu Barbara. De fapt, nu asta ai vrut să spui, Graham, nu-i aşa? Când ai zis *x,* presupun că te-ai referit la y, Graham, nu? Viaţa lângă tine e ca un joc de şah în care adversarul are două rânduri de cai, Graham. Într-o seară din al şaptelea an de căsnicie, după o cină aproape lipsită de tensiuni, după ce Alice se dusese la culcare, iar el părea cum nu se poate mai împăcat şi mulţumit, îi spusese Barbarei, cu o minusculă exagerare:

– Mă simt foarte fericit.

Iar Barbara, care tocmai strângea firimiturile de pe masă, se răsucise pe călcâie, cu mâinile ascunse în mănuşile roz şi lucioase de cauciuc, şi răspunsese printr-o întrebare:

– Din ce porcărie încerci să scapi?

Existaseră destule schimburi de replici asemănătoare şi înainte, şi după aceea, dar ăsta îi rămăsese în minte. Poate tocmai fiindcă nu încerca să scape din nicio porcărie. De atunci se surprinsese ezitând înainte de a-i mărturisi că o iubea, că era fericit sau că lucrurile mergeau bine, oprit în loc de o întrebare inevitabilă: dacă-i spun Barbarei ce simt, există vreun lucru de la care o să creadă că vreau să mă sustrag sau pe care o să fie convinsă că am de gând să-l minimalizez? Dacă nu exista, deschidea gura şi-i spunea. Dar asta alunga orice urmă de spontaneitate.

Spontaneitate, francheţe, repararea canalelor de comunicare cu propriul corp: Ann îl introdusese nu doar în zona Plăcerii (asta ar fi putut s-o facă multe), ci şi în cea a abordărilor ei complexe, a savurării ei labirintice, ba chiar izbutise să-l împrospăteze pentru amintirile plăcerii. Tiparul acestui demers nu varia câtuşi de puţin: la început un spasm de recunoaştere în timp ce o vedea pe Ann făcând ceva (mâncând, făcând dragoste, vorbind, ba chiar stând în picioare sau umblând); apoi o perioadă de recuperare mimetică, până când se simţea în largul lui în prezenţa plăcerii respective; la final, un soi de gratitudine combinată cu un resentiment greţos (la început nu înţelesese cum era posibil, dar se vede treaba că era). Însă oricât de recunoscător îi era pentru că-l învăţase şi oricât aprecia faptul că aflase prima secretul (fără asta, el cum ar fi putut să bage la cap?), uneori se trezea cuprins de nelinişte şi de o oarecare supărare la gândul că Ann ajunsese la ţintă înaintea lui. În fond şi la urma urmei, era cu şapte ani mai mare ca ea. În pat, de pildă, dezinvoltura ei încrezătoare părea adeseori să-i scoată în evidenţă

(cu nuanţe critice, aproape batjocoritoare) stângăcia precaută şi rigidă. Hei, stai puţin, aşteaptă-mă, îşi spunea; iar alteori, înciudat de-a binelea: Chestia asta de ce n-ai învăţat-o cu mine?

Ann îşi dădea seama de asta – îl determina pe Graham s-o facă să-şi dea seama – fără să aibă impresia vreunei ameninţări. Dac-ar fi dezbătut problema, cu siguranţă că ar fi făcut-o să dispară. În plus, existau numeroase zone în care Graham era mult mai avizat decât ea. Pentru Ann, istoria era o bibliotecă formată din cărţi închise. Ştirile nu prezentau interes fiindcă erau inevitabile şi neinfluenţabile. Politica o plictisea, cu excepţia micii satisfacţii de cartofor pe care o simţea când se discuta bugetul şi a satisfacţiei niţeluş sporite din perioada alegerilor generale. Cu eforturi, reuşea să-i enumere pe membrii importanţi ai guvernului; atâta doar că de obicei era în urmă cu un guvern.

Îi plăcea să călătorească, lucru la care Graham aproape că renunţase (era tot o activitate care i se desfăşura mai mult între urechi). O atrăgeau arta modernă şi muzica veche şi-i plăcea la nebunie să facă mâncare şi să citească. Lui Graham, majoritatea acestor preferinţe i se păreau înrudite cu ale lui şi toate erau de înţeles. Pe vremuri lui Ann îi plăcuse şi să meargă la cinematograf – în fond, jucase diverse roluri mici în câteva filme –, dar acum nu mai avea chef, ceea pe el nu-l deranja defel.

La prima întâlnire, fata nu ieşise la vânătoare.

– Am treizeci şi unu de ani, n-am fost expusă în vitrină şi n-am ieşit la vânătoare, îi spusese ea

recent unui unchi ultrapreocupat, care îşi fixase iscoditor privirile pe inelarul mâinii ei stângi.

Nu se mai aştepta ca fiecare petrecere sau masă să-i aducă partenerul perfect sau măcar unul corespunzător. În plus, constatase deja neconcordanţa zăpăcitoare, de-a dreptul comică, dintre intenţii şi rezultate. Aveai chef de o relaţie scurtă, aproape făcând abstracţie de contact, şi te îndrăgosteai de mama individului; la rândul lui, acesta ţi se părea bun, dar nu nemaipomenit, şi în spatele imaginii de băiat la locul lui, gata să-ţi aducă o băutură de la bar, descopereai un egoism intratabil. Ann nu se considera deziluzionată sau (aşa cum o credeau câteva prietene) ghinionistă; pur şi simplu se mai deşteptase pe parcurs. Gândindu-se la diverse *ménages à trois* incomode, la avorturi muiate în lacrimi şi la relaţiile sulfuroase şi chiar degradante în care se lăsaseră antrenate unele dintre amicele ei, ajunsese la concluzia că, prin comparaţie, scăpase relativ neşifonată.

Pentru Graham, faptul că nu era foarte arătos reprezenta un avantaj; Ann considera că asta îl făcea mai autentic. Nici nu mai conta dacă era sau nu căsătorit. Prietenele lui Anne decretaseră că odată ce împlineai treizeci de ani – şi dacă nu deveneai pedofilă – bărbaţii peste care dădeai erau fie homosexuali, fie psihotici, fie însuraţi, iar dintre aceste trei categorii ultima era, evident, cea mai bună. Sheila, prietena cea mai apropiată a lui Ann, susţinea că în orice caz bărbaţii căsătoriţi erau de preferat burlacilor fiindcă miroseau mai frumos: nevestele le duceau întotdeauna hainele la curăţătorie. Pe când hainele burlacilor trăsneau a ţigări şi a subsuori.

Pe Ann prima relaţie cu un bărbat însurat o tulburase; se simţise dacă nu ca o hoaţă, în orice caz ca o delincventă cu ştaif. Dar asta nu durase mult; iar acum era de părere că, dacă mariajul scârţâia, nu mai era vina ei, corect? Dacă bărbaţii călcau strâmb înseamnă că asta voiau; în cazul în care adoptai o poziţie principială şi făceai front comun cu celelalte femei, lucrurile nu se schimbau deloc. Nu te alegeai cu mulţumiri pentru o virtute negativă, soţul mai stătea puţin şi-şi găsea o paţachină, iar soţia habar n-avea de sprijinul tău tăcut. Prin urmare, când luă prânzul cu Graham prima dată şi-i observă verigheta, nu făcu decât să-şi spună: Mă rog, măcar ştim o treabă. Situaţia devenea întotdeauna delicată când trebuia să întrebi. Uneori bărbaţii porneau de la premisa că voiai să fii minţită şi chiar asta făceau, tentându-te apoi să formulezi comentarii inutil sarcastice, de genul „Da' ştiu că te pricepi să calci".

La sfârşitul unei mese cu un scop profund evaluator, Graham se aplecă spre Ann şi, din cauza emoţiei, nu reuşi să-şi delimiteze cele două propoziţii.

– O să mai iei şi altă dată prânzul cu mine apropo sunt însurat?

Ea zâmbi şi răspunse simplu:

– Da, o să mai iau. Mersi că mi-ai spus.

După cel de-al doilea prânz, la care băură ceva mai mult, o ajută să-şi pună haina zelos, netezind stofa peste una dintre clavicule, ca şi cum materialul s-ar fi şifonat pe neaşteptate. Când Ann o informă pe

Sheila că acesta fusese pragul de sus al contactului fizic după trei întâlniri, prietena ei avu următorul comentariu:

– Poate că e şi poponar, şi însurat.

La care Ann se surprinse replicând:

– Nu contează.

Şi chiar nu conta. Mai bine zis, n-ar fi contat, îşi zise Ann. Oricum, ea află după o perioadă cuviincioasă (şi după ce emisese atâtea semnale, încât ar fi făcut chiar şi o flotă de război să-şi schimbe cursul) că Graham nu era homosexual. La început, făcură dragoste de parcă asta ar fi aşteptat lumea de la ei; dar treptat începură s-o facă într-un ritm cât de cât normal şi din motive normale. După trei luni, Graham pretextă o conferinţă la Nottingham, iar cei doi îşi petrecură weekendul străbătând cu maşina staţiuni balneare înnegrite de fum şi mlaştini care începeau brusc şi lângă care se ridicau ziduri de granit. Separat, fiecare se întrebă neliniştit ce s-ar fi putut întâmpla dacă Barbara ar fi sunat la hotel şi ar fi descoperit că se cazase deja acolo, sub numele de doamna Graham Hendrick. Tot separat, fiecare decise că data viitoare aveau să ia două camere, folosindu-şi numele reale.

Ann constată cu o surprindere dătătoare de fiori că se îndrăgostise de Graham. Nu păruse câtuşi de puţin un candidat plauzibil: era pripit şi stângaci, iar la restaurant se lovea de picioarele meselor când se ridica să plece; pe când bărbaţii pe care fusese cât pe-aci să-i iubească până atunci se arătaseră destinşi şi în largul lor. De asemenea,

Graham corespundea imaginii lui Ann despre intelectuali, deşi ea descoperi că-i displăcea să vorbească despre propria muncă şi părea mult mai interesat de a ei. La început, spectacolul lui reaşezându-şi ochelarii pe nas şi aplecându-se asupra numărului special al ediţiei franceze din *Vogue* dedicat prêt-à-porter-urilor o frapase, părându-i-se comic şi vag ameninţător; dar după ce, în replică, Graham nu se mai arătă interesat ca ea să-l însoţească la biblioteca de periodice Colindale şi să-l ajute la colaţionarea diverselor materiale referitoare la grevele şi demonstraţiile interbelice, Ann începu să nu-şi mai facă griji.

Se simţea concomitent mai tânără şi mai bătrână ca el. Uneori îl compătimea pentru obtuzitatea vieţii lui de până atunci; alteori o obseda gândul că nu avea să ştie niciodată atât de multe ca Graham şi că nu avea să-şi poată susţine punctul de vedere cu precizia şi logica pe care le observa la el. Câteodată, când stăteau amândoi în pat, se surprindea gândindu-se la mintea lui. Sub claia de păr încărunţit pe ici, pe colo, cum se diferenţia conţinutul după ce se găsea sub capelura ei blondă, îngrijită, pieptănată atent şi uşor vopsită? Dacă i-ai fi despicat capul, ai fi sesizat rapid diferenţa de structură? Dacă Graham ar fi fost într-adevăr neurochirurg, poate ar fi lămurit-o.

După ce relaţia continuă şase luni, apăru necesitatea de-a o anunţa pe Barbara. Asta nu din punctul de vedere al lui Ann, ci al amândurora: îşi asumau prea multe riscuri; era mai bine să-i spună când voiau ei decât să fie siliţi să mărturisească după o perioadă de suspiciuni dureroase pentru Barbara şi împovărătoare pentru ei doi. Totodată, ar fi fost mai curat şi mai uşor pentru Barbara. Asta îşi spuseră unul altuia. În plus, pe Graham îl

enerva să se ducă la toaletă ori de câte ori voia să se uite la fotografia lui Ann.

Dădu greş de două ori. Prima dată fiindcă Barbara era relativ binedispusă şi n-ar fi suportat s-o amărască, a doua oară fiindcă manifesta o ostilitate veselă şi Graham n-ar fi vrut ca ea să creadă că-i spunea despre Ann drept răzbunare. Voia ca anunţul să fie fără echivoc.

Până la urmă, se dovedi laş: îşi petrecu noaptea cu Ann. Nu era nimic planificat, dar adormiră după ce făcuseră dragoste, iar când Ann îl trezi, bătându-l panicată pe braţ, Graham îşi zise dintr-odată: Şi la ce bun, mă rog? De ce să mă duc înapoi pe frigul ăsta doar ca să mă culc lângă o soţie pe care n-o iubesc? Aşa că se întoarse pe partea cealaltă şi lăsă moralitatea neutră a somnului să rostească declaraţia în locul lui.

În mod normal, la ora întoarcerii Alice ar fi trebuit să fie deja la şcoală. Numai că o găsi acasă.

– Tati, azi pot să mă duc la şcoală, nu?

Graham detesta momentele astea. Se întoarse spre Barbara, dându-şi seama că nu avea s-o mai privească niciodată ca până atunci, oricât i s-ar fi părut de neschimbătoare şi de neschimbabilă: buclele negre şi scurte, faţa drăguţă şi dolofană, creionul de ochi turcoaz. Nu-şi trăda emoţiile şi-l privea fără nicio expresie, ca pe un crainic de ştiri de la televizor.

– Ăă...

Se uită din nou la Barbara, dar tot degeaba.

– Ăă.. . nu văd de ce nu.

– Azi avem test la istorie, tati.

– Atunci, trebuie să te duci.

– Trebuie? Trebuie? Cu ce drept dai verdicte despre ce trebuie? Ia să te-aud, cu ce drept?

La supărare, chipul rotund al Barbarei se lungea, iar trăsăturile blânde i se înăspreau.

Graham detesta momentele astea şi mai mult. Nu se pricepea să discute în contradictoriu cu Barbara, care opera întotdeauna cu principii iremediabil nonacademice. Cu studenţii lui era în stare să dezbată lucrurile aşa cum se cuvenea: cu calm, în mod logic, pe baza unor fapte unanim acceptate. Acasă, baza asta lipsea; discuţia (de fapt, sistemul de beşteleli cu sens unic) nu părea să înceapă cu începutul, ci se declanşa pe nepusă masă undeva la mijloc, în timp ce acuzaţiile pe care le avea de contracarat reprezentau o însăilare domestică de ipoteze, aserţiuni, închipuiri şi răutăţi. Şi mai urâtă era nedomolita vigoare emoţională a divergenţei: exista ameninţarea ca preţul victoriei să fie ura furibundă, tăcerea ofuscată sau un satâr înfipt în ceafă.

– Alice, du-te la tine-n cameră până când maică-ta şi cu mine lămurim chestia asta.

– Da’ de ce? De ce să n-audă şi ea de unde-ţi vin ideile despre ce trebuie? Asta ai făcut toată noaptea, ai stabilit ce trebuie? Şi te-ai întors cu nişte obligaţii frumuşele, nu? Hai, spune-mi ce trebuie să fac pe ziua de azi.

O, Doamne, lucrurile scăpaseră deja de sub control.

– Ai păţit ceva, Alice? întrebă el încet.

Fiica lui îşi plecă repede capul.

– Nu, tati.

– I-a curs sânge din nas. Nu trimit copilul la şcoală cu hemoragie nazală. Nu la vârsta asta.

Iar începea. „La vârsta asta“ – ce putea să însemne aşa ceva?

Existau vârste la care puteai să-ţi trimiţi fiicele la şcoală cu hemoragie nazală? Sau Barbara efectua pur şi simplu o retragere de numerar din contul bancar elveţian al motivelor „feministe“ pentru care făceai sau nu un anumit lucru? Să se fi legat totul de domeniul privat mamă-fiică de pe care Graham fusese alungat ritualic cu câţiva ani în urmă? Era „hemoragie nazală“ un eufemism?

– Acum e bine.

Alice îşi ridicase faţa în aşa fel încât tatăl ei să-i vadă nările. Chiar şi aşa însă, interiorul lor rămăsese în umbră; Graham nu ştia dacă trebuie să se aplece şi să le cerceteze. Habar n-avea ce să facă.

– Alice, ăsta e un obicei scârbos, anunţă Barbara, făcându-şi fiica să-şi plece la loc capul cu un gest aspru. Du-te la tine-n cameră, întinde-te şi, dacă peste o oră te simţi mai bine, o să te trimit la şcoală cu câteva rânduri pentru doamna profesoară.

Graham îşi sesiză nepriceperea pentru genul ăsta de dispute.

Dintr-o mişcare Barbara îşi reafirmase autoritatea asupra fetei, se asigurase că avea să rămână acasă, ca martor la procesul tatălui delincvent, şi se prezentase ca instanţă eliberatoare a lui Alice, consolidând astfel alianţa feminină împotriva lui Graham. Cum naiba făcea?

– Ei bine... rosti Barbara pe un ton mai degrabă declarativ decât întrebător, cu o fracţiune de secundă înainte ca Alice să închidă uşa de la bucătărie.

Graham nu răspunse. Aştepta să audă paşii fetei pe scări. Dar nu auzi decât:

– Ei biiiiiiiineeeeeeeeee...

Singura tehnică pe care şi-o însuşise Graham în cincisprezece ani era să permită pronunţarea

primelor zeci de acuzaţii înainte să intervină.

– Graham, ce te-a apucat să umbli teleleu toată noaptea, să nu mă anunţi, să te-ntorci acasă la ora asta şi să-ncerci să dictezi în locul meu?

Patru acuzaţii dintr-un foc. Graham simţea deja că începuse să se detaşeze de casă, de Barbara şi chiar de Alice. Iar dacă Barbarei îi trebuiau jocuri complicate prin care să-şi atragă simpatia lui Alice, atunci era limpede că avea mai multă nevoie de fată decât el.

– Am pe cineva. Te las.

Barbara îl privi ca şi cum nu l-ar fi recunoscut. Nu mai era nici măcar crainicul de ştiri; aproape că se transformase într-un spărgător. Nu scoase un cuvânt. Graham simţi că era rândul lui să vorbească, dar nu prea mai era mare lucru de zis.

– Am pe cineva. Nu te mai iubesc. Te părăsesc.

– Ba nu mă părăsești. Am eu grijă. Dacă-ncerci, mă duc la... la conducerea universităţii.

Era tipic pentru ea să gândească în felul ăsta. Credea că n-ar fi putut să aibă o aventură decât cu o studentă. Până într-atât îl considera de limitat. Înţelegerea acestui fapt îi dădu mai multă încredere.

– Nu e studentă. Te părăsesc.

Barbara scoase un ţipăt foarte ascuţit, iar lui Graham nu-i veni să creadă ce auzea. După ce ea termină, se mulţumi să-i spună:

– Cred că Alice era oricum de partea ta şi fără chestia asta.

Barbara scoase un nou ţipăt, la fel de tare şi de lung. Graham se simţi neclintit, aproape trufaş. Voia să plece; avea de gând să plece; avea de gând s-o iubească pe Ann.

Ba nu, o iubea deja pe Ann. Avea de gând s-o iubească în continuare.

– Ai grijă, s-ar putea ca efectul să fie taman pe dos. Bun, acum am de lucru.

În ziua aceea ţinu trei cursuri despre Baldwin, fără să se plictisească nici de propriile repetiţii, nici de banalităţile bine intenţionate ale studenţilor. O sună pe Ann şi-i spuse să-l aştepte seara. În pauza de prânz cumpără o valiză mare, un tub de pastă de dinţi, nişte aţă dentară şi o flanelă moale ca o blană de urs. Avea sentimentul că pleca în vacanţă. Da, chiar avea să fie o vacanţă, una lungă, nesfârşită; ba mai mult, una în care aveau să existe altele mai mici. Ideea îl făcu să se simtă caraghios. Se întoarse la magazin şi cumpără un film foto.

Ajunse acasă la cinci şi se duse direct sus, fără să-şi caute soţia sau fiica. Chemă un taxi de la telefonul de lângă pat. Chiar când punea receptorul la loc în furcă, Barbara intră în dormitor. Graham nu-i vorbi, mulţumindu-se să-şi deschidă valiza nouă pe pat. Se uitară amândoi înăuntru; cutia de

un portocaliu strident a filmului Kodak parcă îi privea.

– Nu iei maşina.

– Nu iau maşina.

– Nu iei nimic.

– Nu iau nimic.

– Ba iei tot, tot, ai auzit?

Graham continuă să umple valiza cu haine.

– Vreau cheile de la intrare.

– Ia-le.

– O să schimb încuietoarea.

(Atunci, la ce-ţi mai trebuie cheile? se întrebă Graham indiferent.)

Barbara plecă. Graham termină de împachetat hainele, maşina de ras, o fotografie a părinţilor şi o alta a fetei, după care dădu să închidă valiza. Era doar pe jumătate plină. Tot ce-şi dorea din casă ar fi încăput într-o geantă de umăr. Descoperirea îl înveseli şi-l făcu să se simtă uşurat. Citise cândva o biografie a lui Aldous Huxley şi îşi aminti că-l nedumerise comportamentul scriitorului după ce

casa din Hollywood îi arsese din temelii. Huxley stătuse frumuşel deoparte şi se uitase. Manuscrisele, caietele cu însemnări şi întreaga bibliotecă îi fuseseră distruse fără ca autorul să facă vreun gest. Ar fi avut timp berechet, dar preferase să salveze trei costume şi-o vioară. Graham avu acum sentimentul că în sfârşit înţelege. Trei costume şi-o vioară. Îşi coborî privirile spre valiză şi se ruşină puţin când văzu cât era de mare.

Când o ridică, auzi hainele mişcându-se cu un foşnet spre margine; la ora sosirii la Ann, aveau să fie gata şifonate. Lăsă valiza în vestibul şi intră în bucătărie. Barbara era aşezată la masă. Îi puse în faţă cheile de la maşină şi pe cele ale casei. Drept răspuns, ea îi împinse o pungă mare de plastic cu rufe murdare.

– Să nu-ţi închipui că ţi le spăl.

El încuviinţă din cap şi ridică punga.

– Ar trebui să-mi iau rămas-bun de la Alice.

– S-a dus la o prietenă. Rămâne la ea peste noapte. I-am dat voie. La fel ca tine, adăugă Barbara, chit că vocea îi era mai mult agasată decât veninoasă.

– Care prietenă?

Barbara nu răspunse. Graham mai dădu o dată din cap şi plecă. Cu valiza în mâna dreaptă şi rufele murdare în stânga, străbătu aleea de la intrare, ajunse pe Wayton Drive şi coti pe Highfield

Grove. Acolo îi spusese taximetristului să-l aştepte. Nu voise s-o pună pe Barbara într-o situaţie delicată (poate chiar se gândise să smulgă un strop de compasiune plecând pe jos), dar al naibii să fie dacă avea să ajungă la Ann, pentru Partea a Doua a vieţii lui, cu transportul în comun.

Taximetristul se uită la Graham şi la bagaje fără comentarii. Graham îşi zise că arăta, probabil, ca o aventură ratată de miez de noapte, care fie se terminase prea repede, fie ţinuse prea mult. Dar se simţi destul de încrezător ca să nu dea explicaţii, aşa că se sui în spate şi începu să fredoneze ceva în surdină. După un kilometru şi jumătate văzu un coş de gunoi din şipci de lemn, îi spuse şoferului să oprească şi aruncă punga de plastic. Nu puteai să te prezinţi pentru vremea mierii cu un teanc de rufe murdare.

Aşa începu vacanţa nesfârşită. Graham şi Ann petrecură şase luni în apartamentul ei, înainte să-şi găsească o căsuţă cu terasă şi grădină în Clapham. Barbara îşi dovedi încă o dată capacitatea de a-l pune pe Graham pe picior greşit, insistând să divorţeze imediat. Nici nu vru să audă de despărţire în fapt şi nepotrivire de caracter: îşi dorea un divorţ cum scrie la carte, cu desfacerea căsătoriei din culpă. În faţa pretenţiilor ei, Graham rămase la fel de pasiv ca Huxley. Avea să achite mai departe ipoteca, avea să plătească pensie alimentară pentru Alice, iar Barbara putea să păstreze maşina şi tot ce se afla în casă. Ea însă nu era dispusă să accepte bani pentru sprijinul explicit, ci doar indirect. Intenţiona să-şi găsească o slujbă. Graham – şi ulterior judecătoria – considerară propunerile corecte.

Hotărârea judecătorească intră în vigoare la sfârşitul verii lui 1978; Graham avea voie s-o vadă pe Alice o dată pe săptămână. Nu după mult timp, el şi Ann se căsătoriră, îşi petrecură luna de miere pe insula Naxos, într-o casă văruită şi urât mirositoare al cărei proprietar era unul dintre colegii lui Graham. Se comportară cum era normal pentru o pereche în situaţia lor – făcând dragoste des, bând zdravăn vin de Samos şi uitându-se mai mult decât era cazul la caracatiţele care se uscau pe zidurile portului. Totuşi, Graham se simţea ciudat de necăsătorit. Era fericit, dar nu se simţea însurat.

După două săptămâni se întoarseră în Pireu la bordul unei ambarcaţiuni pline de vite şi de văduve, iar pe urmă se îmbarcară pe un vas doldora de universitari şi de pensionari, care porni pe Adriatica şi-i duse până la Veneţia.

După cinci zile reveniră acasă cu avionul. În timp ce aeronava survola Alpii, Graham îşi ţinu de mână soţia cochetă, cumsecade şi neameliorabilă, şi îşi repetă încet că era un bărbat fericit. Aceasta fusese vacanţa dinăuntrul vacanţei; acum avea să reînceapă vacanţa exterioară. Nu părea să existe nici cel mai mic motiv ca ea să se termine vreodată.

Iar pe durata următorilor doi ani Graham începu frumuşel să se simtă însurat. Poate că, fără să-şi dea seama, se aşteptase să fie la fel ca prima dată. Căsnicia cu Barbara însemnase un vârtej erotic intens, deşi nu foarte bine coordonat, o emoţie frapantă în faţa noutăţii dragostei şi un sentiment îndepărtat al datoriei împlinite faţă de părinţi şi de societate. De data asta accentul se punea altfel: relaţia cu Ann dura deja de peste un an, dragostea

apărută pentru a doua oară îl îndemna mai degrabă la prudenţă decât la beţie, iar unii prieteni începuseră să-l trateze glacial şi de sus din cauză că o părăsise pe Barbara. Alţii îl avertizau şi-i sugerau să aibă grijă: te-ai ars o dată, te arzi şi a doua.

Întâmplarea care-l făcu pe Graham să se simtă însurat fu absenţa oricărei întâmplări; nu exista nimic care să-i provoace teamă sau mefienţă faţă de propria situaţie sau faţă de ce-i rezerva viaţa. Treptat, sentimentele i se dezumflară ca faldurile unei paraşute, iar după acea îngrijorătoare coborâre iniţială totul încetini dintr-odată, iar el rămase atârnat, cu soarele scăldându-i faţa şi cu pământul aproape nemişcat dedesubt. I se părea nu atât că Ann era ultima lui şansă, cât mai ales că fusese dintotdeauna prima şi deopotrivă ultima ocazie. Aha, deci aşa stau lucrurile, îşi zise el. Abia acum am priceput.

Pe măsură ce dezinvoltura lui în ale dragostei creştea, fascinaţia în faţa ei – şi în faţa lui Ann – se intensifica. Paradoxal, lucrurile erau în acelaşi timp mai solide şi mai şubrede. Ori de câte ori Ann pleca în interes de serviciu, Graham descoperea că-i lipsea nu sexual, ci moral. Când nu era acolo, se făcea mai mic, se plictisea, se prostea şi începea să-l apuce frica. Simţea că nu era demn de ea şi că singurul rol potrivit era de soţ al Barbarei. Când Ann se întorcea, se trezea privind-o îndelung şi studiind-o mult mai atent decât la prima întâlnire. Uneori pasiunea asta meticuloasă devenea disperată şi fixistă. Invidia obiectele pe care le atingea Ann. Avea numai dispreţ pentru anii petrecuţi fără ea. Îl enerva faptul că nu i se dădea voie să fie una cu ea, nici măcar pentru o zi. În schimb, recurgea la dialoguri lăuntrice în care o

parte a lui o interpreta pe Ann, iar cealaltă parte pe sine. Conversaţiile astea îi confirmau că se înţelegeau extraordinar de bine. Lui Ann nu-i spuse nimic despre respectivul obicei, nevrând s-o împovăreze cu prea multe amănunte legate de dragostea lor, în eventualitatea că... mă rog, în eventualitatea că amănuntele de genul ăsta ar fi putut s-o pună în situaţii jenante; în eventualitatea că, în felul ăsta, ar fi dat impresia că aştepta un soi de reciprocitate.

Îşi imagina adeseori că îşi explica viaţa celor care treceau pe lângă el (şi catadicseau să arate un dram de curiozitate). Nimeni nu punea întrebări pe această temă, dar probabil că mai degrabă din politeţe decât din lipsă de interes. Chiar şi aşa, Graham avea răspunsurile pregătite şi din când în când le recita cu aplomb, ca pe o litanie şoptită a bucuriei dublate de surpriză. Ann îl ajutase să-şi mărească spectrul cromatic, restituindu-i culorile pe care avea voie să le vadă toată lumea. Cât timp se descurcase numai cu verde, albastru şi indigo? Acum desluşea mai multe culori şi simţea o certă siguranţă existenţială. Exista un gând care i se repeta aproape ritualic în noua viaţă şi-i aducea o alinare ciudată. Măcar acum, că o am pe Ann, îşi spunea el, o să existe cineva care o să mă jelească aşa cum se cuvine.

2

IN FLAGRANTE

Bineînţeles, ar fi trebuit să bănuiască mai de mult. În fond, Barbara ştia că el nu putea să sufere cinematograful. Amândoi detestau mersul la film: fusese una dintre primele forme de închegare a relaţiei dintre ei, cu douăzeci de ani în urmă. Rezistaseră politicos la *Spartacus* până la capăt, dându-şi coate din când în când într-un fel care sugera mai degrabă stângăcie decât dorinţă, după care recunoscuseră, fiecare separat, nu numai că nu le plăcuse filmul, ci şi că nu reuşiseră să aprecieze ce se afla dincolo de el. Refuzul de a mai merge la cinema fusese una dintre primele lor caracteristici observabile ca pereche.

Iar acum, din ce zicea Barbara, fata lor voia ca el s-o ducă la un film. Îşi dădu seama brusc că habar n-avea dacă Alice mai fusese vreodată la cinema. Mai mult ca sigur că da – dacă nu cumva ereditatea ei estetică era mult peste limita normală. Dar nu putea fi sigur. Iar faptul ăsta îl întristă. Trecuseră trei ani şi nu ştia nici cele mai simple lucruri. După aceea se întristă şi mai mult. Trecuseră trei ani şi habar n-avea dacă ştia sau nu.

Dar de ce voia Alice să meargă cu el şi de ce la reluarea unei comedii englezeşti ratate, făcută cu cinci ani în urmă şi programată acum la Holloway Odeon?

– Se pare că o scenă din film a fost turnată la ea la şcoală, auzi el răspunsul improvizat al Barbarei la telefon, căci, ca de obicei, fiica lui nu-şi comunica pretenţiile direct. Se duc toate prietenele ei.

– Şi nu poate să meargă cu ele?

– Cred că încă e niţel speriată de cinematografe. Mă gândesc că s-ar simţi mai bine lângă un om mare.

Nu „lângă tine, aşa cum eşti“, ci doar „lângă un om mare“.

Graham acceptă, aşa cum făcea mai mereu în ultimul timp.

De îndată ce ajunse la Odeon cu Alice, i se confirmă că cele două decenii de abstinenţă fuseseră o dovadă de înţelepciune. În hol plutea mirosul cepei prăjite la foc mic, pe care clienţii erau încurajaţi s-o toarne peste hot-dogs ca pavăză împotriva răcorii unei după-amiezi de iulie, altminteri caldă. Biletele, constată Graham, costau cât un antricot de miel. Înăuntru, în ciuda numărului mic de spectatori, era un fum de ţigară să-l tai cu cuţitul. Asta fără îndoială din cauză că respectivii aprindeau câte două ţigări odată, imitând prosteşte nişte personaje din cine ştie ce film american pe care Graham se încăpăţânase să nu-l vadă.

Când începu să ruleze pelicula (Graham folosea cuvântul restrictiv din adolescenţă: „producţie“ era echivalentul american, iar „film“ îl trimitea cu gândul la „studii filmice“), îşi aminti de multe alte motive pentru care nu-i plăcea cinematograful. Oamenii vorbeau despre artificialitatea operei; dar oare se uitaseră destul de atent la chestia asta? Culori stridente, o intrigă ridicolă, muzica anilor 1880 cu un adaos de Copland şi complexitatea morală a unui exemplar din Dandy. Sigur, *Over the Moon* era un exemplu nefericit; atâta doar că lumea studia întotdeauna arta de proastă calitate ca să-şi facă o idee cât mai limpede despre convenţiile ei de bază.

Până una-alta, cine mai credea că o comedie poliţistă despre un spărgător foarte gras care rămânea blocat în diverse hornuri era o idee bună? Şi cine putea să pună cireaşa pe tort, introducând în ecuaţie un detectiv slăbănog care, din cauză că şchiopăta uşor, alerga chiar mai încet decât umflatul? A, fii atent, au descoperit şi tehnica asta, îşi zise Graham în clipa când, într-una dintre scenele de urmărire, viteza crescu brusc, pe fundalul unei muzici de pian exagerat de săltăreţe. Însă şi mai descurajator era faptul că spectatorii – vreo douăzeci la număr, dintre care niciunul nu părea să fie coleg de şcoală cu Alice – dădeau impresia că se distrează de-adevăratelea. Se simţi tras de mânecă de fiică-sa.

– Tati, s-a-ntâmplat ceva cu filmul?

– Da, scumpo, s-a paradit proiectorul, răspunse el, adăugând la sfârşitul scenei: Acum s-a reparat.

Din când în când mijea ochii şi se uita la Alice, temându-se ca nu cumva s-o atragă cinematograful – copilul unor abstinenţi desăvârşiţi, dând pe gât un pahar de sherry. Totuşi, chipul fetei rămânea inexpresiv, cu excepţia unei uşoare încruntături despre care Graham ştia că era modalitatea ei de afişare a dispreţului. Aşteptă scena în care apărea şcoala lui Alice, dar cea mai mare parte a acţiunii se petrecea în interior; în timpul unei panoramări a unui oraş care ar fi trebuit să fie Birmingham (dar despre care Graham crezu că era Londra), i se păru că observă o clădire cunoscută undeva în centru.

– Aia e?

Însă Alice se încruntă şi mai tare, făcându-şi tatăl să tacă ruşinat.

Cam după o oră, tot urmărindu-l pe spărgătorul obez, detectivul handicapat dădu din întâmplare peste un borfaş mult mai solid, un pierde-vară cu o mustaţă subţire şi un aer de gigolo italian, care îşi arăta dispreţul faţă de lege pufăind alene dintr-o ţigară de foi. Detectivul invalid începu imediat să deschidă toate uşile apartamentului. În dormitor o găsi pe soţia lui Graham. Purta ochelari de soare şi citea o carte; avea cearşaful înfăşurat cast peste sâni, dar imaginea patului răvăşit spunea destul. Nu era de mirare că minorii aveau nevoie de acordul părinţilor pentru vizionare.

Tocmai când eroul identifică o regină a frumuseţii aparent bine-cunoscută şi când Graham îşi recunoscu soţia puternic platinată, aceasta rosti cu o voce suficient de puternică pentru ca lumea să-şi dea seama că era dublată:

– Nu vreau niciun fel de publicitate.

Graham chicoti violent, nemaiauzind replica detectivului care şchiopăta. Se uită pe furiş la Alice şi observă că încruntătura aceea stânjenitoare îi reapăruse pe frunte.

În timpul scenei de două minute care urmă, cea de-a doua soţie a lui Graham mimă pe rând surpriza, mânia, dispreţul, îndoiala, nedumerirea, căinţa, panica şi – pentru a doua oară – mânia. Era echivalentul emoţional al unei urmăriri privite pe derulare rapidă. Totodată, ea avu timp să se întindă spre telefonul de pe noptieră, oferindu-le astfel preţ de o clipă acelor spectatori din totalul de douăzeci şi şase aflaţi la Holloway Odeon, a căror vizibilitate nu era micşorată de fumatul concomitent a două ţigări, priveliştea umerilor ei goi. Pe urmă dispăru de pe ecran, ca de altfel, fără îndoială, şi din mintea tuturor regizorilor care nu izbutiseră să evite vizionarea filmului.

La ieşirea din sală, Graham continua să surâdă ca pentru sine.

– Asta a fost? o întrebă el pe Alice.

– Care asta şi ce să fie? replică ea cu o seriozitate pedantă.

Cel puţin împrumutase ceva din caracterul lui.

– Asta a fost şcoala?

– Care şcoală?

– Şcoala ta, normal.

– Ce te face să crezi c-a fost şcoala mea?

Aha. Nasol.

– Am crezut că de-aia am fost la film, Alice, fiindcă ai vrut să-ţi vezi şcoala.

– Nu.

Iarăşi încruntă tura aceea.

– Nu s-au dus toate prietenele tale s-o vadă săptămâna asta?

– Nu.

Bineînţeles că nu.

– Ce părere ai despre film?

– Cred c-a fost o pierdere de vreme şi de bani. Nici măcar nu s-a petrecut într-un loc interesant, undeva în Africa, de pildă. Singura chestie haioasă a fost când s-a stricat proiectorul.

Corect. Se suiră în maşina lui Graham, care conduse atent până la cofetăria preferată a lui Alice

din Highgate. Ştia că era cofetăria ei favorită fiindcă, în trei ani de ieşiri duminicale după-amiaza, încercaseră toate cofetăriile din partea de nord a Londrei. Ca de obicei, comandară ecleruri cu ciocolată. Graham mâncă simplu, cu mâna, iar Alice cu furculiţa. Niciunul dintre ei nu comentă acest lucru, ca de altfel nimic legat de faptul că fata se transforma într-o persoană profund diferită de cea care ar fi putut deveni, dacă el nu ar fi plecat de acasă. Lui nu i se părea cinstit să pomenească despre asemenea lucruri şi spera ca ea să nu le observe. Totuşi, fata sesizase câteva dintre ele, firește; dar fusese învăţată de Barbara că nu era politicos să atragi atenţia asupra impoliteţii altora.

După ce îşi şterse buzele cu un şerveţel – „nu fi o conductă umană“, o dăscălise de atâtea ori maică-sa – fata remarcă pe un ton neutru:

– Mami mi-a spus că ţineai morţiş să vezi filmul ăsta.

– Zău? Ţi-a zis cumva şi de ce?

– A zis că voiai s-o vezi pe Ann într-unul dintre... cum era...? „rolurile ei de film cele mai convingătoare“, cred că aşa a spus.

Alice îl privea solemn. Graham era supărat, dar n-avea niciun rost să-şi descarce furia asupra copilului.

– Cred c-a fost una dintre glumele maică-tii, zise el.

Una dintre cele mai isteţe.

– Fii atentă. Ce-ar fi să-i facem şi noi o glumă lui mami? (Ce-ar fi să-i spunem că am încercat să intrăm la *Over the Moon*, dar era plin ochi, aşa c-a trebuit să mergem şi să vedem ultimul James Bond?

Presupuse că trebuia să existe un James Bond nou; de obicei exista.

– În regulă.

Alice zâmbi, iar Graham îşi zise: „Zău că seamănă cu mine“. Dar poate că îşi spunea asta doar când fata era de acord cu el. Îşi băură ceaiul o vreme, după care ea zise:

– Filmul n-a fost cine ştie ce, tati, nu?

– Nu, mă tem că n-a fost.

După o clipă adăugă nesigur, dar simţind că fata îi aştepta întrebarea:

– Ce impresie ţi-a făcut Ann?

– Mi s-a părut nasoală, răspunse vehement Alice.

Chiar că semăna cu Barbara. Graham calculase greşit.

– A fost tare... tare curviştină.

Ca de obicei, Graham îşi camuflă mirarea în faţa descoperirilor ei lexicale.

– Era doar un rol.

Totuşi, vocea îi sună nu atât înţeleaptă, cât împăciuitoare.

– Mă rog, cred că l-a jucat suspect de bine.

Graham cercetă chipul deschis, agreabil, cu trăsături încă neconturate, al fiicei lui. Cum avea să arate? se întrebă el. Avea să ajungă la acea combinaţie bizară între ascuţime şi buhăială pe care o asocia acum cu Barbara sau la o alungire meditativă, tolerantă şi blândă? Pentru binele ei, Graham spera să nu semene cu niciunul dintre părinţi.

Îşi terminară ceaiul, se urcară în maşină, iar el o duse chiar mai încet ca de obicei acasă la Barbara. Aşa ajunsese să se gândească la fosta lor casă. Pe vremuri le aparţinuse amândurora; acum era doar a Barbarei. Şi nici măcar nu avea bunul-simţ să arate altfel. Graham prinsese ciudă pe casă fiindcă nu era zugrăvită, fiindcă nu devenea obiectul unui act simbolic, prin care noul (şi singurul) proprietar să-şi oficializeze posesia. Însă casa era, evident, de partea Barbarei. Probabil că aşa fusese întotdeauna, bănui Graham. În fiecare săptămână aspectul ei neschimbat trebuia să-i aducă aminte de propria... ce anume, trădare?

Poate. Chit că, pentru Barbara, sentimentul că fusese înşelată nu mai era atât de acut cum îi plăcea să-l facă să creadă în continuare. Avusese dintotdeauna o atitudine marxistă cu privire la emoţii, fiind de părere că acestea nu puteau fi lăsate să existe intrinsec, ci aveau de îndeplinit un rol, dacă tot le găzduiai. În plus, de ani buni o interesau mai mult fata şi casa decât soţul. Oamenii se aşteptau ca Barbara să-l arate cu degetul pe Graham, iar ea se conforma. Dar uneori o făcea mai mult de formă.

Era ultima duminică a lunii. Ca de obicei, Barbara o lăsă pe Alice să i se furişeze pe sub un cot, iar apoi îi înmână un plic lui Graham. Acesta conţinea detalii despre cheltuielile lunare suplimentare pe care le avea de achitat. Câteodată era vorba de cine ştie ce tratație care Barbarei i se părea necesară pentru ca Alice să treacă în fine peste pierderea inimaginabilă pe care i-o va fi provocat plecarea lui Graham. Pretenţia era imbatabilă, iar cecul, semnat fără nazuri.

Graham puse plicul în buzunar fără comentarii. În mod normal, răspundea printr-un alt plic, acceptat în tăcere duminica următoare. Întrebările îşi aveau locul lor rezervat în serile de joi, când el dădea telefon şi i se dădea voie să discute cu Alice între cinci şi zece minute, în funcţie de starea de spirit a maică-sii.

– Ţi-a plăcut filmul? întrebă ea pe un ton neutru.

Era drăguţă şi arăta îngrijit, cu părul negru proaspăt spălat. Expresia ei era una tip „ies-cu-cineva-ca-să-mă-simt-bine-iar-pe-tine-să-te-ia-toţi-dracii“, diametral opusă celei tip „sunt-martirizată-

de-gospodărie-şi-îmi-cresc-singură-copilul-iar-pe-tine-să-te-ia-toţi-dracii“. Graham simţea în linii mari aceeaşi indiferenţă faţă de ambele postúri. În plus, încerca o complezentă lipsă de curiozitate pentru motivul care îl făcuse s-o iubească pe vremuri. Părul ăla brun, de o culoare inuman de perfectă; chipul rotund, pe care puteai să-l uiţi imediat; ochii care te făceau să te simţi vinovat.

– N-am putut să intrăm, răspunse el la fel de neutru. E un cinematograf pe care l-au împărţit în trei şi cred că toate prietenele lui Alice de la şcoală au ajuns înaintea noastră.

– Şi ce-aţi făcut?

– Păi, ne-am gândit că, dacă tot eram acolo, puteam măcar să profităm de ocazie, aşa că ne-am dus să vedem ultimul James Bond.

– Pentru Dumnezeu, de ce?

Tonul ei era mai ascuţit şi mai dojenitor decât anticipase Graham.

– Copilul o să viseze urât din cauza ta. Zău aşa, Graham.

– Cred că are destulă minte să n-o facă.

– Mă rog, tot ce pot să zic e că ai făcut-o pe barba ta.

Pe barba ta.

– Da. Bun, în regulă. Ne vedem... ne auzim joi.

Se dădu înapoi din pragul uşii ca un comis-voiajor trimis la plimbare.

Acum până şi glumele îşi pierdeau hazul în faţa Barbarei. La momentul potrivit avea să afle că nu se duseseră la filmul cu James Bond – Alice avea să-şi ţină gura o vreme, după care avea să cedeze, în felul acela solemn care o caracteriza –, dar ei avea să-i fie deja imposibil să mai vadă în întâmplarea aceea o răzbunare glumeaţă şi nimic mai mult. De ce-i făcea întotdeauna chestia asta? De ce se simţea aşa de fiecare dată când pleca de la ea de-acasă? Ia mai dă-o-n mă-sa de treabă, îşi zise el. Dă-o-n mă-sa.

– A fost plăcută vizita?

– Destul de.

– A costat mult?

Ann nu se referea la preţul direct al ieşirii cu Alice în oraş, ci la cel indirect, care se găsea în plicul lipit. Ba poate chiar şi la alte costuri indirecte.

– Nu m-am uitat.

Aruncă plicul cu evidenţa lunară a cheltuielilor pe măsuţa de cafea, fără să-l deschidă. Era deprimat

ori de câte ori se întorcea de la partea ratată a vieţii lui la cea activă; presupuse că era ceva inevitabil. Pe lângă asta, subestima mereu capacitatea Barbarei de a-l face să se simtă ca ultimul om. Bănuia că plicul putea foarte bine să conţină carnetul lui de cercetaş, pe când chiar în clipa aceea fosta lui soţie bifa cu roşu bileţelul pe care scria „de rezolvat“.

Graham intră în bucătărie, unde Ann îi pregătea deja un gin tonic în cantităţi egale – reţeta pe care i-o administra de obicei în această perioadă a săptămânii.

– A fost cât pe-aci să te surprind *in flagrante*, spuse el zâmbind.

– Poftim?

– Astăzi a fost cât pe-aci să te surprind *in flagrante* cu individul ălălalt, detalie Graham.

– Aha. Cu care dintre ei?

Ann încă nu se prinsese.

– Detectivul. Mustăcioară, sacou de catifea, trabuc, paharul de şampanie în mână – îl ştii.

– A, ăla, zise ea, încă nedumerită. Enrico sau Antonio? Amândoi au mustăcioară şi beau şampanie toată ziua.

– Riccardo.

– Riccardo, carevasăzică.

Hai, Graham, treci la subiect, îi spuse ea în gând. Nu mă mai fierbe.

– Riccardo Devlin.

– Devlin... Dumnezeule, Dick Devlin. Aoleu, să nu-mi spui c-ai văzut *Over the Moon*. Doamne, nu-i aşa c-a fost groaznic? Şi nu-i aşa că eu am fost penibilă?

– N-au ales bine distribuţia. Plus că nici scenariul n-a fost scris de Faulkner, nu?

– Parcă stăteam în pat, purtam nişte ochelari de soare ridicoli şi spuneam „Nu vreau să se afle nimic“ sau ceva de genul ăsta. Halal rol de vedetă!

– Asta încă ar fi fost bine. Nu, replica ta a fost „Nu vreau niciun fel de publicitate“.

– Ce-i drept, cred că mi s-a împlinit dorinţa. Unde mai pui c-am fost pedepsită fiindcă am fost o femeie uşuratică.

– Îhî.

– Da’ ce Dumnezeu te-a apucat să te duci la aşa ceva? Parcă era vorba să mergi la un film în care apărea şcoala lui Alice.

– Aşa trebuia. Numai că mă-ndoiesc că există aşa ceva. A fost... mă rog, cred c-a fost una dintre glumele Barbarei.

– Păi, să n-o fuţi pe Barbara asta? Să n-o fuţi?

– Ştiu eu? Parcă n-aş spune chiar aşa, iubito.

– Nu, acum vorbesc serios, să nu i-o tragi? Ai trei ore pe săptămână de stat cu copilul ăla, iar ea le foloseşte ca să se răzbune pe mine.

– Nu cred că asta a vrut.

Graham vorbise doar ca să se afle în treabă.

– Ce altceva ar fi putut să fie? A vrut să mă vezi jucând ca o cizmă şi să te simţi prost faţă de Alice. Ştii cât de influenţabili sunt copiii. Acum Alice o să creadă despre mine că sunt un borfet cinematografic.

– Are prea multă minte ca să gândească aşa.

– Nimeni n-are atâta minte la vârsta ei. Aşa arăt în film, aşa o să mă vadă şi ea. „Tati s-a-nsurat cu o boarfă“, o să le spună mâine colegelor. „Tăticii voştri stau frumuşel cu mămicile, numai al meu a lăsat-o pe mami şi a luat o boarfă. Am văzut-o duminică. E boarfă-n toată regula.“

Ann mimă ipotetica oroare a fetei.

– Nu, n-o să facă asta. Şi nici nu cred că ştie cuvântul, răspunse Graham, fără să creadă nici el ce spunea.

– Dar, în orice caz, o să mă ţină minte, nu? Să n-o fuţi pe Barbara asta? repetă ea, de data asta în loc de concluzie.

Graham încă era vag şocat când o auzea pe Ann vorbind urât.

Ţinea minte şi acum când i se întâmplase prima oară. Se plimbau pe faleză într-o seară ploioasă, când deodată Ann i se desprinsese de braţ, se oprise, îşi privise partea din spate a picioarelor şi spusese: „Futu-i“. Se pătase de noroi pe pulpă (dacă nu cumva o făcuse el). Pe una dintre ele, atâta tot. Noroiul avea să iasă la spălat, n-o durea, era întuneric, aşa că n-o vedea nimeni şi până la urmă erau la sfârşitul, nu la începutul serii. Însă, chiar şi aşa, tot îi scăpase un „Futu-i“. Fusese o seară plăcută, mâncaseră bine, nu se plictisiseră şi nici nu rămăseseră în pană de subiecte. Totuşi Ann avusese nevoie doar de câţiva stropi de apă ca să spună „Futu-i“. Oare ce-ar fi zis, dacă s-ar fi întâmplat ceva cu adevărat serios? Dacă şi-ar fi rupt un picior sau ar fi debarcat ruşii?

Barbara nu vorbise urât niciodată. Şi nici Graham, cât timp trăise cu Barbara. Spusese cel mult „să dea dracii“ – în afară de ce zicea în gând. În seara aceea, continuând să se plimbe cu Ann pe faleză, o întrebase cu blândeţe:

– Ce-ai spune dac-ar debarca ruşii?

– Ha? Asta ce-i, ameninţare sau promisiune?

– Nimic, dar te-am auzit înjurând doar din cauză că te-ai stropit pe ciorapi. M-am întrebat ce-ai spune dacă ţi-ai rupe un picior, dac-ar debarca ruşii sau altceva de genul ăsta.

– Graham, răspunsese ea, ca să traversez podul trebuie să ajung la el.

Merseseră în tăcere un timp.

– Probabil că mă consideri pedant. Dar eram curios, atâta tot.

– Hai să zicem că poate ai dus o viaţă mai retrasă.

Apoi abandonaseră subiectul. Iar Graham nu putuse să nu observe că, pe măsură ce se apropia tot mai mult de Ann, ea începea să înjure din ce în ce mai des. La început ezitant, apoi cu uşurare, iar în cele din urmă cu un abandon exuberant. Acum înjura mecanic, pentru a sublinia diferite lucruri, cum făcea atâta lume. Presupuse că, dacă (şi când) aveau să vină ruşii, cuvintele potrivite nu aveau să întârzie nici ele.

– Şi cum a fost când ai filmat *Over the Moon*? o întrebă el pe Ann în seara aceea, în timp ce spălau vasele împreună.

– Mai puţin distractiv decât de obicei. Multă muncă de platou. Buget redus, aşa c-a trebuit să purtăm cam aceleaşi haine. Ţin minte c-au umblat

la scenariu şi au îngrămădit mai multe scene în aceeaşi zi, ca să nu fie nevoie să ne schimbăm prea des.

– Amorezul italian cum a fost?

– Dick Devlin? Ca orice englez din East End. N-a prea ieşit în faţă, nu? De fapt, cred că l-am văzut făcând reclamă la nişte lame de ras acum câteva săptămâni. Era drăguţ; nu-l dădea talentul afară din casă, dar era drăguţ. Nu ştia să joace propriu-zis; la el totul era un fel de artă a căutăturilor. Într-o după-amiază, când n-au avut nevoie de noi, m-a dus la bowling. Auzi tu, la bowling!

– Şi...

Graham, care ştergea farfuriile, se întoarse şi începu să împăturească şervetele, astfel încât Ann să nu-l poată privi în ochi când avea să-i răspundă.

– ... ai făcut-o?

– A, da.

Din direcţia vocii lui Ann, Graham îşi dădu seama că se uita la el.

– Doar o dată, aşa cred.

– Cât un strănut, nu mai mult.

– Cam aşa ceva.

Graham netezi şervetele, puse mâna pe o linguriţă care nu trebuia spălată, o duse la chiuvetă şi o puse sub jetul de apă. În acelaşi timp o sărută pe Ann pe gât şi scoase un sunet ca un strănut discret. Pe urmă o mai sărută o dată în acelaşi loc.

Îi plăcea felul direct în care îi răspundea. Nu era niciodată sfioasă, vicleană sau evazivă. Nu recurgea la replici de genul „nu meriţi să afli“, deşi ar fi avut motive. Îi spunea şi cu asta basta. Iar lui Graham îi plăcea tiparul: dacă întreba, i se răspundea; dacă nu, nu. Simplu. Luă tava cu ceştile de cafea şi o duse în camera de zi.

Lui Ann îi părea bine că renunţase la actorie la momentul potrivit – cu câteva luni înainte de a-l cunoaşte pe Graham. Opt ani îi fuseseră arhisuficienţi ca să-şi dea seama de relaţia absolut aleatorie care exista între talent şi găsirea unui angajament. O serie de roluri pe scenă, la televiziune şi mai nou pe marele ecran o convinseseră că era în cel mai fericit caz bunicică; iar pentru ea, asta nu era de-ajuns.

Se luptase cu sine timp de câteva luni, iar în cele din urmă scăpase. Asta nu însemna trândăveală, ci o ocupaţie cu normă întreagă şi diferită, la care ajunsese folosindu-se de prietenia cu Nick Slater ca să li se bage pe sub piele celor de la Redman and Gilks. (Faptul că nu se culcase cu el înainte de a-i face oferta şi că îi spusese din capul locului că nu era dispusă s-o facă nici măcar după angajare fusese o mişcare inteligentă. El păruse uşurat şi aproape copleşit de respect în faţa unei asemenea intransigenţe. Poate asta era calea optimă, calea modernă, avea să-şi spună Ann mai târziu: în zilele astea îţi găseai de lucru dacă nu te culcai cu unul şi cu altul.) Iar figura ţinuse. În mai puţin de trei ani

ajunsese director adjunct al departamentului de achiziţii, cu un buget din şase cifre, posibilitatea de a călători după placul inimii şi un program de lucru care, deşi lung uneori, depindea de propria ei eficienţă. Ann simţise o stabilitate nefamiliară insinuându-i-se în viaţă chiar înainte să-l cunoască pe Graham. Iar acum lucrurile păreau mai stabile decât oricând.

Joi Graham o sună pe Barbara şi se târgui cu ea câteva minute pe seama facturilor.

– Dar la ce-i trebuie atâtea haine?

– Fiindcă îi trebuie.

Răspunsul clasic al Barbarei: decupa o bucată din întrebare şi pur şi simplu o repeta. Muncea mai puţin şi câştiga timp ca să pregătească răspunsul nu la proxima întrebare, ci la aceea care avea să-i urmeze.

– De ce are nevoie de trei sutiene?

– Fiindcă are nevoie.

– De ce? Le poartă pe toate odată, unul peste altul?

– Unul îl poartă, unul e-n dulap şi unul la spălat.

– Dar am mai plătit trei acum câteva luni.

– Poate că n-ai observat, Graham, şi mă-ndoiesc că-ţi pasă, dar fata ta creşte. Îşi schimbă... dimensiunile.

Lui Graham îi veni să zică: „A, vrei să spui c-a început să ia viaţa-n piept“, dar îşi dădu seama că n-avea rost să se ţină de poante cu Barbara. Aşa că se mulţumi s-o descoasă paşnic:

– Chiar aşa repede creşte?

– Graham, dacă împiedici dezvoltarea normală a unei fete, pot apărea neajunsuri ireparabile. Constrângi corpul şi afectezi mintea, ştie-o lume-ntreagă. Zău dacă mi-am închipuit că poţi să fii chiar atât de meschin!

Graham detesta genul ăsta de discuţii, printre altele şi fiindcă bănuia că Barbara îşi punea fiica să asculte, iar pe urmă avea toate motivele să-l facă albie de porci în faţa ei.

– Bine, în regulă. S-a făcut. Apropo, mulţumesc pentru cadoul de nuntă întârziat, dacă asta a fost.

– Ce?

– Cadoul de nuntă. Presupun că asta a fost figura de sâmbătă după-amiază.

– A, da. Mă bucur că ţi-a plăcut.

De data asta Barbara dădea vag impresia că voia să se apere, aşa că Graham insistă din reflex.

– Chit că nu-mi dă prin cap de ce-ai făcut-o.

– Chiar aşa? Nu te duce mintea?

– Nu, de ce-ar trebui să te intereseze...

– A, m-am gândit că e bine să ştii în ce te-ai băgat.

Avea un glas precis şi mămos. Graham simţi că pierde teren.

– Frumos din partea ta!

Căţea ce eşti! adăugă el în gând.

– Plăcerea mea. Şi mai cred că e important ca Alice să-şi dea seama sub a cui influenţă a nimerit taică-său în prezent.

Lui Graham nu-i scăpă acel „în prezent“.

– Dar de unde-ai aflat că juca şi Ann? Nu figurează pe afiş.

– Am spionii mei, Graham.

– Hai, pe bune, cum ai aflat?

Dar Barbara se mărgini să repete:

– Am spionii mei.

3

PORTOCRUCEA

Jack Lupton deschise uşa cu o ţigară aprinsă răsărindu-i dintr-o parte a bărbii. Întinse braţele, îl trase pe Graham înăuntru, îi puse o mână pe umăr, îi trase una la fund şi în cele din urmă îl împinse în vestibul, mugind:

– Graham, găozar bătrân, intră.

Graham nu putu să nu surâdă. Bănuia că Jack spunea şi făcea o groază de porcării, care erau analizate ritmic în cercul lui de prieteni, dar era un om atât de cumsecade, de o sinceritate atât de sonoră şi atât de explicit în reacţiile fizice, încât uitai imediat că doar cu o zi în urmă îl luaseşi în balon. Poate această camaraderie era ceva jucat, de natură să-ţi provoace simpatie; dacă aşa stăteau lucrurile, tactica dădea rezultate, iar când vedeai că atitudinea asta se păstra fără ezitare şi fără schimbări de ton – în cazul lui Graham, de vreo cinci-şase ani –, sfârşeai prin a nu-ţi mai face griji în legătură cu sinceritatea ei.

Şmecheria cu ţigara începuse ca o scurtătură glumeaţă către propriul caracter. Jack avea o barbă suficient de sârmoasă ca să-şi agaţe în ea o ţigară

Gauloise în deplină siguranţă, undeva pe la jumătatea maxilarului. Dacă sporovăia cu vreo fată la o petrecere, se ducea să aducă nişte băuturi şi îşi elibera mâinile înfigându-şi ţigara aprinsă în barbă (uneori aprindea una special ca să producă acest efect). La întoarcere, semănând cu o arătare conturată vag şi emanând bonomie prin perdeaua de fum, alegea unul dintre cele trei scenarii posibile, în funcţie de părerea pe care şi-o făcuse despre fată. Dacă părea sofisticată, vioaie sau pe fază, îşi desprindea ţigara cu un aer indiferent şi fuma mai departe (iar asta îl făcea să pară, aşa cum îl asigurase cândva pe Graham, „niţeluş excentric“). Dacă părea înceată la minte, timidă sau imună la vrăjeli, lăsa ţigara acolo un minut sau două, vorbea despre o carte – deşi niciodată despre una scrisă de el – şi pe urmă cerea un foc (asta îl instala în categoria „acelor scriitori inteligenţi, dar distraţi, care sunt mereu cu capul în nori“). Dacă nu-i putea da de capăt fetei sau era deja foarte beat, uita de ţigară până când i se aprindea barba, după care îşi lua o mutră nedumerită şi întreba „Nu-ţi miroase-a ars?“ (asta îl făcea să fie „un personaj teribil, probabil cam sălbatic şi cu unele tendinţe autodistructive, mă rog, aşa cum au uneori artiştii, dar extrem de interesant“). Când recurgea la a treia stratagemă, o însoţea de obicei cu o scorneală sinuoasă despre copilăria sau strămoşii lui. Totuşi, procedeul comporta unele riscuri. O dată se arsese rău pe când vâna o fată atrăgătoare, dar ciudat de enigmatică. Nu-i venise să creadă că fata nu observase ţigara, iar incredulitatea îi sporise direct proporţional cu durerea; ulterior aflase că, în timp ce el se dusese să aducă băuturi, fata îşi scosese lentilele de contact: fumul de ţigară îi iritase ochii.

– Cafea? întrebă Jack şi-i mai arse una peste umăr lui Graham.

– Te rog.

La parterul locuinţei lui din Repton Gardens, Jack dărâmase toţi pereţii intermediari, de la arcada din faţă până la bucătăria din spate. Cei doi bărbaţi rămaseră în zona crepusculară din mijloc, pe care Jack o folosea pe post de cameră de zi. În dreptul arcadei se găsea biroul, care avea în faţă un taburet de pian; maşina de scris aproape că nu se mai vedea sub conţinutul unui coş de hârtii răsturnat. Jack îi explicase cândva lui Graham teoria haosului creator. Dacă stăteai să-l asculţi, el, unul, era o persoană foarte ordonată, dar arta lui avea nevoie de dezordine. Se pare că de fapt cuvintele refuzau să se aştearnă pe hârtie până nu simţeau un soi de anarhie sexy în jur, asupra căreia secvenţialitatea lor să aibă un impact puternic. De aici vraful de hârtii, reviste, plicuri maro şi ultimele bilete la loto de anul trecut. „Trebuie să simtă că venirea lor pe lume are un rost“, explicase Jack. „E la fel ca la triburile alea de aborigeni în care femeile se zbat în chinurile facerii pe grămezi de ziare vechi. Acelaşi principiu. Probabil şi aceleaşi ziare.“

În timp ce silueta lui corpolentă se îndrepta spre bucătăria aflată în prelungirea camerei, Jack pivotă încet şi trase un pârţ destul de sonor.

– Nu eu, vântul, bombăni el aproape pentru sine, dar nu tocmai.

Pe asta Graham o mai auzise. De fapt, le auzise deja pe cele mai multe, dar faptul în sine nu-l deranja. Pe măsură ce ajunsese un romancier bine-cunoscut şi pe măsură ce faima lui începuse să-i dea dreptul la gesturi excentrice, Jack dobândise o

adevărată voluptate a băşitului. Şi nu era vorba de emanaţiile stânjenite ale unui sfincter atins de bătrâneţe, ci de pârţuri neruşinate, trase de un bărbat între două vârste, care părea să se antreneze special pentru slobozirea lor. Într-un fel – deşi Graham nici măcar nu pricepea procesul –, Jack transformase flatulenţa într-un manierism acceptabil.

Dar asta nu însemna doar că, odată consumată întâmplarea, Jack o făcuse acceptabilă. Uneori Graham era de părere că era ceva premeditat. O dată Jack îl sunase şi insistase să vină cu el ca să-şi aleagă o rachetă de squash. Graham protestase, spunându-i că jucase squash doar de trei ori în viaţă – o dată chiar cu Jack, care îl plimbase pe tot terenul şi fusese cât pe-aci să-i provoace un infarct –, dar Jack refuzase această formă de declinare a competenţei. Se întâlniseră la raionul de articole sportive de la Selfridges şi, deşi Graham văzuse rachetele de squash şi de tenis undeva în stânga lor, Jack îl silise să facă turul întregului etaj. Cu toate acestea, după nici zece metri se oprise brusc, efectuase pivotarea care anticipa băşina, ca să ajungă cu spatele la un şir de bâte de crichet înclinate, şi-i dăduse drumul. Pe când se îndepărtau, îi murmurase pieziş lui Graham:

– Vântul prin sălcii.

Cinci minute mai târziu, când Jack se decisese că în fond se putea lipsi de o rachetă nouă, Graham se întrebase dacă nu cumva totul fusese pus la cale dinainte, dacă nu cumva Jack se trezise că avea prea mult timp, başca o glumă de făcut pe seama oricui s-ar fi aflat la îndemână, şi-l sunase pe Graham ca să-i dea o mână de ajutor să scape de ambele.

– Aşa, flăcău.

Jack (care nu era galez) îi întinse lui Graham o cană de cafea, se aşeză, sorbi din cana lui, îşi extrase ţigara din barbă şi pufăi din ea.

– Romancierul înţelegător îl ascultă cu toată sensibilitatea pe universitarul bântuit de griji. Cinşpe lire – sau mai bine guinee – ora de şedinţă; număr nelimitat de întâlniri. Ai grijă să fie ceva pe care, cu puterea de metamorfozare ştiută, să-l pot transforma într-o poveste de minimum două sute de lire şi cu asta mişţoul s-a terminat. S-auzim.

Graham se jucă două-trei secunde cu ochelarii, după care sorbi din cafea. Prea devreme – îşi simţi câteva papile arse de lichidul fierbinte. Îşi lipi mâinile de cană şi îşi pironi privirea în cafea.

– N-am venit pentru sfaturi precise. Nici nu vreau să-mi confirmi nişte acţiuni pe care sunt prea timid să le întreprind fără să mai am părerea cuiva. Sunt îngrijorat, atâta tot, nu pot să trec peste felul cum reacţionez la... la lucrurile la care reacţionez. Până acum n-am... mă rog, n-am ştiut de chestiile astea. Aşa că mi-am zis: Jack are mai multă experienţă în materie decât mine, o fi avut şi nişte puseuri, cine ştie, sau poate cunoaşte pe cineva care a avut parte de ele.

Graham îşi ridică ochii spre Jack, însă căldura care emana dinspre cana de cafea îi aburise ochelarii; văzu doar un contur maroniu nelămurit.

– Bătrâne, eşti la fel de limpede ca un cur de poponar după ciocăneală.

– A, iartă-mă. Gelozie, spuse Graham dintr-odată. Gelozie sexuală, adăugă el, încercând să se facă util.

– Din câte ştiu, nici nu există alta. Hmmm. Îmi pare rău că-mi spui asta, iubitule. Coniţa s-a jucat cu focul, nu?

Jack se întrebă de ce Dumnezeu venise Graham la el şi nu găsise pe altcineva. Tonul lui deveni şi mai familiar.

– N-ai de un' să ştii, mereu am zis. N-ai de un' să ştii cu ce te-ai căptuşit până nu e prea târziu, iar atunci nu-ţi rămâne decât s-o laşi cum a căzut.

Aşteptă ca Graham să continue.

– Nu, nu e asta. Dumnezeule mare, ar fi groaznic. Groaznic. Nu, e ceva... retrospectiv, ăsta-i cuvântul. Retrospectiv. E vorba de indivizii care-au fost înaintea mea. Până când m-a cunoscut.

– Aha.

Jack deveni mai atent şi totodată mai nedumerit cu privire la motivele care-l adusese pe Graham la el.

– Acum două-trei zile m-am dus la film. O porcărie. În distribuţie era şi Anne. Mai juca un individ – nu-ţi spun cum îl cheamă –, iar după aceea s-a dovedit că Ann s-a culcat... mă rog, se culcase cu el. Nu de multe ori, adăugă repede

Graham, o dată sau de două. N-au... în fine, n-au fost prieteni sau mai ştiu eu ce.

– Mm.

– M-am dus şi-am mai văzut filmul ăla de trei ori într-o săptămână. Prima oară mi s-a părut interesant să... să mă mai uit o dată la mutra individului – nu-i dădusem mare atenţie înainte. Aşa că m-am uitat din nou şi nu pot să spun că m-am dat în vânt după el, dar la urma urmei era de aşteptat, nu? După care m-am trezit că am mai văzut filmul de două ori. Şi nici măcar nu poţi să spui c-am fost undeva în cartier, ci taman la Holloway. Ba chiar mi-am reprogramat un curs într-o zi ca să mă duc să-l văd.

– Şi... cum a fost?

– Păi, prima dată – mă rog, de fapt a doua, dacă socotim în total – a fost... haios, să zicem. Tipul juca rolul unui mafiot de mâna a şaptea, dar eu ştiam – îmi spusese Ann – că era din East End, aşa că am fost atent la accentul lui şi crede-mă că n-a reuşit să-i imite pe broscari mai mult de trei cuvinte la rând. Aşa că m-am întrebat de ce naiba n-o fi putut Ann să se culce cu un actor mai de soi? Am cam râs de el şi mi-am zis: n-oi fi nici eu Casanova, dar în orice caz sunt mai bun ca universitar decât o să fii tu vreodată ca actor, dar-ar dracii! Pe urmă mi-am amintit că Ann îmi spusese că-n ultima vreme tipul făcuse reclame la lame de ras şi m-am gândit: amărâtul, poate filmul ăla a fost vârful carierei lui profesionale, poate că e copleşit de sentimentul eşecului, de invidie şi de vinovăţie, poate stă la coadă să-şi ia ajutorul de şomaj şi se trezeşte că pică-n butoiul cu

melancolie, cu gândul la Ann şi la ce s-o fi ales de ea, numai că, după ce-am ieşit din sală, m-am gândit mai bine şi mi-am zis: ştii ceva, nene, te bag în mă-ta. Te bag în mă-ta!

A doua oară – mă rog, a treia – ... cred că asta m-a pus pe gânduri. De ce m-am mai dus o dată? Asta e, m-am dus şi gata. Mi s-a părut că... aşa se cuvine. Am avut un fel de intuiţie, o presimţire despre mine însumi, doar atât pot să spun. Cred că eram într-o stare mai aiurea, de fapt habar n-aveam ce căutam acolo, în sală – asta a fost când mi-am mutat orele –, cert e că am văzut treizeci de minute fioros de plictisitoare şi nici nu-mi dădeam seama exact ce aveam să simt, numai că într-un fel ştiam că nu aveam să mai fiu acelaşi. Cred că atunci ar fi trebuit să mă car.

– Şi de ce n-ai făcut-o?

– Dintr-un puritanism infantil. Ştii cum, dacă tot am plătit...

În realitate, nu fusese chiar aşa.

– Nu, a fost mai mult decât atât. Ţi-am spus doar ce mi s-a părut că s-a întâmplat, şi anume că am simţit că nimerisem lângă ceva periculos. Era aşteptarea celui care nu ştie la ce să se aştepte. Ţi se pare... inteligibil?

– Nu prea.

– Păi, nici n-a fost. De fapt, a fost ceva extrem de concret. Mă apucase tremuratul. Simţeam că o să

fiu făcut părtaş la un mare secret. Şi că o să mă apuce toate spaimele. Mi se părea că mă purtam ca un copil.

Se lăsă tăcere o clipă. Graham leorpăi din cafea.

– Şi chiar te-ai speriat? Ţi s-a zbârlit părul?

– Oarecum. E greu de explicat. Nu eram îngrozit de individul ăla, ci în legătură cu el. Mi se părea că sunt foarte agresiv, dar într-un fel complet neobişnuit. Pe lângă asta, mi-a venit să vărs, chit că a fost ceva separat, un soi de supliment. Eram foarte... amărât, cred că ăsta-i cuvântul.

– Aşa se pare. Şi ultima dată?

– La fel. Aceleaşi reacţii în aceleaşi locuri. Şi tot atât de puternice.

– Măcar ţi-a trecut?

– Da... într-un fel. Dar mă apucă din nou, ori de câte ori îmi aduc aminte.

Se opri, dând impresia că terminase.

– Bun. Păi, dacă tot n-ai nevoie de sfatul meu, o să ţi-l dau. Eu aş spune s-o laşi mai moale cu filmele. Oricum, nici nu ştiam că-ţi plac.

Graham nu păru să asculte.

– Vezi tu, ţi-am zis atâtea despre film fiindcă de la el a pornit totul. Asta a pus în mişcare restul. Cum să-ţi zic, normal că ştiam câte ceva despre tipii cu care a umblat Ann înainte; pe câţiva chiar i-am cunoscut. Nu pe toţi, bineînţeles. Dar abia după film am început să mă gândesc la ei şi să-mi fac probleme. Dintr-odată m-am ofticat că Ann se culcase cu ei. Mi s-a părut din senin că era un fel de... nu ştiu... adulter. O tâmpenie, nu?

– E... neaşteptat.

Jack se feri cu bună ştiinţă să-şi ridice privirile. Primele cuvinte care-i veniră în minte fură „rahat cu perje“.

– E o tâmpenie. Numai că am început să mă gândesc altfel la toate poveştile alea. M-am trezit că le pun la suflet. Stau în pat aşteptând să adorm şi mă simt de parc-aş fi Richard al III-lea înaintea bătăliei de la... mă rog, care-o fi fost.

– Nu-i perioada ta?

– Nu-i perioada mea. Pe de o parte, aş vrea să mi-i aliniez pe toţi în minte şi să mă uit bine la ei, pe de alta, mi-e prea frică s-o fac. Sunt unii pe care ştiu cum îi cheamă, dar habar n-am cum arată, aşa că stau cu ochii-n tavan, mă străduiesc să le recompun mutrele şi să le refac identitatea.

– Hmmm. Altceva?

– Mă rog, am mai găsit câteva filme în care a jucat Ann şi m-am dus să le văd.

– Cât i-ai spus lui Ann din toate astea?

– Nu tot. Nu i-am zis că am revăzut filmele. Doar că mi-am făcut sânge rău.

– Şi ea ce zice?

– Că-i pare rău că sunt gelos, posesiv sau naiba mai ştie cum, dar că nu e cazul, ce-a fost a fost, în fond, nici n-a făcut mare lucru – ceea ce nu e chiar aşa – şi că exagerez. Ei bine, nu exagerez.

– Tu ai făcut ceva pentru care te simţi vinovat? Vreo năsărâmbă pe care vrei să i-o pui ei în cârcă?

– Dumnezeule, nici vorbă. Dacă i-am fost credincios Barbarei cinşpe ani sau mai ştiu eu cât, nici prin gând nu-mi trece să-i fac vreo figură lui Ann după atât de puţin timp.

– Sigur.

– N-ai zis-o foarte convingător.

– Ba nu, sigur. În cazul tău, foarte sigur.

De data asta suna convingător.

– Şi-atunci, ce să fac?

– Păi, parcă nu voiai sfaturi.

– Nu, vreau să spun unde am ajuns? Ţi se par cunoscute chestiile astea?

– Nu cine ştie ce. La capitolul gelozii curente mă descurc. La adulter sunt tare – vorbesc despre ăla de tipul meu, nu de-al tău. Despre aşa ceva am sfaturi la orice oră. Mă rog, să trecem... însă cu trecutul nu stau deloc grozav.

Jack făcu o pauză înainte de-a continua.

– Sigur, ai putea s-o faci pe Ann să te mintă. S-o aduci în situaţia să-ţi spună că n-a făcut ce-a făcut.

– Nu. Oricum, nu pot face una ca asta. N-aş mai crede-o nici când ar spune adevărul.

– Mda, corect.

Jack era convins că se arătase foarte răbdător. Trecuse destul de mult de când nu mai vorbise despre el însuşi.

– Încă sunt cam nedumerit. Şi mă tem că n-am destul material pentru o povestire.

Era ciudat cât de multe îţi băgau pe gât unii oameni, chiar şi prietenii: doar fiindcă eşti scriitor, pornesc de la premisa că te interesează să le cunoşti problemele.

– Să-nţeleg că n-ai nicio sugestie?

Îţi spune omul că n-are nevoie de sfaturi, dar de fapt asta caută.

– Dac-aş fi în locul tău, probabil că m-aş duce şi-aş frige-o pipiţă ca să-mi treacă.

– Vorbeşti serios?

– Întru totul.

– Şi cum m-ar ajuta chestia asta?

– O să te miri, dar vindecă orice. De la micile dureri de cap la blocajul auctorial. E foarte bună şi ca să te lecuiască de certurile cu nevasta.

– Nu ne certăm.

– Deloc? Bun, te cred. Sue şi cu mine ne cam ciorovăim. Am făcut-o dintotdeauna – evident, în afară de primele zile. Numai că pe-atunci nici nu ne sinchiseam să facem patul; singura problemă era cine stă deasupra.

Ochelarii lui Graham se dezaburiseră şi îl văzu pe Jack făcând o pauză de râs. Ar fi trebuit să ţină minte că atenţia lui Jack, totală sau parţială, era întotdeauna condiţionată de ceva.

– Cu Valerie – nu cred c-ai cunoscut-o pe Val, nu? – mă certam tot timpul. Dar asta a fost acum douăzeci de ani. În orice caz, ne-am contrat din prima zi. Nu era genul tău de atmosferă, boşorog

fofoloncar, ci tot felul de chestii tip Viaţa în înalta societate şi Un fel de dragoste. Pipăieli în staţia de autobuz. Ia gândeşte-te, să-ncerci să desfaci o jartieră cu două degete îngheţate de la mâna stângă, când de fapt eşti dreptaci, prefăcându-te că de fapt doar o mângâi pe coapsă, s-o săruţi şi-n acelaşi timp să-i umbli cu mâna ailaltă pe lângă umărul drept şi s-o cauţi pe la ţâţe. Zici că eşti în plin Clausewitz, nu? Dacă stai să te gândeşti, nici nu greşeşti prea mult.

De-aia la-nceput ne-am certat în legătură cu locul pe unde umblam cu mâinile, cu câte degete şi aşa mai departe. Pe urmă am trecut la debarcarea din Normandia şi mi-am zis: în regulă, de-acum încolo, gata cu certurile. Dar nici vorbă; am început să ne certăm despre cât de des, când şi unde, şi ia spune-mi, Jack, ăsta e un pachet nou, păi, atunci fii bun şi uită-te când expiră. Poţi să-ţi închipui – să aprinzi lumina în mijlocul hârjoanei ca să controlezi data?

După debarcarea din Normandia am avut Bătălia Sarcinii, normal. Înainte de asta ne-am căsătorit. Iar pe urmă am trecut la alt refren: e cazul, nu e cazul, ce-ar fi să te angajezi într-un loc ca lumea, ia uite ce drăguţe sunt hainele astea, iar Margaret avea deja trei la fel. Cinci sau şase ani în felul ăsta mi-au ajuns, ascultă-mă pe mine. Mă săturasem până peste cap.

– Ce s-a ales de Val?

– Val? A, s-a măritat cu un profesor. Cam zgubilitic, dar cumsecade. Îi plac copiii, ceea ce-mi convine de minune. Şi-n orice caz, sunt sigur că nu uită să vadă când expiră prezervativele.

Graham nu ştia unde voia să ajungă Jack şi nici nu prea îl interesa. Nu mai fusese plimbat niciodată prin trecutul neamului Lupton: politica declarată a lui Jack de a trăi doar în prezent implica o uitare stilizată a trecutului. Dacă era întrebat de prima parte a vieţii, fie te trimitea la literatura lui, fie inventa pe loc o minciună barocă. Sigur, era foarte posibil ca tocmai în clipa aceea să creioneze un mit pe măsura nevoilor lui Graham. Cu toată francheţea lui permanentă, romancierul nu era niciodată sincer sută la sută.

– Mi-am zis că, dacă m-am despărţit de Val, am scăpat de certuri. Iar când am cunoscut-o pe Sue mi-am spus: a, ce frumos. Niciun fel de probleme cu debarcarea din Normandia. Nici n-ar fi avut cum să fie – trecuseră mai bine de zece ani, eram în Londra şi între timp se construise afurisitul ăla de tunel pe sub Marea Mânecii, nu, barosane? În plus, Sue părea mai puţin ţepoasă ca Val, cel puţin la început. Aşa că ne-am căsătorit şi după un timp ce să vezi? Au început certurile. Sue dădea tonul, întrebându-mă care era rolul meu, texte de-astea. Eu îi spuneam că rolul meu e trolul şi tot aşa. Pe urmă ne ciorovăiam urât, eu mă duceam să-mi găsesc consolarea, o găseam, mă-ntorceam acasă şi ne mai certam o dată din cauza consolării, motiv pentru care până la urmă mi-am zis: mai ştii, poate că eu sunt de vină. Poate că nu rezist alături de nimeni. Ăsta a fost momentul când ne-am gândit c-ar fi mai bine dacă eu aş rămâne în apartamentul din oraş, iar ea s-ar duce la ţară. Mă rog, ţii minte, s-a întâmplat acum câţiva ani.

– Şi?

– Ghici, ghicitoarea mea! Avem la fel de multe certuri ca până acum. Ştiu eu, poate că totuşi sunt

ceva mai puţine, fiindcă ne vedem mai puţin. Dar aş spune că numărul de certuri raportat la orele de contact personal a rămas acelaşi. Şi ne-am specializat în răcnitul la telefon. Marile ciorovăieli sunt la fel de frecvente ca pe vremea când trăiam împreună. Şi după fiecare porţie recurg la acelaşi remediu. Sun o fostă prietenă şi mă las consolat. Ăsta e marele avantaj al adulterului, că altfel nu pot să-i zic: dă rezultate întotdeauna. Dac-aş fi în locul tău, mi-aş căuta o femeie drăguţă şi măritată.

– Majoritatea femeilor cu care m-am culcat au fost măritate, spuse Graham. Cu mine.

Părea deprimat. Nu bătuse atâta drum ca să audă una dintre versiunile lui Jack despre povestea propriei vieţi, chit că nici nu-l deranjase. De asemenea, nu venise să afle despre remediile intime ale lui Jack.

– Nu pot să cred că-mi sugerezi să devin adulterin.

– Ba cum să nu. Sigur, dacă mă gândesc mai bine, bineînţeles că nu-ţi sugerez. Eşti prea îmbaboiat şi te crezi prea vinovat ca s-o poţi face. Unde mai pui c-ai fi în stare ca după aia să te duci direct la Ann, să-i plângi pe umăr şi să-i mărturiseşti totul, iar asta chiar că n-ar fi bine nici pentru tine, nici pentru ea. Nu, vreau să-ţi spun doar că asta-i portocrucea ta. Fiecare căsnicie are-o portocruce, iar a ta aşa arată.

Graham îl privi cu nişte ochi goliţi de expresie.

– Portocrucea, pricepi? Eu port o cruce, tu porţi o cruce şi tot aşa. Dă-o-n mă-sa, Graham, amândoi

am fost însuraţi de două ori, amândoi era cât pe-aci să facem leziuni pe scoarţă, amândoi am întors problema pe toate feţele înainte să ne mai aruncăm o dată cu capul înainte. După patru căsnicii, mesajul e clar: vremea mierii n-are cum să ţină mult. Şi-atunci, ce poţi să faci? Vreau să spun, nu crezi că Ann e de vină pentru situaţia ta de-acum, nu?

– Nu, nici vorbă.

– Nu crezi nici c-a fost vina ta?

– N-nu... cred că nu aşa mi-am pus problema, n-are legătură cu vinovăţia.

– Sigur. Absolut corect. E fiara care pândeşte în noi. E natura căsniciei. E o greşeală de proiectare. Mereu o să apară câte ceva şi cel mai bun lucru ca să supravieţuieşti – dacă vrei să supravieţuieşti – e să identifici acel ceva, să-l izolezi şi să ai aceeaşi reacţie faţă de el ori de câte ori îţi iese-n cale.

– Cum faci tu când treci pe la o fostă prietenă.

– Exact. Dar mă gândesc că n-ar fi bine să faci şi tu la fel.

– Nu-mi vine-n minte nimic valabil. Singurul lucru pe care-aş vrea să-l fac e să renunţ o vreme la viaţa înăuntrul propriei căpăţâni.

– Să ştii că se poate. Poţi să faci şi ceva irelevant, dacă vrei, dar fă-o serios. Ia-ţi-o la labă, îmbată-te,

du-te şi cumpără-ţi o cravată nouă. Nu contează ce, atâta timp cât găseşti o modalitate de ripostă. Altfel, o s-o luaţi în freză. Şi tu, şi ea.

Jack se gândi că se descurca de minune. Nu era obişnuit să joace rolul celui care oferă soluţii pentru diverse probleme, şi totuşi aproape că se autoconvinsese de planul de bătaie pe care i-l prezentase lui Graham, deşi fusese luat din scurt. Izbutise în acelaşi timp să impună un anumit tipar asupra vieţii lor. Oricum însă, asta îi era meseria până la urmă: extragerea ordinii din haos, surprinderea fricii, a panicii, a chinului şi a pasiunii în două sute de pagini şi în schimbul a şase lire nouăzeci şi cinci. Asta era plătit să facă, aşa că nu era un efort prea mare. Până şi procentajul de minciuni era cam acelaşi.

Graham decise – ce-i drept, fără prea mult optimism – să se gândească la ce-i spusese Jack. Întotdeauna îl considerase mai experimentat decât el. Dar oare chiar era? Amândoi fuseseră însuraţi de două ori, citiseră cam la fel de mult şi erau comparabili ca inteligenţă. Şi-atunci, de ce să-l considere pe Jack o somitate? În parte fiindcă Jack scria cărţi, iar Graham respecta cărţile şi într-un mod abstract, şi într-unul teoretic, înclinându-se instinctiv în faţa competenţei lor. Şi în parte fiindcă Jack avusese milioane de relaţii cu femeile, părând cuplat mereu cu cea mai nouă frumuseţe din oraş. Nu că asta ar fi făcut din el o autoritate în materie de căsnicie. Dar, în fond, cine ar fi putut juca un asemenea rol? Mickey Rooney? Zsa Zsa Gabor? Vreun sultan din Turcia?

– Sau... spuse Jack.

Îşi mângâia barba şi arăta atât cât putea fi de serios.

– Da...?

– Ar mai fi o soluţie...

Graham se îndreptă în scaun. De asta bătuse drumul până aici. Bineînţeles că Jack ştia ce era de făcut, cunoştea răspunsul corect. Pentru asta venise; ştiuse din capul locului că procedase cum trebuia...

– Ar trebui s-o iubeşti mai puţin.

– Poftim?

– S-o iubeşti mai puţin. Poate sună cam prăfuit, dar dă rezultate. Nu-i nevoie s-o urăşti, să-ţi fie antipatică sau mai ştiu eu ce – nu cădea în partea ailaltă. Învaţă să te detaşezi puţin, atâta tot. Fii prietenul ei, dacă ţi se pare că sună mai bine. Iubeşte-o mai puţin.

Graham ezită. Nu prea ştia de unde să înceapă. În cele din urmă se hotărî să recunoască:

– Plâng când se usucă plantele din casă.

– Cum ai zis, nobile domn?

– Avea nişte violete africane. Cum să-ţi spun, nu mă dau în vânt după violetele africane şi de fapt

nici Ann. Cred că le primise de la cineva. Are o groază de alte plante care-i plac mai mult. Numai că astea au făcut un soi de varicelă a plantelor, ceva de genul, şi au murit. Lui Ann nu i-a păsat nici cât negru sub unghie. Eu, în schimb, am urcat la mine-n birou şi m-am pus pe plâns. Nu pentru ele ca atare... pur şi simplu m-am gândit cum le uda Ann, cum le hrănea cu tot felul de îngrăşăminte, fără legătură cu ce simţea pentru afurisitele alea de plante – cum ţi-am zis, nici măcar nu simţea ceva anume –, dar timpul pe care şi l-a pierdut cu ele, faptul că a fost acolo, viaţa ei...

Să-ţi mai zic ceva. După ce pleacă la serviciu, primul lucru pe care-l fac e să-mi scot jurnalul intim şi să pun pe hârtie tot ce poartă. Pantofi, ciorapi, rochie, sutien, chiloţi, pardesiu, clame de păr, inele. Ce culoare. Totul. De multe ori scriu aceleaşi chestii, bineînţeles, dar nu contează. Iar pe urmă las uneori să treacă vreo câteva ore, scot jurnalul şi mă uit la ce-am scris. Nu încerc să ţin minte cum arată, fiindcă asta ar însemna să trişez. Scot frumuşel jurnalul, uneori când am cursuri, şi mă prefac că mă gândesc la titluri de lucrări, iar după aceea mă gândesc la ea şi... cum să-ţi spun... o îmbrac. E foarte... frumos.

Să-ţi mai spun şi altceva. După fiecare cină eu sunt cel care strânge masa. Mă duc la bucătărie, arunc resturile din farfurie la gunoi şi pe-urmă mă trezesc că mănânc ce găsesc în farfuria ei. De multe ori nici măcar nu e ceva cât de cât atrăgător – bucăţele de grăsime, zarzavaturi decolorate, zgârciuri de la cârnaţi –, dar pur şi simplu le bag la maţ. Pe urmă mă întorc, mă aşez în faţa ei şi mă trezesc gândindu-mă la stomacurile noastre, la faptul că lucrurile pe care le-am mâncat ar fi putut

să ajungă în stomacul ei şi că au ajuns în al meu. Îmi spun: ce ciudat o fi fost şi pentru mâncarea aia, când cuţitul a tăiat-o, iar furculiţa a vârât-o aici, şi nu dincolo şi când în loc să stea în burta ei stă într-a mea. Ei bine, treaba asta mă apropie şi mai mult de Ann.

Şi să-ţi mai spun una. Uneori se trezeşte în toiul nopţii ca să facă pişu, e întuneric beznă, e pe jumătate adormită şi într-un fel – nu ştiu cum face, dar de fiecare dată se întâmplă la fel – nu reuşeşte să arunce în closet hârtia igienică mototolită cu care se şterge. Eu intru după ea dimineaţa şi găsesc hârtia pe jos. Iar atunci – n-are nicio legătură cu mirositul bikinilor şi alte fetişuri – mă uit la ea şi mă simt... îmblânzit. Seamănă cu una dintre florile de hârtie pe care le poartă actorii de mâna a treia la butonieră. Pare frumoasă, colorată şi decorativă. Aproape că-mi vine să mi-o agăţ eu însumi la rever. O ridic şi o arunc în vas, dar după aceea devin sentimental.

Se lăsă tăcerea. Cei doi prieteni se uitară unul la celălalt. Jack simţi că Graham avea o dispoziţie belicoasă; însăşi mărturisirea făcută reuşise cumva să dobândească un aer agresiv. Poate că recitalul lui ascunsese un strop de mulţumire de sine. Jack se simţea aproape stingherit – un fapt atât de rar, încât începu să se gândească la propria stare de spirit, nu la a lui Graham. Dintr-odată îşi dădu seama că prietenul lui se ridicase în picioare.

– Păi... mulţumesc, Jack.

– Mă bucur că te-am. Dacă te-oi fi. Data viitoare când mai ai chef de stat pe canapeaua psihologului, dă-mi o sârmă din timp.

– Aşa o să fac. Încă o dată, mersi.

Uşa de la intrare se închise. Cei doi făcură vreo cinci paşi în direcţii opuse, după care se opriră amândoi. Jack rămase pe loc şi efectuă o mică pivotare, un soi de pas lateral făcut în mijlocul sălii de dans. Trase un pârţ nu foarte zgomotos şi comentă ca pentru sine:

– Pe aripile vântului.

Afară, Graham se opri, adulmecă mălinul negru pe care se depusese praful şi coşurile de gunoi care stăteau să dea pe dinafară, iar apoi luă o hotărâre. Dacă renunţa la aprovizionarea cu carne de la preabunul măcelar şi îşi făcea toate cumpărăturile de la supermarket, putea să intre la *The Good Times* în drum spre casă şi s-o revadă pe Ann în postura adulterinei.

4

SANSEPOLCRO, POGGIBONSI

Iar pe urmă povestea luă amploare.

Într-o seară, pe la sfârşitul lui martie, se uitau la o hartă a Italiei şi îşi făceau planuri de concediu. Stăteau alături, pe bancheta de lângă masa din bucătărie; Graham îşi lăsase un braţ să atârne moale pe după umărul lui Ann. Era un braţ reconfortant şi marital, o parodiere potolită a agresivităţii verticale care emana dinspre mădularul hotărât al lui Jack. Simpla cercetare a hărţii îl duse pe Graham cu gândul la diverse fantazări suave; acesta îşi aminti felul în care, datorită concediului, fiecare plăcere veche şi familiară începea să miroasă ca rufele proaspăt spălate. Vallombrosa, Camoldoli, Montevarchi, Sansepolcro, Poggibonsi, citi el în gând, ajungând deja într-un amurg răscolit de cântecul greierilor, cu un pahar de Chianti în mâna stângă şi cu dreapta înfiorând piciorul gol al lui Ann... Bucine, Montepulciano şi tocmai era trezit de sunetele stridente ale unui fazan care aterizase hotărât în dreptul ferestrei de la dormitor ca să se îndoape fără ruşine cu smochinele care nici nu se copseseră bine... Pe urmă ochiul i se împiedică de ceva.

– Arezzo.

– Da, e frumos acolo. N-am mai fost de ani buni.

– Nu. Adică da, ştiu. Arezzo.

Dintr-odată, fantazările molcome ale lui Graham se încheiară.

– Tu n-ai fost, nu, dragule? îl întrebă Ann.

– Nu ştiu. Nu mai ţin minte. N-are importanţă.

Se uită din nou la hartă, dar aceasta deveni neclară din cauza unei lacrimi care apăru în colţul ochiului stâng al lui Graham.

– Nu, dar mi-am adus aminte că mi-ai spus cândva că ai fost la Arezzo cu Benny.

– Zău? A, da, aşa e. Dumnezeule, parc-a trecut o veşnicie! Şi chiar a trecut. Cred că s-a întâmplat cândva în anii ,60. Ia gândeşte-te: în anii ’60.

Simţi un scurt fior de plăcere la gândul că făcea lucruri interesante, de-ale adulţilor, de atâta vreme – de minimum cincisprezece ani, iar ea avea doar treizeci şi cinci. Devenise o persoană mai împlinită, cunoscuse fericirea, şi totuşi era suficient de tânără ca să nu-şi piardă interesul faţă de plăceri. Se lipi şi mai strâns de Graham pe banchetă.

– Ai fost la Arezzo cu Benny, repetă el.

– Da. Ce chestie. Nu mai ţin minte nimic. Acolo e piaţa aia mare, ca un castron? Sau aia-i Siena?

– Aia-i Siena.

– Înseamnă că Arezzo... e locul unde...

Se încruntă pe de o parte dezaprobându-şi memoria slabă, pe de altă parte încercând să scotocească în amintiri.

– Ţin minte doar c-am fost la film în Arezzo.

– Ai fost la film în Arezzo, zise Graham încet, de parcă ar fi încercat să-i dezlege limba unui copil, şi ai văzut o comedie romantică de doi bani despre o curvă care voia să-l facă de râs pe preotul din sat, după care ai ieşit, ai stat la o Strega cu gheaţă în singurul local deschis pe care l-ai găsit, te-ai întrebat între sorbituri cum o să poţi să te-ntorci şi să trăieşti din nou într-o climă umedă şi rece, pe urmă te-ai întors la hotel şi te-ai... trosnit cu Benny ca şi cum n-ar fi existat plăcere mai mare, fără să-i ascunzi sau să-i refuzi nimic, absolut nimic, n-ai păstrat nici măcar un colţişor al inimii neatins pentru clipa când mă vei fi cunoscut pe mine.

Graham rosti toate aceste cuvinte cu o voce tristă, jignită, aproape prea precisă ca să permită vreun dram de compasiune. O luase razna? Îi ardea de glume? Chiar când Ann se uită la el ca să afle răspunsul, Graham continuă:

– Ultima parte am inventat-o, bineînţeles.

– Bineînţeles. Nu ţi-am povestit niciodată aşa ceva, nu?

– Nu, ai ajuns până la partea cu localul, iar pe celelalte le-am ghicit eu. Aveai o expresie care mi-a sugerat restul.

– Mă rog, nu sunt sigură că aşa a fost, nu mai ţin minte. Şi oricum, Graham, pe-atunci aveam douăzeci sau douăzeci şi unu de ani şi nu mai fusesem niciodată în Italia. În plus, nu mai plecasem în vacanţă cu cineva atât de drăguţ ca Benny.

– Sau cu atâţia bani.

– Sau cu atâţia bani. E vreo problemă?

– Nu. Nu pot să explic chestia asta. Şi în mod sigur nu pot s-o justific. Mă bucur că nu te-ai dus singură, ar fi putut fi periculos. Mă bucur că ai fost cu cineva care s-a purtat frumos cu tine. Mă bucur – presupun că n-am încotro – că te-ai culcat cu el acolo. Ştiu toţi paşii, înţeleg logica faptelor. Toate chestiile astea mă bucură. Atâta doar că-n acelaşi timp mă fac să plâng.

Ann spuse pe un ton blând:

– Pe atunci nu te cunoşteam.

Îl sărută pe tâmplă şi îi mângâie cealaltă parte a capului, parcă pentru a potoli turbulenţa bruscă dinăuntru.

– Iar, dacă te-aş fi cunoscut atunci, aş fi vrut să merg cu tine. Numai că nu te cunoşteam, aşa că n-am avut cum. Simplu.

– Da.

Chiar era simplu. Graham se uită la hartă, cercetând traseul pe care ştia că Ann îl urmase în compania lui Benny, cu un deceniu înainte de a-l cunoaşte pe el. Pe coastă în jos, trecând prin Genova, ajungând la Pisa, de acolo la Florenţa, Rimini, Urbino, Perugia, Arezzo şi Siena, înapoi la Pisa şi din nou în sus. Benny îi tăiase o ditamai bucată din Italia. Putea la fel de bine să pună mâna pe nişte foarfece, să ciopârtească harta, să treacă prin ea de la Pisa la Rimini, să taie o linie paralelă prin Assisi, iar pe urmă să lipească partea de jos a Italiei pe ceea ce rămăsese din jumătatea de sus. Să transforme totul într-o simplă botină, de genul celor cu năsturaşi în părţile laterale. Cum purtau târfele de lux – cel puţin aşa îşi imagina Graham.

Din punctul lui de vedere, puteau să meargă la Ravenna. Dar nu suporta mozaicurile. Iar Benny exact asta îi lăsase, mozaicuri. Mersi frumos, Benny.

– Am putea să mergem la Bologna, spuse el în cele din urmă.

– Ai mai fost la Bologna.

– Da.

– Ai fost la Bologna cu Barbara.

– Da.

– Mai mult ca sigur c-ai dormit în acelaşi pat cu Barbara la Bologna.

– Da.

– Mă rog, fie şi Bologna. Măcar e frumos?

– Am uitat.

Graham se zgâi din nou la hartă. Ann îi mângâie o parte a capului, încercând să nu se simtă vinovată pentru un lucru despre care ştia că n-ar fi putut să-i provoace o cât de mică vinovăţie decât unui neghiob. După câteva minute de contemplare, Graham spuse încet:

– Ann...

– Da?

– Când ai fost în Italia...

– Da?

– Cu Benny...

– Da?

– A existat cumva... a fost... mă-ntrebam doar...

– E mai bine s-o spui decât să n-o spui.

– A existat... cum să zic, a existat... Nu cred că-ţi mai aminteşti...

Se uită la ea trist, implorator, cu speranţă în suflet. Ann şi ar fi dorit tare mult să-i dea răspunsul dorit.

– ... A existat totuşi un loc unde aţi fost, de care-ţi aduci aminte – pe care ţi-l aminteşti cu precizie...

– Da, scumpule?

– ... şi unde nu ţi-a plăcut?

Începură amândoi să râdă în surdină. Se sărutară cam stângaci, de parcă niciunul nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva; apoi Ann împături harta cu mişcări hotărâte.

Dar a doua zi, ajungând acasă cu câteva ore înaintea ei, Graham se trezi apropiindu-se din nou de rafturile ei cu cărţi. Îngenunche în faţa celui de-al treilea raft şi se uită la volumele de călătorii. Câteva ghiduri ale Londrei şi unul al Apeninilor, care nu însemnau nimic. Un ghid studenţesc al San Francisco-ului; ghidurile Companion ale Florenţei şi sudului Franţei (normal); alte ghiduri pentru Germania, Spania, Los Angeles şi India. Graham

nu ştia că Ann fusese în India. Dar, dacă fusese, cine o însoţise? se întrebă el, deşi nu cu foarte mult interes şi nici gelos din cale-afară, poate fiindcă nu-l tenta să ajungă şi el acolo.

Scoase teancul de hărţi de la capătul raftului. Era greu să-ţi dai seama imediat ale căror oraşe erau, fiindcă Ann nu se obosise să le împăturească la loc – cum ar fi făcut el –, aşa că pagina de titlu nu se vedea. Se întrebă dacă neglijenţa asta se întâlnea la majoritatea femeilor; nu l-ar fi mirat defel. În fond, nu te puteai baza pe faptul că femeile ar fi ştiut în ce ţară sau în ce loc se aflau. Adeseori habar n-aveau unde era nordul; unora chiar le venea greu să spună care-i stânga şi care dreapta (ca Alison, prima lui prietenă; ori de câte ori erau împreună în maşină şi era întrebată în ce direcţie s-o ia, ridica un pumn şi se uita la el – de parcă ar fi avut pe dosul mâinii un abţibild mare pe care scria STÂNGA sau DREAPTA –, iar pe urmă îi citea cuvântul respectiv şoferului). Era un reflex condiţionat sau o structură aparte a creierului? se întrebă Graham.

De asemenea, se pare că femeile nu aveau în minte harta oraşelor. Graham văzuse cândva o planşă a corpului omenesc în care fiecare organ era reprezentat conform gradului de sensibilitate: homunculul rezultat de aici avea un cap enorm, cu buze de african, mâinile ca nişte mănuşi de baseball şi un corp slab şi încreţit ca o murătură. Graham ar fi trebuit să-şi aducă aminte de dimensiunea organelor genitale, dar nu reuşea. Harta Londrei, aşa cum o ţinea minte Ann, îşi spuse el, avea să fie la fel de deformată şi dezechilibrată; la capătul ei sudic un Clapham extrem de dilatat, ducând printr-o serie de artere largi spre Soho, Bloomsbury, Islington şi

Hampstead; mai era o bulă umflată în jos spre Kensington, precum şi o alta până spre Kew; legătura dintre ele era asigurată de nişte zone amestecate, cu numele tipărite cu litere minuscule: Hornsey deasupra Ealing-ului şi, la sud de Stepney, Isle of Dogs fixată lângă Chiswick Eyot.

Poate că ăsta era motivul pentru care femeile – acum Graham porni de la Ann ca să facă o generalizare fără urmări – nu ştiau cum se împăturește corect o hartă: fiindcă pentru ele concepţia de ansamblu a oraşului nu avea importanţă, aşa că nu existase de la bun început nicio „ordine corectă“. Toate hărţile lui Ann fuseseră puse deoparte, de parcă ea şi Graham ar fi fost întrerupţi în plină consultare. Asta le făcea mai personale şi mai ameninţătoare pentru el, îşi dădu seama Graham pe neaşteptate. Odată împăturită corect, harta îşi pierdea amprenta utilizatorului: ea putea fi împrumutată sau dată de pomană fără să compromită nicio formă de ataşament. Când privea hărţile strânse stângaci de Ann, cu îndoiturile lor suprapuse, era ca şi cum ar fi dat cu ochii de un ceas oprit într-un moment semnificativ sau – chiar mai rău, reflectă el – ca şi cum i-ar fi citit jurnalul intim. Unele hărţi (Paris, Salzburg, Madrid) aveau semne făcute cu pixul: cruci, cerculeţe, numere de străzi. Particularităţile bruşte ale vieţii dinaintea lui. Luă hărţile şi le înghesui la Ionii lor.

Ceva mai târziu în cursul serii o întrebă pe cel mai blând şi mai neutru ton cu putinţă:

– Te-ai gândit vreodată să mergem în India?

– A, nu cred că vrem neapărat, nu?

Ann păruse destul de surprinsă.

– Nu ţin morţiş. Mă întrebam dacă te-a interesat vreodată, atâta tot.

– Cred că da, la un moment dat. Am şi citit ceva despre ea, dar mi s-a părut deprimant, aşa că n-am mai vrut să mă duc.

Graham încuviinţă din cap. Ann îi aruncă o privire ironică. Însă nu răspunse „de ce“-ului ei nerostit, iar ea se decise să nu-i dea glas.

După aceea nu se mai gândi la India. Îşi făcu multe griji în legătură cu Italia, Los Angeles şi sudul Franţei, Spania şi Germania, însă cel puţin nu mai avu de ce să se gândească la India. În India nu exista nici măcar un indian care s-o fi văzut vreodată pe Ann plimbându-se alături de cineva care nu era el, îşi zise Graham. Era un adevăr solid şi inconturnabil. Evident, rămâneau toţi indienii din Anglia, Italia, Los Angeles, sudul Franţei, Spania şi Germania, dintre care oricine ar fi putut s-o vadă plimbându-se la braţ cu Benny, Chris, Lyman, Phil şi ceilalţi. Numai că indienii ăştia erau puşi într-o vădită inferioritate de indienii din India, dintre care absolut niciunul n-ar fi putut s-o vadă (decât poate într-un concediu peste mări şi ţări – ei da, asta chiar era o idee).

India era sigură. America de Sud era sigură. Japonia şi China erau sigure. Africa era sigură. Europa şi America de Nord nu erau sigure. Când la programele de ştiri de la televizor se difuzau reportaje despre Europa sau despre SUA, Graham constata uneori că nu reuşea să fie atent. Când

citea ziarul de dimineaţă, parcurgea adeseori cu extremă neglijenţă regiunile nesigure ale lumii; dar, cum citirea ziarului îi lua la fel de mult ca până atunci, se trezi treptat că ştia despre Africa şi India mult mai mult decât ar fi avut nevoie sau şi-ar fi dorit vreodată. Fără urmă de spirit iscoditor, izbuti să se familiarizeze pe deplin cu politica Indiei. Era la curent şi cu Japonia. În cancelarie se trezise la un moment dat întorcându-se spre Bailey, un gerontolog scrobit, care nimerise acolo din greşeală, şi spunându-i:

– Ai văzut că aeroportul Narita a pierdut şaişpe milioane de lire sterline în primele patru luni de funcţionare?

La care Bailey replicase cu interes în voce:

– Ai şi ajuns la andropauză?

În după-amiezile când rămânea singur acasă Graham se surprinse căutând din ce în ce mai asiduu tot felul de probe. Uneori nici măcar nu ştia ce anume putea fi numit probă; alteori, în timpul cercetărilor, se întreba dacă nu cumva s-ar fi bucurat în secret dacă ar fi descoperit o probă despre care apucase să-şi spună că se temea şi o ura. Efectul scormonelilor lui insistente era să se reacomodeze cu aproape toate bunurile lui Ann; atâta doar că acum le vedea într-o lumină diferită, întru câtva alterată.

Deschise caseta din lemn de nuc în care Ann îşi ţinea monedele străine. Înăuntru era împărţită în douăsprezece mici lăcaşuri pătrate, fiecare căptuşit cu un pat de catifea purpurie. Graham se zgâi la

monedele rămase din alte ţări. Lirele italiene însemnau Benny, sau individul celălalt, sau – mă rog, trebui să recunoască – el însuşi, în timpul celor cinci zile petrecute la Veneţia după ce se căsătoriseră. Monedele de cinci sau zece cenţi, precum şi singurul dolar de argint, însemnau Lyman. Francii însemnau Phil, dacă nu cumva tipul cu jeepul – Jed sau cum l-o fi chemat. Mărcile însemnau... ia mai dă-le dracului. Dar asta, se întrebă Graham, punând mâna pe o monedă mare de argint, cu asta ce-o mai fi? Citi ce scria pe margine: IMP.R.BO.REG. M. THERESIA. D. G. O întoarse pe cealaltă parte: ARHID. AUSTR. DUX. BURG. CO. TI. 1780X. Graham zâmbi. O coroană de pe vremea Mariei Tereza. Măcar aici era ferit de surprize.

Practică acelaşi joc cu coşul ei de răchită plin de cutii de chibrituri. Ann nu fuma, dar strângea cutii de chibrituri din restaurante, hoteluri şi cluburi – din toate locurile unde se dădeau gratis. Singura greutate pe care o întâmpină Graham, în timp ce scotocea prin urmele cocteilurilor fără pretenţii sau ale dineurilor unde mesenii se mai îmbătau – zeci şi zeci de ocazii la care nu luase parte – era că nu-şi dădea seama dacă Ann fusese cu adevărat în locurile a căror reclamă gratuită o cerceta el acum. Prietenii lui Ann ştiau că era colecţionară şi se uitau după obiecte bătătoare la ochi sau, dimpotrivă, obscure, pe care să i le adauge în coş. Graham însuşi îi încurajase s-o facă. Şi-atunci, cum să nu se smintească? N-avea niciun rost să fii gelos dacă nu procedai cu acurateţe; cel puţin el asta credea.

Iritat de această incertitudine, se apropie de rafturile lui Ann şi începu să caute cărţile pe care ar fi fost puţin probabil să şi le fi cumpărat

singură. Pe câteva le identificase deja ca fiind cadouri de la însoţitorii precedenţi. Le scoase din raft, aproape de dragul timpurilor de altădată, şi citi dedicaţiile: „pentru iubita mea...“, „cu drag de la“, „cu multă dragoste de la“, „dragoste şi sărutări de la“, „ţoc-ţoc-ţoc de la“. Ce oameni nesăraţi, îşi zise Graham: puteau să cumpere texte gata tipărite, dacă doar asta aveau de spus. Pe urmă trase din raft exemplarul lui Ann din Gormenghast. „Pentru veveriţa mea, care ţine minte întotdeauna unde se pun nucile.“ Afurisitul de Jed – da, aşa îl chema, fapt confirmat de semnătura subţire a unui urangutan relativ educat; tipul cu jeepul. Mă rog, era de aşteptat. Nici n-ar fi putut să-i dea altceva, în afară de Gormenghast. Măcar semnul de carte arăta că Ann nu trecuse de pagina 30. Pe bună dreptate. Gormenghast, repetă el dispreţuitor. Şi Jed. Ce spusese cândva Ann despre el? „A fost o legătură scurtă, terapeutică.“ Ei bine, Graham înţelegea. Unde mai pui că fusese ceva scurt – lucru care îi făcea plăcere, şi din alte motive decât cele evidente. Nu voia să-şi vadă casa plină şi de operele complete ale lui Tolkien şi Richard Adams.

Graham începu să practice un joc de unul singur, pornind de la Strip Jack Naked. Trebuia să descopere cărţile de pe rafturile lui Ann care îi fuseseră dăruite de alţi oameni. Dacă nu găsea o asemenea carte din patru încercări, pierdea jocul. Dacă reuşea s-o identifice din ultima încercare, mai avea dreptul la o rundă; dacă ajungea la ţintă din a doua încercare şi le păstra pe celelalte două, aşa că în runda următoare beneficia de şase variante.

Cu foarte mici păcăleli, izbuti să rămână în joc vreo douăzeci de minute, deşi în cele din urmă plăcerea vânătorii puse în umbră din ce în ce mai

ciudat ursuzenia victoriei. Stând pe jos şi uitându-se la vraful de cărţi care reprezentau succesele, Graham simţi apropierea unei tristeţi apăsătoare. În vârf se afla un exemplar din Sfârşitul unei iubiri. „Nu fi aspră cu mine. A fost minunat. Cu timpul o să-ţi dai şi tu seama. Aproape că a fost prea bine. M.“ Ha – Michael. Nici nu se putea fără o asemenea măgărie. Aproape că a fost prea bine. Ceea ce voise să spună de fapt era: „De ce nu te-ai purtat urât, ca să te părăsesc fără să simt vreo vină?“ Michael cel arătos şi sportiv, care – aşa îl asigurase Ann – avea un fel ataşant de a clătina din cap şi de a-şi miji ochii sfios în direcţia ta. Ăsta era felul în care îl descrisese Ann. Graham îl etichetase drept „nenicul cu ticul“.

Situaţia îl mâhni. Îl făcu să simtă o agresivitate imprecisă şi dorinţa de a-şi plânge singur de milă; dar în principal îl întristase şi nimic mai mult. Poate că acum era momentul să încerce una dintre soluţiile lui Jack. Nu că s-ar fi dus la Jack pentru soluţii; nici vorbă. Dar era o încercare inofensivă. Sau cel puţin aşa o vedea el. Iar Ann avea să mai lipsească de acasă cel puţin o oră şi jumătate.

Graham se duse la el în birou cu un anumit sentiment de autobatjocură. Dincolo de orice altceva, faptul că biroul lui era singura ascunzătoare sigură era o prostie. Scoase un sertar din fişet – cel pe care scria 1915–19. Dosarele de plastic se înfăţişară ochiului cu partea lor deschisă, în afară de unul. Graham puse mâna chiar pe acesta, îl întoarse cu partea deschisă în sus şi extrase dinăuntru o pungă de hârtie roz cu dungi. Unde să meargă? Jos, în niciun caz, ca nu cumva să vină Ann pe nepusă masă. Nici în dormitor – aducea prea mult a adulter. Să rămână acolo? Dar unde? Nu la masa de lucru, ar crea o impresie total

greşită. Se hotărî fără tragere de inimă să intre în baie.

Graham nu se mai masturbase de la optsprezece ani, din seara dinaintea dimineţii când o invitase pe Alison, prima lui prietenă, să iasă împreună. Hotărârea aceea îl făcuse mai încrezător cu privire la şansele de a-i fi acceptată invitaţia, aşa că după aceea, în semn de pioasă recunoştinţă, renunţase definitiv. Pe lângă asta, nu-i convenea sentimentul de vinovăţie. Se masturbase întotdeauna în toaleta de acasă; fie înainte, fie imediat după demersurile de cucerire, astfel încât dacă era întrebat unde fusese să nu fie silit să mintă. Asta micşora puţin vinovăţia, care însă continua să-l învăluie sicofantic.

Îşi dădu seama că nu se mai masturbase de pe vremea când oamenii numeau lucrul ăsta „masturbare“, şi nu altfel – termenul medico-biblic, rece şi rostit cu o încruntătură. Fără îndoială că existaseră o mulţime de alte cuvinte, dar „masturbare“ era cel mai potrivit. *Masturbare, copulare, defecare:* cuvinte serioase de pe vremea copilăriei, reprezentând activităţi la care trebuia să te gândeşti înainte de-a li te abandona. Acum totul era *lăbăgeală, futai şi căcare* şi nimeni nu ezita înainte să le rostească. Mă rog, Graham însuşi spunea „căcare“ – rareori şi când nu era lume de faţă. Jack, bineînţeles, vorbea dezinvolt atât despre lăbăgeală, cât şi despre futaiuri. Graham continua să aibă rezerve în ambele cazuri. Dar în fond „lăbăgeala“ era un cuvânt extrem de liniştit, domestic şi nevinovat; îl pronunţai şi aveai impresia că vorbeşti de un meşteşug.

Douăzeci şi doi de ani de când se masturbase pentru ultima oară. De când făcuse laba. Şi câteva

apartamente şi case unde n-o făcuse. Se aşeză pe closet şi se uită în jur. Pe urmă se ridică şi trase spre el lada de rufe cu capac de plută. În locul unde stătuse până atunci se vedeau patru urme adânci pe mochetă, câte una în fiecare dintre colţurile unui dreptunghi de praf. Graham se aşeză la loc pe closet, trase lada de rufe mai aproape şi îşi puse punga de hârtie pe ea. Pe urmă îşi dădu jos pantalonii şi chiloţii, rămânând cu ei în jurul gleznelor.

Nu era foarte comod. Se ridică, puse capacul pe closet şi-l acoperi cu un prosop. Se aşeză încă o dată. Trase aer în piept, vârî mâna în pungă şi scoase cele două reviste pe care le cumpărase grăbit de la chioşcul unui indian, pe când se întorcea de la un cinematograf aflat undeva departe.

Încercase să se arate nedumerit când le cumpărase, ca şi cum ar fi fost pentru altcineva; dar probabil că reuşise doar să dea impresia că acţiona pe furiş.

Una dintre reviste era *Penthouse*, de care Graham auzise; cealaltă se numea *Rapier* şi-i era necunoscută. Le puse una lângă alta pe lada de rufe şi citi cuprinsul de pe copertă. Se întrebă care era semnificaţia titlului *Rapier.* Trebuia oare să indice o lume a sexualităţii piratereşti, unde rege era Errol Flynn? Sau era doar comparativul de superioritate al adjectivului „rapy“? Mai rapace decât tine?

Cele două fete de pe copertă, care din cine ştie ce convenţie editorială îşi arătau un singur sân, i se părură lui Graham extrem de frumoase. De ce trebuiau asemenea fete să se dezbrace? Sau poate

că exista vreo legătură între frumuseţea lor şi faptul că voiau să se dezbrace? Legătura era mai degrabă între frumuseţe şi faptul că li se ofereau sume utile de bani ca să se dezbrace. Graham credea că asta era varianta corectă.

Inspiră adânc, îşi coborî privirile spre ce era pe vremuri penisul lui (chit că acum nu mai era atât de sigur), îl prinse cu mâna dreaptă şi deschise numărul din *Rapier* cu stânga. Încă o pagină de cuprins, ilustrată de data asta printr-o văgăună adâncă şi rozalie, deasupra căreia se afla o pădure tropicală. Din ce se vedea, plouase şi în văgăună. Graham era fascinat, dar şi îngrozit. Urmau câteva pagini cu rânduri de la cititori, ilustrate şi ele cu imagini topografice, iar apoi un grupaj de fotografii pe opt pagini cu o altă fată extrem de frumoasă. Pe prima dintre ele fata stătea într-un scaun de răchită şi purta doar o pereche de bikini; pe urmă era goală şi se juca absentă cu un sfârc; pe urmă cu... mă rog, cu ceva acolo, jos; în fine, pe a opta pagină părea să încerce să-şi întoarcă pe dos... chestia, ca pe buzunarul unui pantalon. Pe această ultimă pagină, în timp ce mintea lui Graham înregistra şocul, sperma lui (cum o numea pe vremuri, chit că acum nu mai era atât de sigur) ţâşni într-un jet neaşteptat. Ea îi stropi braţul stâng al puloverului, aterizând deopotrivă pe lada de rufe şi pe fata cu aptitudini de contorsionistă.

Cuprins de panică, de parcă ar fi avut maximum două secunde ca să rezolve totul, înşfăcă nişte hârtie igienică şi începu să-şi şteargă mâneca, revista, lada de rufe şi – în lipsa unui termen mai adecvat – penisul. Spre disperarea lui, văzu că pe capacul de plută se găseau câteva urme umede şi vag scârboase. Aruncă hârtia igienică în vas, trase apa şi se întrebă ce să facă. Petele nu prea semănau

cu cele simple, pe care le provoca apa. Ce-ar fi putut spune că vărsase — after-shave? Şampon? Se gândi să verse şi câteva picături de şampon pe capacul lăzii de rufe, astfel încât, când avea să-l întrebe Ann (la fel cum făcuse tatăl lui), măcar să n-o mintă. Dar dacă şamponul lăsa altfel de urme? Atunci, o să spună că vărsase şampon şi after-shave. Asta nu părea din cale-afară de plauzibil. Abia pe urmă îşi dădu seama că se afla în baie doar de cinci minute. Ann mai avea o veşnicie până să se întoarcă. Putea să aştepte şi să vadă ce se întâmpla cu petele.

Nu fusese o... labă extraordinar de bună, căci probabil că aşa trebuia să-i spună de-acum încolo. Prea scurtă, prea bruscă şi prea îngrijorătoare la final ca să-i priască sută la sută. Pe de altă parte, fusese mai mult decât surprins de propria secreţie. Se sprijini de vasul de alimentare a veceului şi deschise *Penthouse*-ul. Citi cuprinsul şi dădu la secţiunea de băuturi. Pertinentă, deşi scrisă cam prea glumeţ. Pe urmă un articol despre automobile, paginile de modă şi o poveste ştiinţifico-fantastică despre ce avea să li se întâmple oamenilor când se vor construi roboţi care nu numai că erau amanţi mai buni decât rivalii lor în carne şi oase, dar erau totodată în stare să le lase femeile însărcinate. După aceea parcurse scrisorile de la cititori şi răspunsurile redacţiei, care-i făcură impresia că erau pline de sfaturi sănătoase.

Între timp, apucă să observe două lucruri: pula, cum i se părea preferabil să-i spună în clipa aceea, începuse să i se întărească din nou, când citi o scrisoare de la o gospodină din Surrey mulţumită de numărul mare de obiecte în formă de penis disponibile pentru cei care cultivau cu frenezie autosatisfacerea; iar sperma (încă nu era pregătit

pentru folosirea lui „snagă“) părea că se uscase complet. Bine că ştim o treabă, îşi spuse el binedispus şi începu să facă laba din nou, dar de data asta cu un plus de atenţie, interes şi plăcere faţă de început, mijloc şi sfârşit.

5

MALIGNE ŞI BENIGNE

– Măi să fie, măi să fie, vrăbiuţa mea! Ei bine, asta zic şi eu surpriză, cum a spus poetul.

– Jack, eşti ocupat? Nu stau mult.

– Mă rog, am avut parte de propuneri mai focoase, dar e bună şi asta.

Jack se lipi destul de stângaci de perete şi o simţi pe Ann frecându-se uşor de el când îi trecu pragul. Intră grăbită în camera lui lungă, bună la toate, şi se aşeză fără şovăire. Jack închise atent uşa de la intrare şi o urmă, zâmbind discret.

– Cafea?

Ann refuză clătinând din cap. Era la fel de frumoasă cum şi-o amintea Jack: avea o frumuseţe cochetă, serioasă, ale cărei elemente se armonizau perfect.

– Jack, am venit să pun lucrurile la punct.

– Vai de mine! Am crezut c-o să fie încă o şedinţă de consiliere maritală. Şi cred că ştii pe care dintre parteneri mi-ar plăcea să-l văd întins pe canapea.

– Ai fost foarte cumsecade cu Graham.

– N-a fost mare lucru. Din câte ţin minte, doar am inventat nişte chestii şi l-am sfătuit să-şi cumpere o pălărie nouă când e abătut. A fost cât pe-aci să-i spun că toţi bărbaţii au boala asta, dar m-am gândit că n-o să mă creadă.

– Mă rog, era mai calm când a ajuns acasă. Am impresia că ţi-a apreciat sfatul.

– Oricând.

Jack stătea în faţa ei, îndesat în hainele cafenii şi legănându-se pe călcâie. Dintotdeauna a avut ceva de galez, chit că nu-i galez, îşi zise Ann. Purta un costum maro din tweed, o vestă veche din piele şi o cămaşă muncitorească; butonul de aur prins de guler avea un rol pur decorativ. Ann se întrebase adeseori de ce se prezenta Jack în felul ăsta în faţa lumii: se îmbrăca urât în căutarea unei simplităţi de servitor amintite, eventual imaginată, sau urmărea neglijenţa vestimentară tipică artiştilor? Fusese dusă cu vorba ori de câte ori pusese întrebări serioase despre trecutul lui Jack, dar nu se supărase. Totuşi, de data asta, venise să-şi discute propriul trecut.

– Jack, zise ea încet. Am decis că noi doi n-am avut nicio aventură.

Lui Jack îi veni să râdă, dar observă că Ann era foarte serioasă. Aşa că îşi scoase mâinile din buzunare, pocni din călcâie şi răspunse:

– ’Nţeles, să trăiţi!

– S-a întâmplat aseară. Eram... mă rog, Graham îmi făcea o listă cu foştii prieteni. Era un pic abţiguit. De fapt, amândoi eram. Am impresia că de la o vreme ne îmbătăm din ce în ce mai des. Pe urmă a început să plângă; să bea şi să plângă. L-am întrebat ce se întâmplase şi a rostit numele unuia dintre foşti. A zis: „Benny“. După aia a mai luat o gură de vin şi a spus: „Benny şi Jed“. Pe urmă a mai tras o duşcă şi a zis: „Benny, Jed şi Michael“. A fost groaznic.

– Mda, nu sună prea vesel.

– De fiecare dată când trăgea un gât de vin recita pomelnicul şi avea grijă să mai adauge un nume. După aia se punea pe plâns şi ducea iar paharul la gură.

Amintindu-şi de cele petrecute, Ann căută o batistă de hârtie.

– Iar pe urmă, după ce-a ţinut-o aşa o vreme, dintr-odată a adăugat numele tău.

– Şi asta a fost o surpriză?

– Totală. La început am crezut că i-ai povestit despre noi când a venit să te vadă, dar pe urmă mi-

am zis că, dacă ai fi făcut-o, nu s-ar mai fi întors acasă atât de vesel. Aşa că i-am spus „Nu, Graham“, având grijă să fiu foarte fermă.

– Şi bine-ai făcut.

– M-am simţit cam prost, fiindcă nu cred că l-am mai minţit vreodată. Mă rog, i-am mai turnat câte o gogoaşă nevinovată despre ligatura trompelor sau mai ştiu eu ce, dar nimic de genul... ăsta.

– Păi, ştii regula mea de bază la capitolul aventuri: maximum de înşelăciune, minimum de minciuni, maximum de bunătate. Nu văd de ce nu s-ar aplica şi aventurilor din trecut.

– Mă tem că i-am spus nu. Eram sigură c-o să înţelegi.

– Sigur.

De fapt, Jack era puţin ofensat. Se simţea de parcă ar fi fost refuzat de cineva – un lucru prostesc, deşi nu lipsit de logică.

– Nicio problemă. Totuşi, păcat de capitolul vechii autobiografii. Ar fi făcut bani frumoşi.

– Îmi pare rău că-ţi rescriu trecutul.

– Fii liniştită, şi eu îl rescriu mereu. De câte ori spun o poveste, e altfel. Despre majoritatea nici nu

mai ţin minte cum au început. Habar n-am ce-i adevărat. Habar n-am de unde-am pornit.

Se bosumflă, de parcă i-ar fi furat cineva copilăria.

– Asta e, face parte din durerea şi plăcerea vieţii de artist.

Începea deja să-şi transforme scornelile în literatură; Ann zâmbi.

– Şi cu prietenii cum rămâne?

– Mă rog, deocamdată încă nu s-a pus problema, plus că mulţi sunt de domeniul trecutului.

– Hm. Nu-i frumos din partea mea că te-ntreb, dar poţi să-mi aduci aminte în ce an n-am avut aventura aia? În ’74? în ’73?

– Din toamna lui ’72 până-n vara lui ’73. Şi... încă o dată sau de două ori de-atunci şi până azi.

– A, da. Îmi amintesc de data sau de dăţile alea.

Jack zâmbi, iar Ann îi întoarse surâsul, dar nu foarte încrezătoare.

– S-ar putea să-i spun cândva lui Graham – după ce-o să-i treacă... supărarea... din cauza asta. Dar numai dacă o să mi se pară important sau dac-o să mă-ntrebe.

– Iar în clipa aia o să-mi recapăt trecutul. Trilili şi tralala, ce frumoasă-i viaţa mea. Şi care-i prognoza curentă? Ce face micul Othello?

Ann se simţi jignită de tonul frivol al lui Jack.

– Trece printr-o pasă proastă. Poate că ţi se pare caraghios, cum mi se pare şi mie uneori, dar trece printr-o pasă proastă. Câteodată chiar mă tem că nu se mai gândeşte la nimic altceva. Bine măcar că are de lucru.

– Da, asta-i foarte bine.

– Numai că se apropie vacanţa.

– Păi, găseşte-i o ocupaţie. Scoate-l undeva.

– Încercăm să găsim o ţară unde nu m-am trosnit cu nimeni, spuse Ann cu o amărăciune neaşteptată.

Jack îşi păstră comentariile pentru el. Întotdeauna îi plăcuse Ann, chiar şi în perioada (identificată acum drept vara lui 1973) când relaţia lor se răcise după ce el avusese un moment de slăbiciune şi comisese o indiscreţie – de fapt, călcase alături. O considerase mereu o fată dintr-o bucată; poate nu suficient de spumoasă pentru gustul lui, dar indiscutabil dintr-o bucată. În timp ce o conducea spre ieşire, îşi împinse faţa spre ea pentru un sărut. Ann se apropie de el, ezită şi-şi atinse uşor obrazul de barba lui. Când ea se îndepărtă, buzele uşor umezite ale lui Jack parcă îi atinseră urechea.

Barbara stătea pe canapea, îmbrăcată cu un capot de nailon, sorbind dintr-o cană cu ceai şi gândindu-se într-o doară la Graham. Din câte îşi dădea seama, se gândea la el mai mult decât merita. Între timp, dispreţul iniţial se topise şi nici măcar resentimentele – pe care de obicei putea să se bazeze – n-o mai năpădeau ca în primii doi ani. Asta nu însemna, bineînţeles, că-l iertase pe Graham, că-i plăcea de el sau chiar că „îi înţelegea punctul de vedere“ – aşa cum o îndemnau uneori prietenele mai slabe de înger sau mai puţin loiale. În momentele de curaj, aceleaşi prietene îi sugerau că într-un fel avusese pur şi simplu ghinion, că exista întotdeauna un procent de căsnicii ratate, că nu era vina nimănui şi că ăsta era mersul lumii. Răspunsul Barbarei era:

– Eu sunt tot aici. Alice e tot aici. Până şi maşina e tot aici. Singurul lucru care s-a întâmplat a fost că Graham s-a cărăbănit.

De obicei, această înşiruire monocordă a faptelor le trimitea pe amicele curioase pe o pistă falsă:

– Înseamnă că... ştiu eu, ai accepta să se-ntoarcă, dacă...

– A, nu, nici pomeneală. Nici nu se pune problema.

Şi vorbea cât se poate de serios.

Când se gândea acum la el, îi veneau în minte două imagini. Prima era a lui Graham ridicându-se deasupra ei când făcuseră dragoste în noaptea când sărbătoriseră opt ani de căsnicie. În ocaziile de

genul ăsta, îl lăsa să ţină lumina aprinsă. Se ghemuise deasupra ei şi o penetra fără mare tragere de inimă, chiar dacă asta părea să-i aducă o oarecare satisfacţie, când îl surprinsese privindu-i sânii. Faptul în sine era absolut normal, bineînţeles; în fond, era şi motivul pentru care îi dăduse voie să ţină lumina aprinsă. O mirase, în schimb, felul cum se uitase la ei. Nu citise pe faţa lui nici dezgust şi nici lipsă de interes. Fusese ceva mult mai ofensator: o scânteie abia perceptibilă de interes nelămurit, benign, dar umilitor de mic. Mai văzuse şi altă dată privirea aia. Era expresia unui cumpărător dintr-un supermarket, care n-avea nevoie de nimic din congelator, dar tot mai arunca din când în când câte o privire, să fie acolo.

După aceea, la fiecare aniversare a căsniciei, Barbara decreta că ori stăteau cu lumina aprinsă şi citeau puţin, ori o stingeau şi făceau dragoste. Prin asta voia să spună că-i era indiferent. În ultimii ani se întâmplase tot mai des să stea cu lumina aprinsă.

Cealaltă imagine a lui Graham era tot îngenunchind, de data asta oarecum într-o rână. Cu câţi ani în urmă? Barbara nu mai ţinea minte. Îşi sprijinea genunchiul stâng pe o treaptă mai sus decât dreptul şi îşi ridicase fundul. Parcursese o treime din distanţă, cu peria galbenă din plastic în mâna dreaptă şi cu o găletuşă de aceeaşi culoare şi din acelaşi material în stânga. Terminase de şters praful pe o treaptă şi trecuse la următoarea. O ajuta la curăţenie fiindcă era în vacanţă, iar ea se simţea obosită. Barbara se uitase la fundul lui ridicat şi la peria galbenă cu care freca hotărât mocheta, iar apoi intrase în camera de zi. După câteva minute se întorsese în vestibul. Lui Graham îi mai rămăsese o treaptă. Când ajunsese în capul

scărilor, se întorsese ca un elev care aştepta să fie lăudat pentru felul cum îşi făcuse tema pentru acasă.

– Dacă începi de sus, se mulţumise ea să-i spună, atunci tot praful se duce în jos.

Pentru numele lui Dumnezeu, era profesor, era cadru universitar, s-ar fi cuvenit să aibă mai multă minte, nu?

Stând aşa într-o rână şi uitându-se peste umăr, Graham îi mai aruncase o privire de şcolar. Nu din cauza mea mi-am murdărit pantalonii, nu din cauza mea. Nu da vina pe mine. Părea (Barbara căutase cuvântul cel mai nimerit) mârţogit. Bill şi Ben, capete seci/ Îşi duc viaţa-ntr-un ghiveci, îşi zisese ea; iar între ei, bălăngănindu-şi cu zgomot mâinile trase de sfori, Mârţoguţa. „Salut, Mârţoguţo“, se salutau prietenele ei la şcoală. Barbara fusese cât pe-aci să-şi strige soţul cu acelaşi apelativ.

Între timp, la el acasă, Graham tocmai scotea un pui din frigider. Extrase pasărea din ambalajul de plastic şi o aşeză pe fundul de lemn pe care se tranşa carnea. Apoi o prinse de aripi şi o scutură zdravăn. Ghemul de măruntaie căzu prin gaura lată dintre picioarele puiului, iar Graham bombăni:

– E băiat.

Dădu deoparte folia de plastic şi începu să tranşeze puiul, folosindu-şi mai degrabă forţa decât îndemânarea şi logica. Smulse aripile, iar apoi învârti picioarele ca pe nişte elice, până când

cedară cu un pocnet. Se uită o clipă la pielea de pe unul dintre picioare. Plină de punctişoare şi încreţită, ca pielea propriului scrot.

Graham luă un satâr de pe suportul magnetic de deasupra capului şi izbi iadeşul puiului cu o mişcare hotărâtă. Repetă gestul de două-trei ori, până când osul se sparse. Continuă să taie alandala; câte un os se mai sfărâma din când în când, după care Graham încerca fără elan să scoată toată aşchiile înfipte în carne.

Aruncă bucăţile de carne fără o formă anume într-o tigaie, ca să se prăjească. Pe urmă puse iar mâna pe satâr şi aşeză punga de plastic cu măruntaie în mijlocul scândurii de tranşat. O privi atent un minut, după care lovi cu satârul de câteva ori, într-o succesiune rapidă, de parcă ar fi încercat să-şi încheie asaltul înainte ca măruntaiele să intre în panică şi s-o rupă la fugă. Când punga plesni, sângele îi ţâşni pe mâini, împroşcând totodată scândura de tranşat şi şorţul albastru pe care şi-l pusese Graham. Adună din nou măruntaiele cu lama satârului şi le tocă mărunt şi repede alte câteva clipe. Operaţiunea îi aduse o bucurie fără complicaţii. Zâmbi. Cică munca era remediul perfect pentru tristeţe, dar nici asta nu era de colea.

Graham mai surâse o dată. Se întrebă dacă se făceau cumva şi pungi cu căptuşeală de plastic.

Fireşte, Ann nu-i suflă o vorbă lui Graham despre vizita la Repton Gardens. Însă a doua zi după-masă Jack deschise uşa, iar în prag îl găsi pe Graham, care şopti încrâncenat:

– Nu m-ai văzut, n-am fost aici. Să nu-i spui lui Ann, bine?

Îi fu imposibil să-şi reprime un zâmbet. Începuseră prin a-şi rescrie trecutul, dar uite că acum îşi rescriau şi prezentul. Dac-ar fi stare să-şi controleze viitorul, şi l-ar plănui după bunul plac.

– S-a făcut, amice.

– Nu lucrezi?

– Nu. Rafistolam o recenzie, atâta tot. Hai, intră.

Se duseră în camera de zi a lui Jack, unde totul era vraişte. Graham se aşeză pe acelaşi scaun ca data trecută; Jack îi turnă cafea în ceaşca în care îl mai servise, iar apoi aşteptă. Graham părea hotărât să prelungească la rându-i pauza iniţială. Însă de data asta Jack nu mai avu atâta răbdare.

– Ai luat pilulele?

– Oarecum. Mi-ai spus trei lucruri. Am respectat cam unul şi jumătate. Nu m-am dus să cumpăr niciun fel de haine noi; nu mi s-a părut că ar putea da rezultate. (Dumnezeule, îşi zise Jack, ăsta chiar m-a luat în serios. Graham al nostru nu prea pricepe figurile de stil.)

Jack nu-şi mai amintea care fuseseră celelalte sugestii; îşi amintea doar că vorbise prea deschis despre prima lui căsnicie.

– Şi m-am mas... m-am mas... turbat.

Graham rosti aceste cuvinte cu un aer extrem de academic.

– Ai turbat în masă? Bravo ţie! Şi cine-s norocoşii?

Graham zâmbi stins. Jack se minună cât de serioasă era atitudinea oamenilor faţă de sex. Cât de mult, cât de extraordinar de mult îi apăsa chestia asta.

– N-a murit nimeni din asta, bătrâne găozar. Cum să-ţi spun, n-am observat să se fi schimbat ceva în structura universală a labei când ai făcut-o.

– N-o mai făcusem de douăzeci de ani.

– Dumnezeule mare! Vorbeşti serios? Şi cum a fost? Spune-mi. Te rog, spune-mi. Îmi amintesc al naibii de bine.

– A fost...

Graham se întrerupse, iar Jack avu o tresărire anticipativă.

– ... agreabil.

Jack răsuflă uşurat, scoţând un sunet scurt şi viguros.

– Mare dreptate ai. Şi-atunci, ce-i cu mutra asta lungă?

– Mă rog, le am şi eu pe ale mele. Vezi tu, mi-am cumpărat o revistă special pentru chestia asta.

– Şi? Cei mai mulţi dintre noi avem o ditamai biblioteca sub pat. Vrei să-ţi împrumut câteva?

– Ăă... nu, mersi.

– Oricând.

– Şi, cum să-ţi spun, mi-a plăcut, am folosit o revistă şi nu m-am simţit vinovat faţă de Ann.

– Ai repetat figura?

Jack se simţea ca un preot zelos, îndemnându-l pe Graham să-şi mărturisească toate faptele – în cazul lui, fără de păcat.

– A, da, de mai multe ori.

– Deci ţi-ai intrat în mână, nu? N-ai mai împroşcat fotomodelul de pe pagina din mijloc, fotografiat cu un Nikon?

Graham rânji, recunoscându-şi una dintre greutăţile de început.

– Dar crezi c-ar trebui să mă simt vinovat faţă de Ann?

– Nţ.

– Crezi că s-ar cuveni să-i spun?

– Nu i-ai spus?

– Nu.

– Mă rog, eu aş aştepta să mă-ntrebe. Cum să-ţi zic, toţi o facem – ce naiba, citeşte ce spune Kinsey. Nouăzeci şi opt la sută au făcut-o cândva în viaţă, nouăzeci şi şase la sută o fac şi-acum. Ceva de genul ăsta, ştii că nu sunt tare-n cifre. Dar, mă rog, doar doi la sută renunţă după ce se-nsoară. Asta-i situaţia, Graham.

Jack nu era foarte sigur că asta era situaţia, dar din punctul de vedere al lui Graham lucrurile se prezentau bine.

– Crezi că... ştiu eu, crezi c-o să se amestece cu... cu ălelalte?

Uneori întrebările lui Graham nu erau formulate la nivelul maxim al clarităţii; Jack spera că prietenul lui nu punea întrebările de la examen la fel de imprecis.

– Nu, nici vorbă. N-au nicio legătură. Îţi rămâne scula bine unsă, atâta tot.

– Poate...

Graham se mai întrerupse o dată.

– Poate... cineva... (lui Graham nu-i plăcea să folosească pronumele nehotărât, cum făcea Jack, dar nu suporta ideea de-a rosti numele lui Arin)... să-şi dea seama? Să se prindă dac-ai făcut-o?

– Da' de unde! Fii sobru. Asta dacă nu cumva o avea cine ştie ce aparate de măsură pe-acolo. Ştii genul – fofoloance calibrate. Dar nu cred că înregistrează milimetrii cubi cu atâta precizie.

– Aha.

Graham îşi puse cana cu cafea pe masă.

– Partea a doua, zise el, uitându-se acuzator peste masă la Jack, este că nu merge.

– Ha? Păi, parcă tocmai mi-ai zis că a mers, nu?

– Stai puţin. De mers ca atare, merge şi încă bine (cel puţin, asta presupunea Graham), dar faptul că am făcut-o n-a... n-a avut niciun efect asupra restului. Am văzut *The G...* unul dintre filmele la care mă duc de trei ori pe săptămână. Am mai văzut unul. Şi cumpăr toate ziarele care-ţi spun despre ce-i vorba în ele.

– Uite ce-i, nu ţi-am zis că dacă faci laba nu te mai duci la film, corect?

– Eu aşa am înţeles.

– Nu, am spus că în cel mai bun caz ar putea fi o consolare dacă te-ai trezi c-ai rămas fără... material. Nu pot să-ţi spun nimic care să te facă să nu te mai duci la film. În fond, e o chestie pe care ţi-ai băgat-o singur în cap, nu?

– Şi nu poţi să faci nimic cu capul meu?

Era un apel aproape patetic.

– Capul, se pronunţă Jack pe un ton definitiv, e cap.

Scotoci undeva la marginea scaunului şi aprinse o ţigară.

– Am citit volumul ăsta al lui Koestler. Mă rog, l-am început. (Jack putea vorbi cu autoritate despre cărţile privite în treacăt peste umărul unui străin într-un metrou aglomerat.) Koestler spune – sau în orice caz, spune despre alţi mintoşi că ar spune – că bătrâna tărtăcuţă nu-i deloc cum ne-o închipuim. Avem impresia că bibilica asta a noastră e o scofală nemaipomenită. Credem că e cea mai tare parte cu care ne lăudăm – şi până la urmă e normal să fie aşa, de-aia nu suntem maimuţe sau străini. Tehnologie informatică, ultimele dotări IBM, tot tacâmul. Aşa e?

Graham încuviinţă din cap. În fond şi la urma urmei, asta credea şi el.

– Ei bine, nu-i aşa. Nici pomeneală. Se pare că găozarii ăştia cu minte multă sau cel puţin unii dintre ei spun că e valabil doar pentru anumite părţi din căpăţână. Problema e că mai există câteva straturi sau învelişuri, de alte culori sau naiba mai ştie cum. Un grup dintre celulele astea tâmpite s-a dezvoltat într-o veselie de ani şi ani, funcţionând pe bază de injecţie de combustibil, contracte de editare şi alte alea. Astea sunt în regulă şi au fost socialmente acceptate. Alelalte, în schimb, chit că încearcă de mii de ani să devină mai bune – ştii cum, trosnindu-se între ele cum fac de obicei celulele, băgând abdomene în fiecare dimineaţă şi trăgând de fiare pe Plaja Muşchilor – s-au prins că n-are rost. N-are absolut niciun rost. Li s-au greşit genele sau ce-o avea celulele. Au ajuns în vârf şi trebuie să admită că nu prea e nimic de capul lor. Mă rog, toate bune şi frumoase – oricum n-au unde să se ducă, nu? Doar nu se-apucă să iasă la dans sâmbătă seara, ce zici? Rolul lor e să ne bage-n ceaţă sau să nu ne bage-n ceaţă, de la caz la caz.

Jack se opri. Îi plăceau pauzele de genul ăsta, când începea să vorbească. Îl făceau să se simtă nu doar romancier, ci şi – era o formulă pe care o citea adeseori, însă încă prea rar în tăieturile din ziare – un povestitor înnăscut. Un recenzent scrisese cândva despre el: „În cazul lui Lupton, poţi să ai încredere şi în poveste, şi în cel care-o spune“. Jack îi trimisese o ladă cu sticle de şampanie.

– Iar în cazul ăsta chiar ne bagă în ceaţă. Fiindcă tocmai grupul ăsta, al doilea lot de unşpe, ne controlează emoţiile, ne face să omorâm oameni, să le pârlim pe nevestele altora, să votăm cu conservatorii şi să-i ardem câinelui şpiţuri în fund.

Graham îl privi cu atenţie.

– Deci nu-i din vina noastră?

– A, n-am spus asta, bătrâne. Aici nu mă dau legat. O să-ţi scriu o carte pe tema asta, dar dacă vrei să vorbesc despre ea, îţi spun din capul locului că n-ai atâţia bani să mă plăteşti. Sunt chestii universitare şi de schimburi internaţionale.

– Şi-atunci?

– Şi-atunci?

– Şi-atunci, crezi că e vreun sâmbure de adevăr în toate astea?

– Păi, nu ştiu. Parcă n-aş crede. Mi s-a părut o teorie interesantă, atâta tot. M-am gândit c-o să te facă să te simţi mai bine. Că o să te determine să te gândeşti la propria căpăţână dintr-un alt unghi: un strat de Benigne, două straturi de Maligne. Probabil că te-ntrebi: bine, dar de ce nu se strâng laolaltă? De ce nu se-aşază la masa tratativelor cu un U Thant cerebral şi nu-şi rezolvă problemele? De ce Malignele torpilează întruna realizările Benignelor? Cum să zic, normal ar fi ca Malignele să-şi dea seama că e-n interesul lor să-şi ţină căpşoarele la cutie, nu să se-apuce să zgâlţâie barca...

– Tu ce crezi? întrebă sincer Graham.

– Hm.

În timp ce spunea poezia cu Naţiunile Unite, Jack îşi silise o mică parte a creierului să se gândească şi la problema asta. Care era răspunsul optim? Ce-ar fi vrut Graham să audă?

– Ei bine, părerea mea e că nu. Probabil că nu, asta cred.

Se ridică şi se plimbă prin cameră, dând impresia că îşi caută ţigările, se întoarse, făcu o piruetă pe loc, de parcă ar fi avut un picior de lemn, trase un pârţ şi murmură, tocmai când „îşi găsea“ ţigările pe braţul fotoliului:

– Vântul şi înţelepciunea lui Jack Lupton.

Rânji mulţumit. Expresia asta o scosese dintr-un alt compartiment al minţii, poate chiar mai mic; probabil cel ocupat de Maligne, dar, ce-i drept, nu aveai nevoie de toate forţele pentru calambururi.

– După mintea mea, chestia asta s-ar putea să fie valabilă pentru câţiva – de pildă, ştiu că se spune că criminalii au o genă aiurea. Li se aprinde brusc o lampă-n cap şi dintr-odată te trezeşti că se pitesc sub scară şi aşteaptă să-ţi facă felul. Aşa o fi la criminali. Dar la cei mulţi? Cei mulţi nu ucid alţi oameni. Majoritatea ţin Malignele sub control, aşa cred. Majoritatea îşi controlează emoţiile, nu? Nu le-o fi uşor, dar o fac. Vreau să spun că le controlează suficient, iar până la urmă asta contează. Despre aşa ceva e vorba. Şi fără să intru acum în neurologie, aş spune că fie al doilea lot de unşpe ştie cum stau lucrurile, fie există nişte monitori care se pricep să facă ordine.

– Dar tot tu ai spus că le pârlim pe nevestele altora.

– Da? Şi ce legătură are?

– Păi, ziceai că ăsta a fost unul dintre lucrurile pe care te-a silit să le faci partea subdezvoltată a creierului. Înseamnă că te-a învins.

– Şi-i ţin pumnii să mă învingă în continuare la capitolul ăsta. O figură de stil, flăcău, doar o figură de stil.

– Cum poate fi trosnitul nevestei altcuiva o figură de stil?

– A, ţi se pare mai degrabă o greşeală de exprimare? Aici sunt cu totul de acord.

În vinerea aceea, când se întoarse acasă în Hampshire, Jack se bucură peste măsură să-şi vadă atât regiunea unde locuia, cât şi soţia. Cocoşii se risipiră într-o panică multicoloră în clipa când Jack intră cu maşina pe alee. Mirosul frunzelor de tutun în aerul fragil al serii îl încânta; uşa din faţă, pe sub care şuierase vântul toată iarna, îl cucerea acum cu pitoreasca ei inutilitate. Jack nu se amăgea pe tema idilelor rurale, dar făcea o excepţie în cazul idilelor rurale de două zile.

– Uite-o şi pe luminiţa mea, zise el când Sue îi ieşi în întâmpinare din bucătărie.

Dat fiind că n-o mai văzuse de cinci zile, lui Jack îi plăcea să pedaleze pe latura ei vitală, dinamică şi irlandeză; se felicita şi acum că avusese curajul să se însoare cu o femeie de caracter. Îi privi dezinvolt, cu un aer de proprietar, silueta zveltă, trăsăturile bine definite, părul închis la culoare, iar lucrurile observate părură să-i facă plăcere. Parte din dezinvoltură venea din faptul că nu avea de ce să se simtă vinovat; parte din plăcere izvora din faptul că era vineri. Îşi iubea nevasta cel mai mult în zilele de vineri.

Cât despre Sue, părea fericită la început de weekend. După ce se aşezară amândoi să mănânce friptură şi plăcintă cu rinichi la masa din sufragerie, în timp ce fumul lemnelor din şemineu plutea în aer dinspre cealaltă cameră, Sue îl puse la curent cu ultimele bârfe din sat, iar el răspunse cu veşti recente din Londra.

– Înc-o chestie. Ţii minte că ţi-am povestit c-a trecut Graham pe la mine acum câteva săptămâni?

– Da.

– Ei bine, a venit iar. De fapt, au fost ambii Hendrickşi pe rând – şi Graham, şi Ann.

Jack promisese să nu vorbească despre vizitele lor, dar nu avu nicio ezitare. De fapt, era de un neparolism atât de notoriu, încât niciun om întreg la cap n-ar fi aşteptat de la el să-şi respecte promisiunile; doar nu se alegea cu nimic dacă păstra secretul, nu? Pe lângă asta, soţiile oricum nu contau, parcă aşa era regula, corect?

Sue îl ţintuise cu privirea când pomenise numele lui Ann, aşa că se grăbi să-i explice.

– Se pare că Graham tot nu poate să-i accepte trecutul, iar bătrânul Jack trebuie să joace rolul părintelui duhovnic.

– Probabil că te distrezi de mama focului.

– Da, ce-i drept. Deşi nu-i invidiez pe preoţii care fac chestia asta tot timpul.

– Mă rog, până la urmă au cartea aia în care sunt toate răspunsurile, nu? Nu trebuie decât să cauţi în vechea carte neagră şi, indiferent despre ce e vorba, să pui căpăstru.

Jack chicoti, se aplecă şi depuse un pupic umed pe tâmpla soţiei. I se părea isteaţă. În schimb, el îi părea ei sentimental.

– Şi ce sfaturi le-ai dat?

– Păi, cred că lui Ann i-am spus să-şi ia bărbatul şi să-l ducă undeva în vacanţă; şi lui Graham i-am zis tot ceva de genul ăsta, dar am impresia că singura chestie la care m-a ascultat a fost că a-nceput iar să şi-o ia la labă.

Sue râse. Nu se dăduse niciodată în vânt după Ann, care i se păruse mereu cam distantă şi nesociabilă; nu făcea destule greşeli ca să poată fi considerată fiinţă omenească. „Ce mai secătura-vura“, spusese cândva despre ea în prezenţa lui Jack; totuşi, pe

vremea aceea avea circumstanţe atenuante. Cât despre Graham, era simpatic, dar cam... papagal, la drept vorbind. Ce chestie, să te bosumfli din cauza trecutului. Dacă tot aveai chef de-aşa ceva, existau destui oameni al căror prezent cuprindea o mulţime de lucruri care te făceau să nu mai dormi noaptea.

– Încă nu cred că ţi-ai câştigat titlul de Solomon.

Jack râse şi îşi şterse urmele de sos din barbă.

– Partea haioasă a fost că la început a venit unul dintre ei să-mi ceară sfatul şi să insiste să nu-i spun celuilalt, iar a doua zi m-am trezit cu al doilea, care mi-a fluturat exact aceeaşi precondiţie.

– Sună a farsă medievală. Ia nu-ţi mai flutura precondiţia aia spre mine.

– Şi ţin minte că după a doua vizită a lui Graham (ceea ce urma era o minciună, dar în Jack se învolburau sentimentele începutului de weekend) mi-am zis: m-oi mai fi certat şi eu cu Sue, om fi avut şi noi zile proaste, dar nu ne-ar da niciodată prin cap să ne facem aşa ceva unul altuia.

Se aplecă şi o sărută pe frunte, chiar în locul unde începea părul. Ea se îndreptă imediat şi începu să strângă farfuriile.

– Nu, nu cred că am face-o. Am găsi o metodă mai puţin complicată să ne înşelăm unul pe altul, nu?

Aşa te vreau, vrăbiuţa mea, îşi zise Jack, zâmbind în direcţia lui Sue, care îi întorsese spatele şi se îndepărta. Se duse după ea în bucătărie şi insistă ca măcar de data asta să spele el vasele. Merseră la culcare devreme, iar Jack, tot cu titlu de excepţie, îşi pieptănă barba în baie înainte să se vâre în pat.

După ce făcură dragoste, Jack rămase întins pe spate, cât se poate de treaz, pe când Sue i se cuibărea somnoroasă lângă umăr. Se pomeni gândindu-se la Graham şi la felul în care, printr-o vorbă aruncată într-o doară, ba chiar printr-o glumă, îl făcuse să reînceapă să se masturbeze după douăzeci de ani. Douăzeci de ani! Jack îl invidia pentru asta. De fapt, îl invidia fiindcă ştia ce însemna renunţarea la această formă de abstinenţă.

Săptămâna următoare, într-o după-amiază când Ann era la lucru, Graham se aşeză la birou şi se ocupă de pungi. Plasticul fâşâia când lipea etichetele pe care bătuse ceva la maşina de scris a catedrei. Verifică din nou adresele actorilor cu ajutorul exemplarului din Spotlight (majoritatea erau agenţi, dar îşi spuse că până la urmă tot avea să ajungă la ţintă), puse mâna pe capsator şi se duse în bucătărie.

Măcelarul fusese surprins de comanda primită. Fie domnul Hendricks ajunsese la ananghie, fie îşi cumpărase un câine foarte costisitor. Nu pusese întrebări. Felul în care vindea aceleaşi bucăţi şi pensionarilor neliniştiţi, şi bogaţilor care aveau câini îl scârbea.

Graham scoase cel mai mare fund de tăiat pe care-l aveau în casă. La început luă caltaboşul cu sânge

şi-l scoase din maţ. Apoi puse deasupra creierul moale şi umed şi-l frecă până intră în caltaboş. În timp ce ţesutul de un rozaliu cremos îi plescăia între degete, se trezi amintindu-şi ce spusese Jack. Dar era valabil şi pentru animale? Oare unele bucăţi din substanţa asta erau preistorice, iar altele mai bine dezvoltate? Se zgâi la chisăliţa din faţa lui câteva clipe, dar totul părea să aibă aceeaşi consistenţă şi structură. Poate că bucăţile mai deschise erau Maligne, iar cele mai închise Benigne. Oricum, nu conta. Pe urmă tăie limba de vită umflată şi plină de puncte şi o amestecă în chisăliţă. Arăta dezgustător, ca voma unui zeu, şi nici nu mirosea grozav. Graham se spălă pe mâini, după care zâmbi ca pentru sine, în timp ce turna câte un sfert de kilogram din amestec în fiecare dintre pungile de plastic. Se mai spălă o dată pe mâini, iar apoi capsă pungile. Se uită la ceas: avea timp berechet să ajungă la poştă.

6

SPĂLĂTORU' DE MAŞINI

Chiar atunci începură visele cu rânjete. Vise care erau atât de puternice şi de dispreţuitoare, încât treceau fără probleme de barierele conştienţei.

Primul avu loc după ce Graham se oprise la NTF ca să verifice adulterul soţiei sale cu Buck Skelton. Vedeta americană buhăită, cu pălărie cu boruri late şi cu palmares de rangul doi, fusese trimisă cândva la Londra, dintr-o toană a unui producător insipid, ca să joace rolul unui inspector principal de la poliţia din Arizona pus să colaboreze pe nepusă masă cu Scotland Yard. *The Rattler and the Rubies*, un thriller comic, scos acum de la naftalină în cadrul unui ciclu intitulat „Ciocnirea genurilor", avea o mică scenă în care Ann, distribuită în rolul unei garderobiere dintr-un tripou la modă, se deda unor tachinări inofensive cu un Buck care părea să se mişte printre invitaţii sofisticaţi, dar decadenţi cu o demnitate superbă şi naturală.

– Am venit ca să n-avem scârbă-n casă, începu Buck pe un ton confidenţial. În chestiile astea tre' să crezi în discuţiile între bărbaţi.

Stătea tolănit într-un şezlong aflat la marginea unei piscine; Graham, cu pielea caraghios de albă, se ghemuise stingher lângă el pe un taburet de lustragiu. O Piña Colada cu un guler de spumă se afla lângă cotul lui Buck; în spatele lui, fundul unei fete goale destrămă brusc oglinda apei din piscină ca un delfin, se agită şi dispăru la loc. Razele de soare ricoşau din apă în ochii lui Graham. Buck avea ochelari heliomaţi, a căror culoare se regla în funcţie de strălucirea zilei; Graham abia dacă-i mai vedea ochii.

– De-aia ţi-am zis să treci pe-aici, se auzi din nou vocea de cowboy. Ca să te bag în probe, vorba producătorului când a prins-o pe vedetă de ţâţe, hă hă. Am vrut doar să-ţi şopocăi ce-a fost între coana lu' tălică şi mandea, zis şi Buck. Ştii de ce-mi spun ăştia Buck, nu? Cred că te-ai prins. Fii atent. *Rattler* ăsta a fost un film dat în mă-sa.

Sorbi trei centimetri de Piña Colada printr-un pai îndoit, cu dungi.

– Dat în mă-sa, pe bune. Aveam un regizor care-o ardea pe cocainã la greu, doi scenarişti homo şi-un scandal pe zi cu rahatu' ăla de sindicat al actorilor. De mine nu i-am lăsat să se-apropie, normal. Sunt profi. De-aia am încă de lucru. Şi de-aia o să am mereu. Regulile-s simple, Gray'ham. Număru' unu: acceptă întotdeauna ce-ţi oferă agenţii. Număru' doi: nu te pişa pe scenariu; spune-ţi replicile cum poţi mai bine, chiar dacă-s scrise de nişte poponauţi ordinari. Număru' trei: nu intra ciupit sau drogat în platou. Şi număru' patru: nu te-apuca s-o trosneşti pe gagica din rolul principal până nu ştii precis când se termină filmările.

Îşi scoase ochelarii şi se uită fix la Graham câteva clipe, după care şi-i puse la loc pe nas.

– Ei bine, taman regula număru' patru m-a adus lângă nevestica ta. Erau cioacele astea de la sindicat, drept să-ţi spun, mă durea undeva de pipiţa pe care aveau să mi-o bage parteneră-n film şi habar n-aveam cât o să mai stăm cu fundu' pe scaun, doar-doar o veni şi madama – să mă ierţi. Eu sunt bărbat dintr-o bucată, iar când se-mpute treaba nu'ş cum se face, da' parcă-s şi mai şi. Abia aşteptam să-l fac pe moş Rattler să pipăie rubinele cuiva, mi se părea ideea a mai 'oaţă.

Graham se uită abătut la Buck, observându-i nasul uşor încovoiat, pielea aproape vânătă şi smocul de păr care-i ieşea de sub cămaşa deschisă la gât. Câteva fire erau în curs de încărunţire, dar asta îl făcea şi mai ameninţător pe Buck în ochii lui Graham. Individul îşi însoţea virilitatea evident colosală cu o maturitate şi o înţelepciune de care era din cale-afară de mândru.

– Ei bine, când am dat prima dată cu ochii de Annie a matale, m-am prins c-o să fie o bucăţică prima-ntâi. „Annie", i-am zis, „dacă-ţi joci cartea cum trebe, poate c-o să-mi pui mâna pe pistol." Hă hă. Nu-i rău să le bagi o glumă la-nceput, să ştie fetele ce le-aşteaptă. Le laşi să rumege fo două zile şi dup-aia îţi ciugulesc din palmă ca vrăbiuţele. Asta-i filozofia lu' moş Buck la orice oră. Cam asta ar fi, străine.

Dintr-odată, actorul deveni mai pragmatic şi mai distant.

– Bun. Am lăsat-o să stea două zile cu deştu-n tâmplă, aşteptând să se-aşeze vinu-n poloboc, cum se spune, când mă trezesc că vine la mine şi-mi zice: „Auzi, da' dacă-ţi fac rost de-o teacă pentru pistol, cowboy-ule?“ Aha, carevasăzică aşa-s puicuţele pe-aici, Buck, îmi spun. Mă rog, la viaţa mea am dat peste multe păpuşele cu ardei sub coadă, străine, dar mititica asta de Annie... La hotel m-am trezit că mă scoate cu totul din nădragi în lift. Iar dup-aia zău dacă n-a intrat în priză. Zbateri, muşcături, zgârieturi – chiar a trebuit s-o strunesc niţeluş. Poate că băieţii din platou mai voiau să filmăm fo scenă-n cadă sau mai ştiu eu ce, aşa c-a trebuit să-mi scot ghearele ei din cârcă. Mi le-am scos şi-am cârpit-o, da' asta parc-a încins-o şi mai tare, cum ar fi trebuit să-mi dau seama, aşa c-am pus frumuşel mâna pe nădragi, le-am scos cureaua din piele de şopârlă şi i-am legat mâinile, ca să nu dau de dracu'. Ei, da' nu zici că după aia, de câte ori ne trosneam voia să-i leg mâinile? Se vede treaba c-o aţâţa şi mai şi. Nu c-ar fi rămas prea mult loc. Îţi spun drept, n-am mai văzut aşa ceva, străine. Uraganu' de gradu' nouă era zefir pe lângă ea. Da' lucru' care-i plăcea ăl mai tare să i-l fac – după ce-o legam, normal – era să-i mestec curu'. Tu-i faci figura asta, străine? Mă punea să mă ciucesc în spatele ei şi s-o iau la ronţăit. Şi, cum să-ţi zic, era ospăţ în toată legea, nene. Pe-urmă alunecam niţel mai jos şi simţeam că se zguduie şi că trece-un soi de curent prin ea. O mai ronţăiam puţin şi mă-ntorceam la cur. I-l mestecam bine, i-l târcoleam cu limba şi pe-urmă, când simţeam că e coaptă pe felie, îmi vâram limba-n ea şi-o vedeam că explodează. N-am zbârcit-o niciodată. Bang, ca o cursă de şoareci. Şi după aia îmi zicea că pricepuse-n fine ce-i ăla proţap de cowboy. Pe tine te-a lăsat să-i faci chestia asta? întrebă Buck, pe un ton din ce în ce mai provocator. Cum să zic, pun pariu că pupi o grămă' de lume-n cur într-un fel sau al tu'. Da' o

faci şi de-adevăratelea, străine? Sau mititica de Annie îi lasă doar pe alţii s-o ia la-ncins? N-ai de un' să ştii, nu? Ei, vezi, asta-i buba cu voi, bumbălăii. Vă puneţi mintea pe moaţe să le-nţelegeţi pe pipiţe. Eu, unu', n-am văzut în viaţa mea pipiţă care să vrea să fie-nţeleasă – nu când avea de ales între asta şi-o trosneală. Da', ştii ce, tu vezi-ţi mai departe de-nţelesu' lor şi de trosnit, le trosnesc eu.

În piscina din spatele lui Buck, o nouă poponeaţă sparse oglinda apei. De data asta rămase suspendată acolo câteva clipe, iar când Graham făcu ochii mari, bucile ude se deschiseră. Din taburetul de lustragiu pe care stătea, Graham se uită la Buck, care scoase limba şi şi-o trecu peste colţurile gurii. Graham se aruncă asupra lui Buck, dar cowboy-ul îl făcu să rateze ţinta printr-o simplă rotire a şoldurilor. Când Graham zbură pe alături, o cizmă îl izbi în coapsă şi-l aruncă în piscină. Deşi de obicei înota în forţă, de data asta apa se dovedi atât de vâscoasă, încât îl silea să înainteze foarte lent. În cele din urmă, după câteva minute, se prinse cu ambele mâini de marginea piscinei. Tocmai se pregătea să se salte afară, când o umbră îi acoperi faţa şi o cizmă i se aşeză ferm pe vârfurile degetelor de la mâna dreaptă.

– Ia zi, străine, îi scuipă Buck cuvintele, privindu-l de sus, tot n-ai plecat de pe proprietatea mea? Credeam c-ai roit-o acum câteva zile. Când îţi spune măndel să bagi viteză, bagă viteză, nene.

Acestea fiind spuse, Buck luă paharul cu Piña Colada şi-i aruncă spuma lăptoasă în faţă lui Graham.

Se trezi în întuneric. Vârfurile degetelor de la mâna dreaptă i se prinseseră între saltea şi lemnul patului. Îi curseseră bale pe pernă, iar faţa îi era udă de la propria salivă. Pijamaua i se răsucise strâns în jurul picioarelor şi, spre mirarea lui, Graham constată că i se sculase.

Nu credea că Annie fusese în stare de aşa ceva. În orice caz, nu cu o panaramă de cowboy bondoc ca ăla. Dar de unde să ştii de cine îi plăcuse soţiei tale înainte să-i placă de tine? În primul rând că femeile cedau adeseori din tot felul de motive ciudate: de milă, de politeţe, de singurătate, din furia faţă de un terţ şi – dar-ar dracii – din pură plăcere sexuală. Uneori Graham îşi dorea să fi cedat şi el din diverse motive.

A doua zi, pe când mintea lui se ocupa în mod oficial de Legea lui Bonar, Carson şi Voluntarii din Ulster, Graham răsuci episodul cu Buck pe toate părţile. Visele nu erau adevărate, nu? De-aia erau vise. Existau, bineînţeles, şi vise premonitorii – înţeleptul are viziunea unui potop şi-şi duce tribul undeva mai la înălţime. Mai mult, nu existau vise de genul ăsta şi-n civilizaţia contemporană – de pildă, înaintea interviurilor profesionale, când erai avertizat cu privire la eventualele greşeli? Păi, şi-n cazul ăsta, de ce să nu existe şi vise postmonitorii? Era un concept plauzibil, dacă nu mai mult. Ar fi putut prelua cu uşurinţă ceva de la Ann la un nivel subliminal, după care mintea lui s-o fi decis să-i dea vestea cu tot tactul de rigoare, în somn. De ce nu?

Bineînţeles, Buck din visele lui era total diferit de actorul din *The Rattler and the Rubies*. În vis fusese un ţopârlan ameninţător; în film – un gentleman înnăscut al preriei.

Niciuna dintre aceste imagini, spera Graham, nu i se păruse foarte atrăgătoare lui Ann; ce-i drept, însă, ambele erau false – una pe ecran, alta în mintea lui. Cum era adevăratul Buck Skelton (şi, oricum, care era numele lui real)? Poate că, până la urmă, Buck îi făcuse un hatâr lui Ann.

Mintea lui Graham se orientă cu încăpăţânare, deşi fără să fie încurajată în vreun fel, spre visele de răzbunare. Mai întâi, Graham îl înecă pe cowboy într-o piscină de Piña Colada, iar ultimele bule ieşite din plămânii resemnaţi ai lui Buck nu se observară în spuma de la suprafaţa piscinei. Pe urmă mitui pe cineva să plaseze un şarpe cu clopoţei în calea bidiviului lui Buck, tocmai când acesta trecea prin dreptul unui cactus uriaş; armăsarul se ridică pe picioarele din spate, Buck se trezi aruncat din şa, iar când se prinse cu gesturi mecanice de cactus, doi ţepi enormi, de duritatea oţelului, îi trecură prin pantalonii de piele şi-i străpunseră coaiele ca pe nişte cârnăciori de aperitive.

Şi totuşi, răzbunarea de pe urmă era cea mai bună. Dacă exista un lucru pe care Graham îl urâse, acesta era felul cum îşi folosise Buck ochelarii de soare. Îi displăceau oamenii care-i purtau ca să arate că erau cineva; pe de altă parte, simţea o pornire peste măsură de agresivă faţă de ochelarii ca atare. Nu suporta obiectele neînsufleţite care prindeau viaţă pe cont propriu, încercând să organizeze o a patra stare a lumii, după oameni, animale şi plante. Era un lucru care-l enerva şi chiar îl ameninţa.

Citise odată un editorial pe teme rutiere, în care şoferii erau avertizaţi să nu poarte asemenea ochelari pe drumurile unde se aflau tuneluri:

schimbările de lumină erau prea bruşte pentru ochelari, care aveau nevoie de câteva secunde ca să se ajusteze la nivelul dorit. Graham era aproape sigur că Buck nu prea citea editorialele pe teme rutiere şi că era nepregătit pentru acest tip de pericol când ieşea din L.A. prin nord şi mergea paralel cu ţărmul. O să ajungem în Frisco pe înserat, îi promisese piţipoancei-curvei-ştoarfei prăvălite lângă el, la bordul Coup de Ville-ului. Radioul era dat pe postul preferat de country al lui Buck, iar pe bancheta din spate se găsea un bax de bere Coors.

La nord şi la mică distanţă de Big Sur ajunseră la un tunel natural în stâncă. Pentru câteva secunde Buck încetini, pe urmă ochelarii îşi schimbară culoarea, iar maşina prinse viteză din nou. Ieşiră din tunel în lumina strălucitoare a soarelui cu aproape o sută de kilometri pe oră. Graham spera ca Buck să aibă timp să pronunţe ceva caracteristic, de genul „Asta ce mama dracului mai e?“, dar până la urmă n-avea importanţă. La zece metri de ieşirea din tunel, Coupe de Ville-ul intră cu toată viteza în lama coborâtă a unui buldozer de douăzeci şi două de tone. Graham însuşi conducea utilajul, îmbrăcat cu nişte blugi soioşi şi având pe cap o cască de protecţie de un galben strident. O flacără se ivi deasupra părţii de sus a lamei buldozerului, urmată de corpul lui Buck, care zbură pe deasupra cabinei lui Graham. Acesta se uită în jur, porni în marşarier, iar buldozerul strivi încet corpul fără viaţă, zdrobindu-i oasele şi transformându-i carnea în ceva subţire, de consistenţa unui foietaj. Apoi opri, băgă în viteză, împinse mașina făcută armonică de pe carosabil şi o auzi cum se rostogoleşte spre Pacific. La final, după o ultimă privire aruncată peste umăr către omul-foietaj de culoare stacojie, întins pe stradă, intră hotărât în tunel.

– Pot să te-ntreb despre altcineva? îşi descusu Graham soţia în noaptea următoare, pe când stăteau în pat.

– Bineînţeles.

Ann se pregăti sufleteşte. Spera că avea să iasă mai bine decât data trecută şi decât acum două dăţi.

– Buck Skelton.

– Buck Skelton? Dumnezeule, ce-ai mai văzut? Nu ţin minte să fi jucat cu el.

– *The Rattler and the Rubies*. O porcărie de film. Tu ai jucat-o pe fata de la garderobă care-i ia pălăria eroului şi-i spune: „Oho, de obicei nu primim chestii atât de mari pe-aici“.

– Chiar aşa am spus?

Ann se arătă nu doar interesată, ci şi uşurată. Avu, de asemenea, o clipă de indignare în faţa acestei acuzaţii fără temei. Dacă e convins că mi-am tras-o şi cu Skelton, atunci pe cine nu o să bănuiască? De data asta, decise să-l perpelească niţel înainte să-l asigure că nu se întâmplase nimic.

– Mă tem că da, zise el. Şi ai apăsat cât ai putut pe fiecare cuvânt.

– Şi el ce-a răspuns?

– Nu mai ţin minte. O aiureală cum că dacă mănânci carne roşie în Arizona îţi cresc toate. Ceva subtil de genul ăsta.

– Iar eu ce-am răspuns?

– Nimic. N-ai avut decât o replică. În rest, ţi-ai luat un aer visător.

– Da, îmi aduc aminte că trebuia să fac asta destul de des. Aerul de leşinătură care dă ochii peste cap dac-o priveşti, spuse ea şi simţi încordarea care-l cuprinsese pe Graham. Trebuia să mă gândesc cu toată puterea la ultima masă cu adevărat îmbelşugată de care avusesem parte. Asta mă făcea să-mi curgă ochii şi să am o expresie pofticioasă.

– Şi?

Corpul de lângă ea se încordă la loc.

– Şi?

– Şi te-ai culcat cu el?

– Dacă m-am futut cu Buck Skelton? Graham, şi Gaby Hayes ar fi avut şanse mai mari.

Graham se întoarse spre Ann şi îşi lipi faţa de braţul ei; după aceea îi puse o mână pe pântece.

– Deşi l-am lăsat să mă sărute o dată.

Sugestia lui fusese atât de ridicolă, încât Ann socoti că era datoare cu o sinceritate deplină la schimb. Simţi cum mâna lui Graham îi înţepeneşte pe burtă. Şi îşi dădu seama că aştepta ca ea să continue.

– Pe obraz. A pupat pe toată lumea când şi-a luat rămas-bun – vreau să spun, toate fetele. Pe cele care i-au dat voie, pe gură; pe cele care nu i-au dat voie, pe obraz.

Graham gemu pe întuneric, după care scoase chicotitul satisfăcut al celui victorios. Cam după trei minute începu să facă dragoste cu Ann. Se arătă răbdător şi afectuos, dar gândul ei rămase în altă parte. Dacă m-aş fi trosnit într-adevăr cu Skelton, îşi zise ea, Graham n-ar mai face dragoste cu mine acum. Ciudat era felul în care trecutul ajungea din urmă prezentul şi-l trăgea de mânecă. Şi dacă – demult, cu ani în urmă –, pe când filma *The Rattler and the Rubies,* cineva i-ar fi spus: „Dacă-l laşi pe cowboy-ul ăsta să-şi facă mendrele cu tine, peste câţiva ani o să-ţi provoci o mare nefericire şi ţie, şi unui bărbat pe care acum nici măcar nu-l cunoşti“? Dacă i-ar fi zis cineva cuvintele astea? Mai mult ca sigur că ar fi răspuns: „Mă fut în el de viitor“. MĂ FUT ÎN EL DE VIITOR. Lasă-mă dracului în pace; o să-mi faci destul rău când o să-mi ieşi în cale, n-are rost să mă freci la icre şi până atunci. Iar pe urmă, ca să fie treaba clară, poate că Ann i-ar fi zâmbit cowboy-ului, aşa bondoc şi plin de el cum era.

Graham era din ce în ce mai excitat, desfăcându-i picioarele cât mai mult şi strecurându-i o mână sub umeri. Se încordase chiar şi atunci când Ann pomenise ceva de un pupic de rămas-bun pe obraz. Oare dacă Skelton ar fi sărutat-o pe gură atunci,

demult, ar fi fost suficient ca să-l împiedice pe Graham să facă dragoste cu ea în noaptea asta? Întrebarea părea destul de ciudată. De ce Dumnezeu existau atât de multe legături greu de anticipat în jurul unei întâmplări atât de simple? Dar dacă reuşeai să le anticipezi pe toate – oare în cazul ăsta viaţa nu şi-ar mai fi bătut joc de tine? Sau ar fi găsit o altă cale?

Graham îşi amână juisarea un timp, oferindu-i tacit lui Ann ocazia să termine, dacă voia. Ea nu simţi nevoia, aşa că răspunse frământându-i ritmic fesele. Când el termină, ea simţi compasiune şi se făcu ecoul excitaţiei lui, ca de obicei, dar mult mai îndepărtat.

În aceeaşi noapte, Graham avu visul cu spălătoria de maşini.

Visul respectiv era povestit de Larry Pitter, cu care Ann se manifestase adulterin în *The Rumpus,* un film de serie B, pe care Graham reuşise să-l prindă de două ori în ultimele luni – o dată la ABC Turnpike Lane, a doua oară la Rumford. Ann juca A Treia Fată din Bandă şi apărea în câteva scene tâmpite de atmosferă, când membrii bandei se dădeau mari în faţa haremului lor de ultimă speţă. Larry Pitter îl interpreta pe sergentul de poliţie care, după ce bătuse o groază de suspecţi (deşi nu destui) ca să descopere adevărul, în cele din urmă băgase frica în A Treia Fată din Bandă, silind-o să-şi dea în gât partenerii.

Pitter se aşeză fumând la birou; era îmbrăcat cu pardesiul de un crem pătat pe care-l purtase şi în film.

– Măi, să fie! începu el, exprimându-şi curiozitatea printr-un rânjet. Ia te uită cu ce s-a-ntors gagica! Hei, băieţi! strigă el la cineva aflat în spatele lui Graham, care stătea pe scaunul suspectului. Hei, băieţi, veniţi să vedeţi!

Uşa se deschise şi îşi făcură apariţia trei bărbaţi. Cu toţii i se părură lui Graham împuţiţi şi malefici – fiecare în felul lui. Unul dintre ei era tânăr, înalt, cu părul rar, slinos şi cu acnee; altul era gras, posac şi îmbrăcat cu un costum pătat; în fine, al treilea era zvelt, inexpresiv, cu o barbă de două zile şi semăna cu un personaj din fotografiile vechi. Cu toţii ar fi trebuit să fie închişi, dar Pitter le ură bun venit.

– Ia uitaţi-vă cu ce ne-am ales, băieţi, Spălătoru' de maşini în carne şi oase.

Băieţii râseră cu înţeles şi se strânseră în jurul lui Pitter, de partea cealaltă a biroului.

– Cred că trebuie să explic nişte chestii, spuse detectivul. N-are rost să batem câmpii, meştere, nu? (Graham ar fi vrut ca detectivul să bată câmpii cât mai mult.) Ei bine, Graham – nu te superi dacă-ţi zic Graham, nu? – ei bine, Graham, am impresia că nevestica ta ţi-a spus o vorbă-două despre mine. Dacă nu-i aşa, corectează-mă.

Graham nu scoase o vorbă.

– Cred că ţi-a povestit despre cioaca noastră. Despre suplimentul nostru din afara orelor de program. Aşa-i frumos, să existe sinceritate între soţ şi soţie, am spus-o dintotdeauna. Sunt convins

că majoritatea prietenilor vă invidiază pentru căsnicia asta, Graham.

Pitter scoase un râs prefăcut, cu dinţii la vedere. Graham nu făcu niciun comentariu.

– Sigur, sunt cazuri când prea multă sinceritate strică, nu? Tu ce crezi, Graham, ce-i mai important, părerea bună pe care-o are bărbatul despre tine sau povestitul tuturor lucrurilor exact aşa cum s-au întâmplat? Naşpa întrebare, nu? Oricum, sunt sigur că Ann a făcut ce trebuia la momentul ăla. Ţi-a povestit despre mine, dar nu ţi-a zis de ce-i spuneam „Fata de la spălătorie“.

Cei trei nemernici din spatele lui chicotiră.

– Opreşte-mă dacă te plictisesc, Graham, dar vezi tu, figura e că lui Ann nu-i plăcea doar de mine, ci de noi toţi. De toţi în acelaşi timp. Făcându-i tot felul de chestii. N-o să intru-n amănunte, ştiu că treburile astea pot fi dureroase; o să te las să ţi le-nchipui. Dar prima dată când ne-a pus pe toţi s-o luăm la pompă în acelaşi timp – îngrămădindu-ne deasupra ei, lingând-o şi aşa mai departe –, ne-a spus că se simţea de parc-ar fi fost într-o spălătorie de maşini. Aşa că i-am zis „Fata de la spălătorie“. Şi ne distram de mama focului gândindu-ne ce-o să se-ntâmple când o să dea peste bărbatul vieţii ei. Căruia i-am spus „Tipu’ de la spălătorie“. Cum să-ţi explic, ne-a trântit-o pe şleau: din punctul ei de vedere, cu cât mai mulţi, cu atât mai bine. Dar cum avea să se împace viitorul soţ cu povestea asta? ne-am întrebat. Dacă nu cumva ai pe-acolo prin pantaloni nişte chestii care ne lasă crăcănaţi pe toţi, insistă Pitter rânjind. Oricum, continuă el, luându-şi un ton de unchi îngăduitor, femeile se

schimbă. Am dreptate, nu? Poate c-o să-nceapă iar să-i placă să şi-o pună doar cu câte unul pe rând. Atunci n-o să te simţi atât de aiurea, ha? N-o să ţi se mai pară că, oricât ai fi de bun, ea tot o să tânjească după niscaiva supliment. N-ai de unde să ştii, poate c-o să meargă şi aşa. Ce vreau să-ţi spun de fapt, tipule de la spălătorie, e că băieţii şi cu mine îţi dorim toate cele bune-n variantă englezească. Zău dacă nu. După părerea noastră, te-ai ales cu paiul ăl mai scurt, dar tragem nădejde c-o să ştii să-ţi joci cărţile cum trebuie.

Pe urmă toţi patru se întinseră peste birou şi-i strânseră mâna. Graham nu vru să accepte niciuna dintre palmele întinse, care mângâiaseră cândva corpul delabrat al nevesti-sii, dar se văzu incapabil să dea înapoi. Bărbaţii păreau plini de compasiune faţă de el; unul chiar îi făcu pe furiş cu ochiul.

Şi dacă era adevărat? Graham se trezise pradă unei panici tăcute, care-i încordase muşchii. Şi dacă era adevărat? Dar era cu neputinţă. O ştia prea bine pe Ann. Avuseseră chiar timp – ce-i drept, cu ezitări – să-şi discute fanteziile sexuale, iar ea nu pomenise niciodată de asta. Pe de altă parte, dacă o făcuse deja, nu mai era o fantezie, corect? Nu, n-avea cum să fie adevărat. Dar dacă fantezia cu pricina ascundea un fel de adevăr? Oare Graham era absolut sigur că o satisfăcea? Nu. Ba da. Ba nu. Ba da. Nu ştiu. Păi, în noaptea asta, de exemplu – totul a fost pentru tine, nu? Da, dar nu există nicio regulă că trebuie să termine amândoi, nu-i aşa? Sigur că nu există, dar nici n-a părut tocmai răvăşită de mângâierile tale, ce zici? Aşa este, dar e-n regulă. Poate că e în regulă – şi poate c-aţi stat de vorbă şi aţi stabilit că e în regulă –, dar în materie de sex lucrurile nu merg aşa, nu? Este locul unde nespusul e rege; este locul unde

nebunia şi surpriza domnesc; este locul unde cecul pe care-l completezi pe numele extazului se încasează la banca disperării.

Tot dezbătând de unul singur, Graham izbuti să adoarmă la loc.

Dar Larry Pitter, aşa cum Graham ar fi putut ghici, nu dispăruse în momentul trezirii din somn. El rămase ascuns într-un cotlon al minţii lui Graham – o siluetă pe jumătate vizibilă, rezemată de stâlpul unui felinar, fără să se grăbească, fumând o ţigară, gata să iasă la iveală şi să-i pună piedică lui Graham când avea chef.

Graham se hotărî să se ducă la lucru cu maşina în dimineaţa aceea; avea doar două ore de curs şi putea s-o lase într-o parcare cu plată. Chiar când o luă din loc, ploaia începu să-i stropească parbrizul. Porni ştergătoarele, iar pe urmă deschise radioul. Auzi ceva încurajator şi dezinvolt; poate era o sonată pentru coarde a lui Rossini. Simţi un val de recunoştinţă, o emoţie tipică istoricului cu nasul în cărţi pentru faptul că trăia în această perioadă. Condiţii uşoare de călătorie, protecţie împotriva vremii, o veritabilă cultură a butoanelor; Graham avu dintr-odată impresia că toate avantajele astea de-abia apăruseră, ca şi cum până ieri el ar fi fost un simplu mâncător de fragi de pe Box Hill, care fugea să se adăpostească la cel mai mic behăit al caprelor.

Trecu prin dreptul unui garaj aflat pe cealaltă parte a drumului:

PATRU STELE

TREI STELE

DOUĂ STELE

MOTORINĂ

CARDURI

TOALETE

SPĂLĂTORIE AUTO

Iar ziua se duse naibii, distrusă. Larry Pitter se furişase din cotlon şi deschisese cu parşivenie trapa; iar Graham, cu capul sus, fluierând şi simţind soarele pe faţă, călcase în gol.

Compoziţia de Rossini continuă, dar Graham nu se mai gândea decât la Ann, care, cu faţa în sus, îi încuraja pe cei patru bărbaţi. Aceştia se aliniaseră în unghi drept cu trupul ei, fiecare lingându-i o porţiune, de parcă ar fi fost patru maşini de tuns iarba plimbându-se pe ea. Graham îşi scutură capul ca să alunge imaginea şi se concentră asupra volanului; dar tabloul, deşi izgonit şi micşorat, se păstră batjocoritor la periferia văzului său, sus în oglinda retrovizoare.

Se trezi că cercetează drumul, în căutare de garaje. La fiecare arunca instinctiv o privire anunţurilor,

căutându-l pe cel pe care scria SPĂLĂTORIE AUTO. Cele mai multe nu aveau aşa ceva; şi fiecare dintre ele îl făcea pe Graham să se simtă înviorat, ca şi cum toate bănuielile lui de adulter ar fi fost neîntemeiate. Pe urmă trecea prin dreptul unui al optulea sau al nouălea garaj, cu o firmă care afişa dispreţuitor informaţia, iar imaginea din oglinda retrovizoare se limpezea. Acum îşi vedea soţia îndemnându-i pe cei patru bărbaţi să-şi facă mendrele cu ea. Trei dintre ei alegeau canalele obişnuite; al patrulea se ciucea într-un colţ al oglinzii, ca un satir indispus, şi îşi freca mătărânga. Graham se strădui să fie atent din nou la drum. Ploaia se mai potolise şi la fiecare mişcare ştergătoarele lăsau pe parbriz câte ceva din murdăria adunată în timp. Cu un gest mecanic, Graham întinse mâna şi apăsă pe butonul de spălare a parbrizului. Lichidul opac şi învolburat ţâşni pe geamul din faţa lui. Ar fi trebuit să-şi dea seama. Satirul din oglindă se apropia de el.

Graham petrecu douăzeci de minute din prima oră de curs uitându-se la studenţii de sex bărbătesc şi întrebându-se dacă voia vreunul să se facă actor şi să comită un adulter cu nevastă-sa. Pe urmă ideea i se păru caraghioasă inclusiv lui, aşa că se întoarse la discutarea unui punct de vedere vag revizionist despre Balfour. După două ore ieşi de la cursuri, se apropie de maşină şi se uită la gurile spălătorului de parbriz de pe capotă ca la nişte instrumente ale adulterului. Începu să se simtă cuprins de o tristeţe moleşitoare. Cumpără ultima ediţie din *Evening Standard* şi studie oferta cinematografică. Poate că trebuia, măcar pentru variaţie, să vadă şi ceva în care nu juca soţia lui. Ce-ar fi să se ducă la noul film al lui Jancsó, în care nu apărea nevastă-sa, la noua bătălie intergalactică de pe celuloid în care nu apărea nevastă-sa sau la cel mai recent road movie englezesc despre cum se face autostopul

până la Wrexham, în care nevastă-sa n-avea ce să caute?

Nu rula niciunul dintre filmele astea. Niciunul. Graham se simţi de parcă un segment al serviciilor sociale cu impact direct asupra vieţii lui tocmai fusese scos din circuit. Oare îşi dădeau seama de efectele acestor reduceri? Astăzi Graham nu putea să intre la întâmplare într-un cinematograf din Londra sau din suburbii şi să vadă un film în care soţia lui, deşi rămăsese castă pe ecran, îl înşelase în afara ecranului cu unul dintre actori. Cele două categorii, observă el, începeau să i se amestece în minte.

În felul ăsta, mai rămâneau două categorii de filme asupra cărora putea să se aplece: alte filme cu actori cu care soţia lui îl înşelase pe ecran (dar nu şi în afara ecranului) şi alte filme cu actori cu care soţia lui îl înşelase în afara ecranului (dar nu şi pe ecran). Se mai uită o dată în *Evening Standard*. De data asta avea două opţiuni: Rick Fateman în *Sadismo* la Muswell Hill (pe ecran, dar nu şi în afară), sau Larry Pitter într-o versiune nouă a lui *The Sleeping Tiger*... Graham îşi dădu seama dintr-odată că nu-şi mai amintea dacă Ann îl înşelase cu Pitter. Pe ecran, da, bineînţeles, tocmai asta îl dusese, răvăşit de gelozie, la Turnpike Lane şi Romford în ultimele zile. Dar în afara ecranului? Ştia c-o întrebase cu câteva luni în urmă, dar pur şi simplu nu-şi mai amintea răspunsul. Asta i se păru foarte ciudat.

Poate că *The Sleeping Tiger* avea să-l ajute. Merse cu maşina la Swiss Cottage, pradă unei vii curiozităţi. În noua versiune, Pitter îl juca pe psihiatrul care vine acasă cu o punkistă cu părul verde şi-o foloseşte drept *au pair*, fata îi seduce

soţia, încearcă să-i violeze băiatul de zece ani, le taie gâtul pisicilor cu lama şi apoi se întoarce pe neaşteptate la maică-sa. Soţia face o criză de nervi, iar soţul descoperă că e homosexual. Prin experienţa durerii profunde se ajunge la un fel de adevăr. Tânărul regizor englez îşi prezentase omagiile la adresa primei versiuni – una semnată de Losey cu pseudonim – prin câteva treceri mângâietoare ale camerei de filmat peste balustradă şi scări. La un moment dat, Pitter încercă să flirteze cu obiectul cercetărilor lui Graham şi, spre încântarea acestuia, se alese cu un şut hotărât în coaie.

Graham ieşi din sala de cinematograf la fel de stârnit cum intrase. Faptul că nu ştia dacă Ann îl înşelase sau nu cu Pitter îl făcea să se simtă mai vivace ca oricând. În drum spre casă, îi veniră în minte una sau două metode de a-l ucide pe Pitter, dar renunţă, considerându-le simple fantezii. Lucrul pe care-l cerceta acum era mult mai important, mult mai adevărat.

Acasă tăie atent bucăţile de friptură şi le împănă cu usturoi. Puse masa, adăugând lumânările în ultima clipă. Scoase frapiera pe care-o folosea foarte rar şi sparse câteva cuburi de gheaţă pentru ginul tonic al lui Ann. Când ea deschise uşa, fluiera o melodie. La intrarea în sufragerie, o sărută fără echivoc pe buze şi-i oferi o băutură, urmată de un bol de fistic decojit. Nu se mai purtase aşa de câteva săptămâni bune.

– S-a-ntâmplat ceva?

– Nu, nimic special.

Dar Graham avea un aer vag misterios. Poate că se petrecuse ceva la lucru; poate Alice luase note bune la şcoală sau poate că pur şi simplu se simţea bine, fără explicaţii. Cât dură cina, îşi păstră buna dispoziţie. Pe urmă, la cafea, deschise gura şi spuse:

– Ce s-a-ntâmplat azi nu s-a mai întâmplat până-acum.

După cum vorbea, ai fi zis că despacheta foarte încet un cadou pentru Ann.

– Niciodată. A fost extrem de instructiv, continuă el şi-i zâmbi cu o blândeţe nedumeritoare. Am uitat dacă te-ai culcat sau nu cu Larry Pitter.

Se uită la ea, aşteptându-i aprobarea.

– Şi? zise Ann, simţind că începe să i se strângă stomacul.

– Şi. Şi nu mi s-a mai întâmplat niciodată. De... toţi ceilalţi mi-am amintit de fiecare dată. De toţi cei cu care te-ai... futut, zise el, folosind termenul frust cu bună ştiinţă. Indiferent dac-ai făcut-o pe ecran sau în afara lui. Chiar şi atunci când n-ai făcut-o deloc – cazul lui Buck Skelton. La orice oră din zi, dacă m-ar fi oprit cineva şi mi-ar fi zis: „Dă-mi o listă cu toţi bărbaţii cu care s-a futut nevastă-ta“, aş fi putut să i-o dau. Pe cuvânt. Şi pe urmă i-aş fi zis: „Dar să ştii că mai sunt câteva categorii“. Mi le-am amintit şi pe alea, până la una. O dată m-am trezit că-i măresc nota din oficiu unui student pur şi simplu fiindcă-l chema Kerrigan –

pentru că Jim Kerrigan nu s-a dat niciodată la tine în *The Cheapest Place in Town.*

Silindu-se să zâmbească, Ann aşteptă.

– Asta s-ar putea să însemne că încep să uit.

– Da, e posibil.

Dar lui Ann i se păru că Graham arăta mai degrabă stârnit decât uşurat.

– Păi, atunci, continuă.

– Cum să continui?

– Testează-mă.

– Să te testez?

– Da. Ca să vezi cât îmi aduc aminte. „Oare m-am futut cu X?“ Chestii de genul ăsta. „Cine-a jucat rolul masculin secundar şi în ce film în care m-am futut pe ecran, dar nu şi în afara lui?“ Zi-i mai departe, pare un joc ca lumea.

– Eşti beat?

Poate că Graham dăduse câteva pahare peste cap înainte de sosirea ei acasă.

– Nici vorbă. Nici pomeneală.

Ce-i drept, nu părea. Arăta pe față, vesel şi fericit.

– Atunci, nu pot să spun decât că-i cea mai greţoasă sugestie pe care-am auzit-o vreodată.

– Ei, asta-i acum! Fii şi tu de gaşcă! *Homo ludens* şi-alte alea.

– Chiar vorbeşti serios, nu?

– Vorbesc serios în legătură cu jocurile, da.

– Cred că te-ai ţăcănit, spuse Ann în şoaptă.

Graham nu se arătă deloc luat prin surprindere.

– Nu, nu m-am ţăcănit. Pur şi simplu mi se par foarte interesante toate astea. De pildă, ieri am fost atât de mirat că nu mi-am adus aminte, că m-am dus să văd *The Sleeping Tiger*.

– Asta ce mai e?

– Cum adică? E penultimul film al lui Larry Pitter.

– Şi de ce-ar trebui să mă intereseze filmele lui Larry Pitter?

– Fiindcă nu te-a – sau, după caz, te-a – futut; cu siguranţă pe ecran, în *The Rumpus*, iar în afara ecranului... mă rog, asta încercăm să lămurim.

– Te-ai dus la un film în care-a jucat Pitter? întrebă Ann, buimacă şi uluită. De ce?

– La *The Sleeping Tiger*. Ca să văd dacă mi se-aprinde beculeţul memoriei.

– Aha. Undeva în cartier, nu?

– La Swiss Cottage.

– Graham, asta e la mama naibii, de oriunde te-ai duce. Atâta bătaie de cap pentru o porcărie de film în care-a jucat Pitter. Cred că nu eşti sănătos la cap.

El nu se arătă câtuşi de puţin descurajat. Îşi privi soţia cu o tandreţe evidentă.

– Stai, stai puţin. Chestia e că am văzut *The Sleeping Tiger* până la capăt, dar la sfârşit tot n-am reuşit să-mi aduc aminte. M-am uitat la mutra lui Larry Pitter de fiecare dată când a apărut pe ecran şi pur şi simplu nu mi-am amintit dacă voiam să-l omor sau nu. A fost foarte ciudat.

– Mă rog, cred că e un început, dacă asta te face să te simţi mai bine în vreun fel.

Graham făcu o pauză, după care zise încet:

– Nu sunt sigur că e mai bine. (Ann era din ce în ce mai derutată.) Nu, n-aş spune „mai bine“, ci „altfel“. E o-ntorsătură nouă, vezi tu? Şi mă-ntreb de ce, dacă mintea mea s-a decis să-l dea uitării pe unul dintre ăia, s-a oprit taman la Larry Pitter. Ce are – sau n-are – Pitter prin comparaţie cu ceilalţi?

– Graham, cred că povestea asta e îngrijorătoare. Pân-acum am reuşit întotdeauna să te-nţeleg. Acum nu pot. Te enervai de fiecare dată când vorbeam despre foştii mei iubiţi. Pe mine chestia asta mă scoate din sărite mereu. Numai că acum am impresia că... într-un fel te excită toată povestea.

– Doar episodul Pitter. E ca şi cum habar n-aş fi avut până acum. Drept să-ţi spun, am impresia că sunt pe punctul să descopăr pentru prima dată dacă ţi-ai tras-o cu Larry Pitter sau nu.

– Tu vorbeşti serios? Chiar vorbeşti serios, să dea dracii, nu?

Graham se aplecă peste masă şi o prinse cu blândeţe pe Ann de încheietură.

– Tu n-ai vorbit? întrebă el încet, de parcă, dacă ar fi avut un glas mai puternic, i-ar fi influenţat răspunsul. Tu n-ai vorbit?

Ann îşi trase braţul. Nu-şi imaginase niciodată că Graham o să-i provoace dezgustul pe care-l simţea acum.

– Doar nu crezi c-o să-ţi spun, nu? răspunse ea, la fel de şoptit.

– De ce nu? Am nevoie să ştiu. Trebuie să ştiu.

Ochii lui aveau o strălucire febrilă.

– Nu, Graham.

– Haide, scumpo. Altă dată mi-ai spus. Spune-mi şi acum.

– Nu.

– Altă dată mi-ai spus.

Vocea blândă, privirea agitată şi mâna pusă la loc pe încheietura ei, dar de data asta mai ferm.

– Graham, ţi-am spus şi altă dată şi-ai uitat, aşa că n-are cum să te deranjeze atât de mult dac-am făcut-o sau nu.

– Am nevoie să ştiu.

– Nu.

– Am nevoie să ştiu.

Ann încercă un ultim apel la raţiune şi un ultim efort de a-şi înăbuşi propria mânie.

– Uite ce-i. Ori am făcut-o, ori nu. Dacă n-am făcut-o, atunci n-are importanţă; dac-am făcut-o şi-ai uitat, e ca şi cum n-aş fi făcut-o deloc, nu? Dacă nu-ţi aduci aminte, nu contează, aşa că hai să spunem că n-am făcut-o.

Graham se mulţumi să repete, pe un ton mai insistent:

– Am nevoie să ştiu.

Ann încercă fără succes să-şi smulgă mâna, după care inspiră adânc.

– Bineînţeles c-am făcut-o. Şi mi-a plăcut la nebunie. M-a regulat cum scrie la carte. L-am rugat să mi-o tragă şi-n cur.

Strânsoarea slăbi instantaneu. Ochii lui Graham deveniră maţi, iar el îşi pironi privirea undeva în faţă.

Nu mai schimbară un cuvânt toată seara. Stătură în camere separate şi se duseră la culcare fără să se întrebe unul pe altul. Când Ann ieşi din baie – de data asta încuiase uşa –, Graham aştepta să intre. Se dădu la o parte mai mult decât era nevoie ca să-i facă loc.

În pat, rămaseră cu spatele unul la celălalt, păstrând o distanţă de aproape un metru între ei. Pe întuneric, el începu să plângă încet. După câteva secunde, se porni şi Ann, care în cele din urmă zise:

– N-a fost adevărat.

Graham se opri din plâns, iar ea repetă:

– N-a fost adevărat.

Pe urmă începură să plângă amândoi iar, stând mai departe încovoiaţi, fiecare la câte o margine a patului.

7

PE-UN MORMAN DE BĂLIGAR

Italia ieşi din discuţie de la bun început: era brăzdată de paşii îndrăgostiţilor, ca nişte urme de cămile într-un deşert unde vântul nu bătea niciodată. Germania şi Spania intrară în calcul mai mult de formă. Existau unele ţări – Portugalia, Belgia, ţările scandinave – care erau sută la sută sigure; deşi unul dintre motivele acestei siguranţe era, bineînţeles, faptul că din capul locului Ann nu dorise să le vadă. Prin urmare, această „siguranţă“ era la rândul ei primejdioasă. Oricât de laş tindea să fie Graham, ideea de a fi terorizat la Helsinki timp de două săptămâni de prezenţele absente ale lui Benny, Chris, Layman şi alţii ca ei nu-l atrăgea deloc. Se închipui într-una din ţările extreme, înfofolit în hanorac ca să se apere de frig şi sorbind un pahar de lichior din copită de capră; n-ar fi avut de făcut nimic altceva decât să se gândească mahmur la jigodiile destinse şi bronzate care-l făcuseră să ajungă acolo şi care chiar acum se plimbau agale pe Via Veneto şi îşi băteau joc de el.

Franţa era semipericuloasă. Parisul ieşea din discuţie; Loara la fel; sudul de asemenea. Mă rog, nu tot sudul: doar porţiunile şic unde falezele curbate fuseseră înlocuite de terase curbate pe care se aflau apartamente, porţiunile din Nisa şi Cannes

unde, după mintea lui Graham, Ann se purtase... aşa cum s-ar fi purtat orice altă fată. Dar bineînţeles că exista şi sudul „adevărat“, unde nu fusese niciunul din ei şi nici armăsarii ăia sclifosiţi care sunau mereu la Londra ca să întrebe cum le mergeau investiţiile. Sudul adevărat – iată un loc sigur.

Merseră cu avionul până la Toulouse, închiriară o maşină, se orientară spre Canal de Midi şi se îndreptară spre sud-est, către Carcassonne, nu dintr-un motiv anume, ci pur şi simplu fiindcă era singurul drum pentru care li se ofereau indicaţii rutiere la ieşirea din oraş. Urcară până aproape de jumătatea meterezelor, când o remarcă a lui Ann îl făcu pe Graham s-o informeze că aveau de-a face doar cu munca de restaurare a lui Viollet-le-Duc, dar asta nu-i strică buna dispoziţie. Ann era hotărâtă, atât cât se putea, să-şi savureze vacanţa. Lui îi displăcu intens Carcassonne – fără îndoială, din motive legate de integritate istorică, îi explică el pe jumătate în glumă lui Ann –, dar nici asta nu avu vreo importanţă. În prima zi de călătorie fusese agitat şi teribil de nerăbdător să scape de fascinaţia ocrotitoare pe care o trezeau răspunsurile sale în sufletul lui Benny, Chris, Layman şi ceilalţi; acum, în schimb, dădea impresia că uitase de ei.

Narbonne le oferi o intersecţie în formă de T; o luară spre nord, prin Beziers, şi apoi intrară în Herault. În cea de-a patra dimineaţă, conducându-şi cu atenţie maşina pe o alee tivită cu platani solizi, fiecare cu un cerc de un alb spălăcit în jurul trunchiului, Graham încetini ca să facă loc unui car din care fânul stătea să dea pe-afară; iar când vizitiul care părea adormit îşi înclină capul pe jumătate spre ei şi trase letargic de hăţuri Graham

simţi dintr-odată că tot ce adăpostea în forul său lăuntric era aproape la fel de bun cum fusese la început. În seara aceea se acoperi cu un singur cearşaf în patul de la hotel şi se uită la zugrăveala scorojită de pe tavan; aceasta îi aminti de banda insecticidă autocolantă din jurul platanilor, iar Graham zâmbi din nou pentru sine. Aici nu aveau cum să dea de el; niciunul dintre ei nu mai fusese vreodată în locul ăsta, aşa că n-avea cum să ştie unde să caute; şi, chiar dacă l-ar fi găsit, în seara asta era suficient de puternic să-i pună pe fugă.

– De ce zâmbeşti?

Ann, goală, cu o pereche de chiloţi proaspăt clătiţi în mână, ezita la fereastră, întrebându-se dacă era bine să-i atârne pe balustrada din fier forjat de afară. În cele din urmă se hotărî să nu: ziua următoare era duminică şi n-aveai de unde să ştii care erau lucrurile pe care le considerau blasfemiatoare oamenii de-acolo.

– Aşa, fără motiv.

El îşi scoase ochelarii şi-i puse pe noptieră.

Ann îşi atârnă chiloţii de capătul ieşit al caloriferului şi se apropie de pat. Graham arăta de fiecare dată mult mai lipsit de apărare fără ochelari. Femeia îi privi urmele de pe nas, pe urmă părul încărunţit pe alocuri, iar după aceea albeaţa cărnii. Unul dintre primele lucruri pe care i le spusese şi care-o făcuseră să râdă fusese: „Mă-tem că am un corp de universitar“. Ann îşi aminti de asta, furişându-se sub cearşaf.

– Aşa, fără motiv?

Graham hotărâse deja ca, pe durata următoarelor zile, indiferent cât de multe, să evite orice trimitere la lucrul pe care voiau să-l uite şi care fusese unul dintre motivele ce-i făcuseră să plece în vacanţă. Prin urmare, îi spuse ceva care-o făcuse să râdă şi în noaptea precedentă.

– Mă gândeam la un element sugestiv.

– Zău?

Ann se vârî în el şi îşi puse mâna pe pieptul lui de universitar.

– Spre sfârşitul... spre sfârşitul perioadei în care am trăit cu Barbara, ştii ce obişnuia să-mi facă? Stai, n-o să te supere. Avea obiceiul să mă-ngroape sub cearşafuri. Serios. În timp ce dormeam, scotea cearşafurile şi păturile de pe jumătatea ei de pat şi le-mpingea spre mine, pe urmă îmi dădea şi plapuma, iar după aia se prefăcea că se trezeşte şi mă făcea albie de porci fiindcă-i furasem aşternuturile.

– Asta-i o ţicneală. De ce?

– Probabil ca să mă facă să simt vinovat. Unde mai pui că i-a mers de fiecare dată. Adică a reuşit să-mi bage-n cap că până şi atunci când dormeam încercam în subconştient s-o fraieresc. Mi-a făcut chestia asta cam o dată pe lună, vreme de un an.

– Şi de ce s-a oprit?

– A, fiindcă am prins-o. Într-o noapte eram sută la sută treaz şi doar stăteam în pat, încercând să n-o deranjez. Cam după o oră s-a trezit, dar nu mi-a venit să-i spun nimic şi am tăcut în continuare. Iar pe urmă mi-am dat seama ce făcea. Aşa că am aşteptat să-ngrămădească toate boarfele pe mine, să se dea adormită, să simuleze trezirea, să se prefacă pe urmă că-i e frig, să mă zgâlţâie şi să-nceapă să-mi frece ridichea, după care i-am spus doar: „Sunt treaz de cel puţin o oră“. S-a oprit la jumătatea propoziţiei, a înşfăcat aşternuturile pe care tocmai mi le dăduse şi s-a întors pe partea cealaltă. Cred că a fost singurul moment de care-mi aduc aminte în care n-a ştiut ce să spună.

Ann îşi apăsă mâna pe pieptul lui Graham. Îi plăcea felul lui de-a vorbi despre trecut. N-o porcăia niciodată pe Barbara doar pentru ca ea, Ann, să se simtă mai bine. Poveştile lui erau întotdeauna încărcate de mefienţă faţă de felul cum se comportase el însuşi sau faţă de felul cum îi dăduse voie să se poarte Barbarei, ceea ce părea să sugereze că trucurile şi păcălelile de genul ăsta nu aveau (şi nu puteau să aibă) loc între ei doi.

– Vrei mai mult din cearşaf? îl întrebă ea, încălecându-l.

Din felul în care îi zâmbi el, Ann deduse că de data asta nu aveau să existe îndoieli şi semne ale unui trecut tumultuos între ei. Şi avu dreptate.

Găsiră un hotel mic lângă Clermont l'Hérault şi rămaseră acolo o săptămână. La cină, pe masa lor se găsea o carafă de un litru din vinul roşu de prin partea locului, iar cartofii prăjiţi erau de culoarea şofranului şi aveau o moliciune pe care amândoi o considerau tipică pentru bucătăria franceză. Poate că respectiva culoare se explica prin folosirea unui ulei de gătit expirat, dar n-avea importanţă.

Dimineaţa treceau cu maşina pe lângă nişte vii pitice şi se îndreptau spre satele învecinate, unde se uitau la bisericile care într-un fel li se păreau mai interesante decât erau în realitate, după care se duceau fără grabă să cumpere cele necesare picnicului şi un exemplar din *Mid-Libre*. Mai mergeau puţin cu maşina, fără vreun scop anume, oprindu-se uneori pentru ca Ann să strângă flori şi ierburi sălbatice cărora nu le ştia numele şi care erau de obicei lăsate să se aplece şi să se usuce pe spaţiul de deasupra banchetei din spate. Găseau un bar, beau un aperitiv şi pe urmă căutau o pantă sau un luminiş adăpostit.

La prânz Graham o punea să-i citească pagina a doua din *Mid-Libre*. Pagina se intitula *Faits Divers* şi se specializase în reportaje despre violenţa de zi cu zi. Aici îşi găseau loc cele mai stranii delicte, alături de povestea unor oameni obişnuiţi care pur şi simplu cedaseră la cusături. „O mamă disperată a intrat cu maşina în canal, omorând cinci persoane", traducea Ann. Într-o zi era vorba de o familie de ţărani care îşi ţineau bunica octogenară legată cu lanţuri de pat „ca nu cumva să ajungă pe autostradă şi să provoace un accident", în condiţiile în care autostrada se afla la doisprezece kilometri distanţă. În ziua următoare se relata cazul a doi conducători auto care se certaseră pentru un loc de parcare; perdantul scosese pistolul şi-şi

împuşcase „duşmanul de cinci minute“ de trei ori în piept. Victima căzuse la pământ; agresorul, ca să ştie o treabă, trăsese şi în două dintre cauciucurile maşinii acestuia înainte să se suie la volan şi s-o ia din loc. „Poliţia continuă cercetările, iar victima a fost grav rănită şi transportată la spital“, traduse Ann. La spital, unde victima, îşi spuse Graham, ar fi putut fi grav rănită încă o dată, de data asta definitiv.

– De vină e temperamentul ăsta latin, zise el.

– Asta a fost în Lille.

– Aha.

După prânz se întorceau cu maşina la hotel, beau o cafea la bar şi apoi urcau să se culce. La cinci după-masa coborau şi se aşezau în şezlongurile din plastic care se clătinau, până când era momentul pentru prima băutură a serii. Ann recitea *Rebecca*, pe când Graham parcurgea mai multe cărţi în acelaşi timp. Din când în când, îi citea şi ei cu voce tare.

Când Pierre Clergue voia să mă cunoască trupeşte, obişnuia să aibă la el nişte iarbă învelită într-o bucată de olandă deloc lungă şi nici lată, mare cam cât primul oscior de la degetul meu mic. Mai avea o sfoară lungă, pe care avea obiceiul să mi-o petreacă după gât când făceam dragoste; iar lucrul sau iarba asta de la capătul sforii îmi atârna între sâni, până în locul unde îmi începea pântecele. Când preotul voia să se ridice şi să se dea jos din pat, îmi luam chestia aia din jurul gâtului şi i-o

dădeam înapoi. Se putea întâmpla să vrea să mă cunoască trupeşte de două sau chiar de mai multe ori într-o noapte; în cazul acela, preotul mă întreba, înainte de a-şi uni trupul cu al meu: „Unde e iarba?“

– Când a fost asta?

– Cam pe la 1300. Nu foarte departe de-aici; mă rog, la vreo optzeci de kilometri.

– Popă boşorog şi spurcat!

– Se pare că preoţii erau cei mai deşucheaţi. Dar presupun că după aia puteau să te dezlege de păcate, ca să nu mai faci un drum special.

– Popă boşorog şi spurcat!

Ann era şocată de ideea carnalităţii ecleziastice. Asta îl nedumeri pe Graham: de obicei, el era cel consternat când ea îi povestea dezinvolt despre cele lumeşti. Se simţi posesiv şi aproape maliţios, continuând:

– N-o făceau toţi. Unii preferau băieţi. Nu c-ar fi fost poponari sau altceva – deşi probabil că erau şi puţin homosexuali. Există multe fragmente în care diverşi bărbaţi mărturisesc lucruri de genul: „Când eram mic, preotul m-a dus la el în pat şi m-a folosit între coapsele lui ca pe o femeie“.

– Homosexuali cu acte, din câte-mi dau seama.

– Nu; principalul motiv pentru care preferau băieţi era că nu voiau să rişte vreo boală pe care ar fi putut s-o ia de la prostituate.

– Jigodiile! Jigodii afurisite. Şi bănuiesc că pe deasupra au avut grijă să iasă bine la vopsea, nu?

– A, da. Pentru ei totul a arătat bine. Regula despre prostituate era foarte interesantă. O să ţi-o citesc.

Dădu înapoi câteva pagini.

– „Vidal credea“ – ăsta nu era preot, ci un om care se îngrijea de catâri, dar asta a fost concluzia la care a ajuns după ce i-a întrebat pe preoţi ce păcate comiţi dacă te duci la prostituate – „Vidal credea că actul sexual era neîntinat când partenera era o prostituată...“ bla bla bla... „cu două condiţii: prima, trebuia să fie o tranzacţie bănească (cu bărbatul plătind, bineînţeles); a doua, actul cu pricina trebuia să «mulţumească» ambele părţi.“

– Ce înseamnă „să mulţumească“? Prostituatele trebuiau să aibă orgasm sau ce?

– Nu spune. Habar n-am avut că ştiau despre orgasm pe vremea aia.

Ann se întinse din şezlong şi-l împunse pe Graham în gambă cu degetul mare al unui picior.

– Au ştiut dintotdeauna despre orgasm.

– Credeam c-au aflat abia în secolul ăsta. Credeam că orgasmul a fost descoperit de Grupul de la Bloomsbury.

Graham glumea şi nu prea.

– Eu cred c-au ştiut dintotdeauna.

– Oricum, cred că „să mulţumească“ nu înseamnă neapărat „să aibă orgasm“. Probabil că înseamnă doar că clientul n-avea voie să-i facă rău prostituatei sau s-o bată, la fel cum n-avea voie s-o şteargă fără să plătească.

– Oribil!

– Sigur, continuă el, din ce în ce mai binedispus, pe măsură ce Ann era tot mai dezgustată, nu semăna foarte mult cu ce se-ntâmplă azi. Vreau să spun că n-o făceau întotdeauna în pat.

– Nici noi n-o facem, răspunse ea mecanic, după care îşi aminti îngrijorată că, în cazul lui, acolo o făcuseră de fiecare dată.

Doar în cazul câtorva dintre ceilalţi avusese parte de... hm... amplasamente alternative. Din fericire, Graham ajunsese la un stadiu în care nu mai observa nimic.

– Unul dintre locurile unde o făceau des, spuse el, furnizând un detaliu pe care-l aflase cu ceva timp în urmă, era pe-un morman de băligar.

– Băligar? Pfuuuuuuui.

– Pe-un morman de băligar. Mă rog, presupun că-ţi dai seama care sunt avantajele, zise Graham, pe tonul universitarului prin excelenţă. Era cald, era comod, probabil că nu mirosea mult mai rău decât perechea cocoţată acolo sus...

– Gata, termină! Ajunge, îl întrerupse hotărâtă Ann. Ajunge.

El chicoti şi se întoarse la cartea pe care o citea. Ann făcu la fel, dar continuă conversaţia în gând. Era surprinsă de cât de şocată se simţea. Nu faţă de fiecare lucru în parte – preoţii homosexuali, dezlegările cinice de păcate, bolile venerice sau mormanele de băligar –, ci de însumarea lor. Când spusese că femeile ştiuseră dintotdeauna de orgasm, nu ştia ce anume o îndreptăţise să vorbească; i se păruse pur şi simplu că aşa era normal. Era imposibil să nu fi ştiut, nu? Asta fusese singura linie de forţă a argumentului, îşi dădu ea seama acum. Tot aşa presupusese, fără vreo dovadă cât de cât valabilă, că sexul fusese dintotdeauna la fel ca acum. Evident că se schimbaseră unele lucruri – se inventaseră anticoncepţionalele şi diafragmele, slavă Domnului –, dar ea îşi imaginase sexul ca pe o constantă umană, ca pe un lucru care nu fusese niciodată adus la zi şi savurat. În mintea ei, îl asocia aşternuturilor curate şi florilor puse lângă pat. Pe când, nu cu foarte mult timp în urmă şi la o fugă de cal de locul unde se afla, el însemna mormane de băligar şi preoţi bătrâni şi spurcaţi, iar în loc de flori lângă tine aveai parte de ierburi uscate pe tine. De ce-ar mai fi vrut cineva să facă sex în asemenea condiţii? se întrebă ea. La ce bun

deranjul? Ea, una, nu s-ar fi deranjat. Dintr-odată, Ann se gândi la pasta de dinţi.

Între timp, Graham continua să citească. Era ciudat că în perioada asta avea exact aceeaşi reacţie faţă de fiecare carte de istorie pe care-o citea, indiferent de lungime, valoare, utilitate sau preţ: le găsea pe toate în acelaşi timp (şi aproape în aceeaşi propoziţie) teribil de interesante şi teribil de plicticoase.

Le rămăseseră patru zile din vacanţă când, într-o dimineaţă, Ann simţi că pielea de pe sâni începe să i se întindă; simţi de asemenea o primă durere vagă în scobitura şalelor. În timp ce stăteau amândoi la picnic pe malul unui râu calm şi lat, unde apa, care nu depăşea treizeci de centimetri adâncime, curgea nepăsătoare peste pietrele mari, îi murmură lui Graham, folosindu-se de argoul francez în care îl iniţiase cândva:

– Cred că tunicile roşii sunt pe punctul să debarce.

El ţinea o felie lungă de pâine unsă din belşug cu pateu în mâna dreaptă, iar în stânga o roşie din care tocmai muşcase; ştia că zeama decidea chiar în clipa aceea să i se scurgă pe pantaloni, să i se prelingă pe braţ sau poate şi una, şi alta. Aşa că întrebă doar pe jumătate atent:

– Tocmai au fost reperate?

– Da.

– Deci sunt încă în larg?

– Da.

– Deşi s-ar putea să aibă parte de vânt din spate?

– N-ar fi exclus.

Graham dădu din cap ca pentru sine, de-ai fi zis că îşi făcuse socoteli în gând, ca un participant la o licitaţie, care se hotărăşte până la ce sumă e dispus să meargă. Ann era amuzată de reacţiile lui când ei îi venea ciclul. Uneori urma o serie lungă de întrebări cu răspunsuri tip grilă despre locul unde fuseseră reperate tunicile roşii, care era forţa lor aproximativă, cât de mult avea să rămână forţa expediţionară pe poziţie şi aşa mai departe. Alteori, ca acum, vestea părea să-l zdruncine serios, ca şi cum Ann l-ar fi anunţat că trebuia să se interneze. Din când în când, acest lucru îi stârnea sexualitatea şi, deşi n-o târa cu forţa până la pat – nu era nicidecum genul lui –, răspundea mai prompt ca de obicei eventualelor încurajări.

Pentru Graham întregul episod prezenta un real interes, fiindcă în cazul lui subiectul avea frageda vârstă de doar patru ani, iar lui nu i se îngăduise niciodată vreun cât de mic derapaj sexual până atunci. Rămânea neclintit în dezgustul faţă de ideea de a face sex în timpul ciclului; ba chiar mărturisise, sfios şi vag, că gândul la aşa ceva îl făcea să creadă că trebuia să poarte galoşi. Dar întotdeauna dădea curs destul de repede sugestiei lui Ann că iminenţa ciclului însemna că... mă rog... era aproape de datoria lor să-şi permită o mică porţie de răsfăţ înainte de închidere. O dată Ann mersese mai departe şi sugerase că, deşi lui nu-i plăceau galoşii, ar fi putut încerca un lucru întru câtva diferit. Dar Graham nu avea chef de ceva

întru câtva diferit; îi crea un inconfort şi-l făcea să se simtă prea animalic şi prea cerebral în acelaşi timp.

În timpul primei lui căsătorii, lucrurile nu stătuseră niciodată aşa. Barbara considera ciclul o perioadă când suferinţa femeilor trebuia exaltată, când i se cuvenea un grad mai mare de iraţionalitate în luarea deciziilor, când Graham trebuia să se simtă cât mai vinovat cu putinţă. Uneori mai-mai că se gândea că de fapt el era cel care-i provoca Barbarei ciclurile, că penisul lui o rănea şi-o făcea să sângereze. În mod sigur, fusese o vreme a stărilor de spirit incerte şi a acuzaţiilor ciudate. Mila creştină sugera că diferenţa dintre atitudinea Barbarei şi cea a lui Ann putea fi pusă pe seama generaţiei sau a pragului de suportare a durerii, numai că în prezent Graham nu prea mai era tentat de mila creştină.

Când se întoarseră la hotel, după prânz, părea preocupat; nu vorbi aproape deloc cât timp îşi băură cafeaua din ceştile mici, solide, cu toarte pătrate. Ann nu-l întrebă la ce se gândea, dar îi oferi o variantă.

– Vrei să mergem la plimbare după-masă?

– A, nu, nici vorbă.

– Să aduc cărţile să citim?

– A, nu, nici vorbă.

Graham se aplecă şi se zgâi în ceaşca ei, ca să vadă dacă era goală; pe urmă se ridică. Pentru el era un gest decisiv, aproape temerar. Urcară alături până în dormitor, unde cearşafurile fuseseră întinse atât de bine şi netezite atât de frumos, încât arătau ca noi. Camera era cufundată într-un întuneric relativ, cu ferestrele închise şi obloanele trase. El deschise ferestrele, dând drumul în cameră unui zumzet stins al insectelor, zgomotului făcute de vase în bucătărie şi zarvei de final a unei după-amiezi calde; lăsă obloanele trase. Poate, fără să-şi dea seama, rămăsese mult mai mult la fereastră, căci când se întoarse Ann era deja în pat, cu un braţ întins pe perna de lângă capul ei, iar cu celălalt ţinându-şi mecanic cearşaful undeva la jumătatea sânilor. Graham se apropie de marginea patului, se aşeză şi apoi se dezbrăcă tacticos. Ultimul lucru pe care şi-l scoase fură ochelarii, pe care îi aşeză pe noptieră, alături de glastra cu flori aproape ofilite şi în mare parte neidentificabile, pe care le culesese Ann într-o dimineaţă.

Ea se dovedi nepregătită pentru ce urmă. Mai întâi, Graham se lasă în jos şi practic îi desfăcu picioarele în şpagat. Pe urmă începu s-o sărute, cu o tandreţe evidentă, dar fără un simţ de orientare foarte profitabil. Lucru care nu era deloc o surpriză, dat fiind că era abia a doua oară când îl făcea. Ann presupusese că nu avea un gust foarte plăcut acolo, jos, sau oricum, nu foarte plăcut pentru el.

Pe urmă, el se îndreptă împingându-se într-o parte, aşteptând să i se întoarcă serviciul. Ea consimţi, surprinsă din nou, din cauză că dedusese că Graham nu se dădea în vânt după aşa ceva. Cam după un minut, el se poziţionă pe mijlocul patului şi o pătrunse ţinându-şi mătărânga în mână – fapt

neobişnuit, căci de obicei îi plăcea să facă Ann lucrul ăsta. Şi chiar şi atunci continuă s-o manevreze în fel şi chip – într-o parte, cu faţa în jos, iar în cele din urmă, spre uşurarea ei, pe spate –, sârguincios şi planificat, care trimitea cu gândul la un motiv mai profund sau mai complicat decât plăcerea. Totul părea să fie nu atât un act sexual pur şi simplu, cât unul de recapitulare sexuală. Fă-le pe toate, fă-le acum, fă tot ce vrei; nu ştii când o să mai ai parte de aşa ceva sau măcar de un simplu sărut. Cam ăsta părea să fie mesajul implicit.

Chiar şi când termină lucrurile se petrecură diferit. Dacă de obicei stătea cu capul îngropat în pernă şi se îndrepta cu răsuflarea tăiată spre orgasm, de data asta se ridică de pe pat într-un soi de flotare, uitându-se fix la chipul ei cu o seriozitate vecină cu durerea. Expresia lui era concomitent cercetătoare şi anonimă – ar fi putut fi un vameş căruia Ann tocmai îi arătase paşaportul.

– Îmi pare rău, zise el, lăsându-şi capul să-i cadă pe pernă, alături de al lui Ann.

Era primul cuvânt rostit de când fuseseră la bar. Vrusese să spună „îmi pare rău că n-a mers, îmi pare rău pentru mine, îmi pare rău că am încercat totul şi m-am ales cu foarte puţin. Îmi pare rău pentru mine“.

– De ce, prostuţule?

Ann întinse o mână pe la spatele lui şi-l mângâie pe umăr.

– Totul pentru mine. Şi insuficient pentru tine.

Dar în principal insuficient pentru mine.

– Fraierule! Pentru mine e la fel de bine, chiar dacă nu termin.

Mă rog, asta fusese un adevăr de suficient de multe ori ca să nu pară o minciună acum. Graham mormăi, simulând parcă mulţumirea; Ann se mişcă uşor, ca să se lipească de şoldul lui. Rămaseră amândoi în poziţia aceea tradiţională, până când presiunea asupra vezicii lui Ann deveni insuportabilă.

A doua zi tunicile roşii debarcară, iar vremea se mohorî. Porniră spre Toulouse, de data asta făcând un ocol pe la nord. Acolo platanii cu frunzişul umed fuseseră plantaţi mai aproape unul de altul şi scoteau un şuierat moale când treceau cu maşina prin dreptul lor. Scoarţa lor mâncată de boală îi făcea acum să arate mizerabil: nişte copaci scăpătaţi.

La intrarea în liziera sudică dinspre Causses văzură un indicator spre Roquefort-sur-Soulzon. Pe niciunul dintre ei nu-l interesau foarte mult brânzeturile, dar locul părea o destinaţie la fel de bună ca oricare alta. Vizitară o fabrică tăiată într-un perete de stâncă, unde o toreadoare scundă, îmbrăcată cu trei pulovere şi un palton lung de lână, le spuse că fisurile verticale din stâncă asigurau permanent o temperatură foarte scăzută în fabrică. Vântul şi umezeala produceau condiţii inimitabile pentru obţinerea brânzeturilor cu mucegai; fără îndoială că din cauza lor ghidul era răcit cobză.

Se dovedi că nu aveau foarte multe de văzut, căci fabricarea brânzeturilor era o ocupaţie de sezon, iar ei ajunseseră puţin cam târziu. Nu văzură nici măcar o felie de brânză. În compensaţie, ghidul luă o bucată de lemn tăiată exact la dimensiunile unui calup de Roquefort şi le arătă cum se ambala în foiţă de staniol. Faptul că nu aveau nimic de văzut îl binedispuse temeinic pe Graham, iar la asta se adăugă traducerea simultană pe care-o făcea Ann.

– Se spune că odată a trecut pe-aici un cioban care ieşise cu oile la păscut şi-l apucase ora prânzului. Şi-a găsit o grotă unde să stea şi a scos din traistă pâine şi brânză, când a văzut trecând prin dreptul lui o ciobăniţă care era evident foarte frumoasă. Ciobanul a uitat de prânz şi i-a făcut curte ciobăniţei. Abia după câteva săptămâni, când s-a întors în grotă, a descoperit că şi pâinea, şi brânza mucegăiseră. Dar, din fericire pentru noi, a gustat din brânză şi i-a plăcut. Pe urmă ciobanii au păstrat secretul despre grotă timp de câteva secole. Nu se ştie dacă povestea e adevărată, dar locuitorilor din Roquefort le place să şi-o spună unul altuia.

Se strecurară prin câteva fisuri pline de umezeală şi lucind din cauza lichenilor de un verde neobişnuit de aprins, după care li se arătă pe un geam o linie de producţie unde se aflau câţiva ambalatori abătuţi. Ghidul îi anunţă că vizita lor se încheia acolo şi arătă sever spre un anunţ care interzicea bacşişul. În magazinul fabricii nu se uitară la brânzeturi şi rezistară în faţa unui set de planşe color despre fabricarea brânzeturilor, de la recoltarea mucegaiului la ambalare. În locul lor, Graham cumpără un cuţit Roquefort cu o lamă lată, care la un moment dat se curba, şi cu un mâner surprinzător de subţire şi de sobru. Aşa ceva îţi prinde bine oricând, presupuse el.

Se urcară în maşină, merseră spre vest o jumătate de zi şi ajunseră la Albi, unde descoperiră catedrala cu cel mai bizar aspect din câte văzuseră amândoi: era construită din cărămidă portocaliu-maronie, scundă şi totuşi înălţându-se spre cer, biserică şi în acelaşi timp fortăreaţă, frumoasă, în ciuda faptului că părţi însemnate din ea erau fie urâte, fie pur şi simplu stranii. Militantul Bisericii, alături de apărătorul şi de simbolul ei – o clădire ridicată ca un avertisment din cărămidă la adresa rămăşiţelor catharismului şi a tuturor celor care s-ar fi simţit ulterior tentaţi de această erezie. În timp ce se uitau amândoi la turnurile negre şi bulboase ale părţii vestice, la fantele prin care zburau săgeţi şi la garguiele ce apăreau din loc în loc, Graham îşi spuse că, într-un fel, acesta era un răspuns oblic şi intelectual pentru ereticii în curs de prăbuşire din Montaillou: asta le spunea desfrânaţilor de pe mormanele de băligar că acolo unde se afla puterea îşi găsea loc şi adevărul.

Să fi fost doar din cauză că lui Ann îi venise ciclul sau Graham fusese oricum cam ţâfnos în ultimele zile? Până şi jovialitatea lui părea uşor falsă. Ann nu îşi dădea seama. Dar poate că nu conta; poate că era doar sfârşitul vacanţei. În Albi cumpărară Armagnac şi câteva borcane cu zarzavaturi. Graham găsi nişte espadrile şi o pălărie de pai împletită, după care umblase încă de la începutul călătoriei. Trebuia să cheltuiască o parte din economii, îşi zise el; altminteri, cutia ei din lemn de nuc avea să dea pe dinafară.

Pe când străbăteau periferia din Toulouse, în drum spre aeroport, trecură prin dreptul unui cinematograf şi Ann râse.

– Ce rulează? întrebă Graham.

– *Fermeture anuelle*, răspunse ea. Îl difuzează peste tot.

Era ca şi cum s-ar fi aflat într-un tren în Italia şi-ar fi descoperit că toate oraşele prin care treceai se numeau Uscita.

– E Godard sau Truffaut?

Graham zâmbi şi făcu obişnuitul comentariu cu vocea lui guturală; dar nu cumva Ann surprinse, cu coada ochiului, tresărirea aceea instinctivă?

La Gatwick găsiră un taxi fără probleme. Ploua, aşa cum părea să se întâmple de fiecare dată când te întorceai în Anglia. Graham se uită pe geamul pătat. De ce tot ce era verde părea să aibă atât de mult maro aici? Şi cum era posibil ca lucrurile să fie în acelaşi timp jilave şi prăfuite? După un kilometru şi jumătate, trecură prin faţa unui garaj. Patru stele, trei stele... spălătorie auto. Graham pricepu că se întorsese. La *fermeture anuelle* a cinematografului din mintea lui se încheiase.

8

GRESIE FEMINIANĂ

Graham regreta că n-o dusese niciodată pe Alice la grădina zoologică, dar n-avea ce să facă. Nu că ar fi detestat animalele; dimpotrivă, îl încântau firea lor imprevizibilă şi comportamentul speculativ, cu accente ştiinţifico-fantastice al foarte multora dintre ele. Cine şi-o fi bătut joc de tine în halul ăsta? îi venea să întrebe întruna. Cine-o fi crezut că e bine să arăţi aşa? îi şopti girafei. Mă rog, ştiu că ai nevoie de un gât lung ca s-ajungi la frunzele cele mai de sus, dar n-ar fi fost preferabil să fie copacii mai scunzi? Sau să se deprindă girafele să consume ce găseau mai aproape de pământ – gândaci, scorpioni şi alte alea? De ce li s-o fi părut că era bine să fie în continuare girafe?

Mai mult, într-un fel i-ar fi plăcut să meargă cu Alice la grădina zoologică; era un loc pe care nici măcar cei mai aiuriţi părinţi n-ar fi putut să-l rateze. Oricât de îmbuibat, de amărât sau de penibil erai în ochii copiilor şi oricât de des te îmbrăcai aiurea la serbarea şcolară de la sfârşitul anului, tot puteai să-ţi scoţi pârleala la zoo. Animalele erau de o disponibilitate mărinimoasă, oglindind o glorie falsă – de parcă ar fi fost doar nişte produse memorabile ale imaginaţiei părinţilor. Ia uite, tati a inventat toate astea; da, şi

crocodilul; şi antilopa emu, şi zebra. Singurele lucruri delicate erau de natură sexuală: erecţia rinocerului, atârnând ca pumnul jupuit al unei gorile sau ca o halcă pe care nici n-ai fi avut curaj s-o ceri la măcelărie. Însă chiar şi lucrurile astea puteau fi explicate şi puse pe seama unor aberaţii evolutive.

Nu, motivul pentru care lui Graham îi repugna grădina zoologică era certitudinea că mersul acolo avea să-l întristeze. La puţin timp după pronunţarea divorţului, discutase despre drepturile de vizitare cu Chilton, un coleg cu care mai ieşea la o cafea şi a cărui căsnicie sfârşise tot prost.

– Şi fiică-ta unde stă? întrebase Chilton.

– Păi... să vezi, e greu de explicat. Altădată aş fi putut spune că în Saint Pancras, asta pe vremea vechilor târguri, dar ştii linia de navetă din nordul Londrei...

Chilton nu-l lăsase să termine. Nu de enervare, ci fiindcă adunase deja destule informaţii.

– Înseamnă c-o să poţi să mergi cu ea la grădina zoologică.

– Aha. Mă rog, mă gândisem de fapt – duminica asta, în orice caz – s-o scot undeva pe M1, la un împinge-tava. Mi-am zis c-o să fie ceva nou.

Dar Chilton se mulţumise să zâmbească ştiutor. Câteva săptămâni mai târziu, când Ann zisese ca din întâmplare că presupunea că duminică avea s-o

ducă pe Alice la grădina zoologică, Graham nu-i răspunsese şi îşi văzuse de citit. Fireşte, ar fi trebuit să pună lucrurile cap la cap încă de când adusese vorba Chilton. După-amiezile de duminică erau îndeobşte rezervate vizitelor: la spital, la cimitir, acasă la cei în vârstă sau la părinţii care trăiau separat. Nu puteai să-l aduci pe copil la tine acasă din cauza pretinsei poluări împrăştiate, vezi Doamne, de amantă sau de a doua soţie; nu aveai cum să te îndepărtezi prea mult, dat fiind timpul scurt pe care-l aveai la dispoziţie; şi trebuia să te gândeşti la ceai şi la veceu, principalele obsesii de după-amiază ale tuturor copiilor. Grădina zoologică era soluţia salvatoare din nordul Londrei: distracţie, validitate morală din punctul de vedere al părintelui, başca o puzderie de tarabe cu dulciuri şi de veceuri.

Dar Graham nu se arătase dispus să cedeze. Parcă vedea grădina zoologică duminică după-amiază: câţiva turişti, paznicul de serviciu, plus un grup trist de părinţi divorţaţi, între două vârste şi simulând jovialitatea, însoţind inutil şi cu disperare o liotă de copii de vârste şi dimensiuni diferite. Un călător în timp picat dintr-odată acolo ar fi conchis că rasa umană renunţase la metoda tradiţională de reproducere şi că, pe durata absenţei lui, perfecţionase partenogeneza.

Aşa că Graham se hotărâse să se ţină departe de tristeţe şi n-o dusese niciodată pe Alice la grădina zoologică. Odată, stimulată poate de Barbara, fiica lui adusese vorba despre acest loc, însă el adoptase o poziţie morală extrem de fermă cu privire la ţinerea animalelor în captivitate. Amintise de câteva ori de găinile de crescătorie şi, chiar dacă observaţiile lui i s-ar fi părut preţioase unui adult, lui Alice i se păruseră pline de bun-simţ; ca

majoritatea copiilor, fata era idealistă şi sentimentală în privinţa Naturii, considerând-o diferită de Om. De data aceea, Graham se impusese în faţa Barbarei prin presupusa lui aderenţă la principii.

În schimb, merse cu Alice la cofetărie şi la muzeu, iar o dată – fără succes – la un fel de restaurant de pe autostradă. Acolo nu-i dădu voie să facă nazuri la vederea atâtor feluri de mâncare aliniate democratic în spatele tejghelei. Imaginea unei budinci cu carne tocată şi rinichi la ora patru compromise orice şansă ca Alice să aprecieze o brioşă.

Când era timp frumos se plimbau prin parcuri şi se uitau la vitrinele magazinelor închise. Când ploua se mulţumeau uneori să rămână în maşină şi să stea de vorbă.

– De ce-ai părăsit-o pe mami?

Era prima oară când îi punea o asemenea întrebare, aşa că nu ştiu ce să spună. Învârti cheia în contact cât să se activeze sistemele electrice, după care porni ştergătoarele de parbriz ca să vadă cât de cât ceva. Ceaţa din faţa lor dispăru, iar ei dădură cu ochii de mai mulţi băieţi care băteau mingea pe iarba udă din parc. În câteva secunde, ploaia transformă din nou siluetele jucătorilor în pete de culoare imprecise. Dintr-odată, Graham se simţi pierdut. De ce nu existau ghiduri care să-ţi arate ce să răspunzi? De ce nu apăruse un raport public cu privire la căsniciile destrămate?

– Fiindcă mami şi cu mine nu eram fericiţi împreună. Nu ne mai... înţelegeam.

– Da’ mi-ai spus c-o iubeşti pe mami.

– Păi... da, am iubit-o. Dar s-a cam terminat.

– Nu mi-ai spus că s-a terminat. Mi-ai zis c-o iubeşti pe mami până când ai plecat.

– Mă rog, n-am vrut să te... necăjesc. Aveai examene şi alte chestii.

Ce chestii? Că începuse să aibă ciclu?

– Credeam c-ai lăsat-o pe mami pentru... pentru ea.

Cuvântul „ea“ sună neutru, fără nicio nuanţă. Graham îşi dădu seama că fiica lui îi ştia numele lui Ann.

– Aşa e.

– Înseamnă că n-ai lăsat-o pe mami fiindcă nu vă mai înţelegeaţi. Ai lăsat-o din cauza ei.

De data asta cuvântul sună apăsat, fără strop de neutralitate.

– Da. Ba nu. Într-un fel. Mami şi cu mine nu ne mai înţelegeam cu mult înainte să plec.

– Karen spune c-ai plecat fiindcă te simţeai bătrân şi voiai s-o laşi cu ochii-n soare pe mami şi s-o schimbi cu una mai tânără.

– Nu, n-a fost asta.

Cine naiba era Karen?

Se lăsă tăcerea. Graham spera că discuţia se încheiase. Se jucă puţin cu cheia în contact, dar n-o răsuci.

– Tati, a fost o...

Graham îi observă încruntătura cu coada ochiului.

– A fost o iubire romantică?

Rosti cuvintele şovăielnic, ca şi cum ar fi folosit expresia asta străină pentru prima dată. N-aveai cum să te prefaci că nu ştiai ce voia să spună. Nu puteai să zici „Asta-i o întrebare aiurea“. Aveai doar două pătrăţele pentru răspunsuri şi trebuia să-l bifezi repede pe unul dintre ele.

– Da, cred că poţi să spui şi aşa.

Mărturisirea aceea – rostită fără să ştie urmările sau în ce fel avea s-o afecteze răspunsul pe Alice – îl făcu să se simtă mai trist decât dacă ar fi dus-o la grădina zoologică.

Unu, îşi zise Graham. De ce exista gelozia – nu doar pentru el, pentru o mulţime de oameni? De ce izbucnea? Într-un fel, toată povestea se lega de dragoste, însă felul ăla nu era cuantificabil sau comprehensibil. De ce începea dintr-odată să audă vaierul ăla în cap, ca sistemul de avertizare de la sol al unei aeronave: şase secunde şi jumătate, manevră de evitare, acum. Cam asta se auzea uneori în capul lui Graham. Şi de ce-o păţise tocmai el? Să fi fost oare un fel de chimism întâmplător? Dar dacă fusese programat pentru aşa ceva încă de la naştere? Te pricopseai cu gelozia la fel cum te pricopseai cu un fund mare sau cu vedere slabă, lucruri de care Graham avea parte şi care-l indispuneau? Dacă da, atunci poate că avea să dispară după o vreme; poate că, în cutiuţa aceea moale de sus, exista gelozie chimică doar pentru un anumit număr de ani. Poate, dar Graham se îndoia: avea fundul mare de ani buni, fără nici cel mai mic semn de micşorare.

Doi. Dat fiind că dintr-un motiv sau altul trebuia să existe gelozie, de ce trebuia să funcţioneze retrospectiv? Şi de ce era singurul sentiment major care părea să se comporte aşa? Celelalte nu se comportau așa. Când se uita la fotografiile lui Ann din copilărie şi din tinereţe, simţea o tristeţe naturală că nu fusese şi el prin preajmă; iar când ea îi povestea despre o pedeapsă pe care o primise pe nedrept când era mică simţea dorinţa de-a o ocroti crescându-i năvalnic în suflet. Dar astea erau emoţii îndepărtate, simţite printr-un soi de zăbranic; erau uşor de trezit şi uşor de calmat – se potoleau prin simpla desfăşurare a prezentului, care nu se lega de trecut. Şi totuşi, gelozia asta venea în valuri, în puseuri bruşte şi intime, care te zdruncinau; avea o sursă banală şi un remediu necunoscut. De ce oare trebuia trecutul să te înnebunească emoţional?

Îi veni în minte o singură paralelă. Unii dintre studenţii lui – nu mulţi şi în niciun caz majoritatea, mai degrabă unul pe an, să zicem – se inflamau din cauza trecutului. Avea chiar acum un caz, băiatul ăla cu păr roşcat, McCutărică (Dumnezeule! În ziua de azi ai nevoie de un an ca să le înveţi numele, după care nu-i mai vezi niciodată; mai mare daraua decât ocaua), care se înfuriase din cauza neputinţei binelui (aşa cum îl percepea el) de a triumfa în faţa răului în istorie. De ce nu învinsese x? De ce îl bătuse z pe y? Parcă vedea chipul nedumerit şi mânios al lui McCutărică fixându-l cu privirea la cursuri, dorind să i se spună că istoria – sau în orice caz, istoricii – se înşelase; că de fapt x se ascunsese o vreme şi reapăruse după câţiva ani sub forma lui w şi aşa mai departe. În mod normal, Graham ar fi pus reacţiile astea pe seama imaturităţii, de pildă, sau – mai specific – pe seama unei cauze mai restrânse, cum ar fi educaţia ultrabisericoasă. Acum însă nu mai era atât de sigur. Furia lui McCutărică împotriva trecutului implica emoţii complexe cu privire la un amestec de personaje şi evenimente. Poate că suferea din cauza unui simţ retroactiv al nedreptăţii.

Trei. De ce exista gelozia retrospectivă acum, în ultimul sfert al secolului XX? Graham nu era istoric de pomană. Lucrurile se fâsâiau; conflictele dintre naţiuni şi continente se aplanau; civilizaţia chiar creştea din punctul de vedere al civilităţii – era un lucru pe care, după părerea lui, n-avea rost să-l negi. Nu se îndoia că lumea avea să se potolească treptat, intrând într-o bunăstare uriaşă, dedicată schimburilor sportive, culturale şi sexuale, cu moneda internaţională acceptată a echipamentelor hi-fi. Urma să se mai producă un cutremur sau o erupţie vulcanică din când în când,

dar, cu timpul, până şi Natura avea să-şi regleze conturile.

Şi-atunci, de ce persista gelozia asta nedorită şi antipatizată, doar ca să te sâcâie şi să-ţi amărască viaţa? Ca urechea medie, al cărei unic rost era să te facă să-ţi pierzi echilibrul, sau ca un apendice, aflat acolo doar ca să se inflameze şi să te oblige să-l scoţi. Dar cum să te operezi de gelozie?

Patru. De ce trebuia să i se întâmple tocmai lui chestia asta? Graham ştia despre el că era o persoană extrem de rezonabilă. Evident, Barbara încercase să-l facă să creadă că era un egocentric grotesc, un desfrânat monstruos, un pitic emoţional fără inimă; dar asta era foarte uşor de priceput. Mai mult, simplul fapt că el înţelegea îi dovedea cât era de rezonabil. Lumea îl considerase dintotdeauna rezonabil – maică-sa ca să-l liniştească, prima soţie cu dispreţ, colegii aplaudându-l, iar cea de-a doua soţie cu privirea aceea afectuoasă, ironică şi pe jumătate întrebătoare. Aşa era, iar faptul în sine îi făcea plăcere.

Mai mult, nici nu era unul dintre marii amanţi ai lumii. O avusese pe Barbara, pe urmă pe Ann şi cam asta era tot. Ceea ce simţise pentru Barbara fusese, probabil, exagerat de noutatea voioasă a primelor emoţii, pe când ceea ce simţise pentru Ann – o paletă largă de sentimente, din câte îşi dădea seama – se ivise cu mare precauţie. Şi între ele? Păi, între ele existaseră ocazii când încercase să se îmboldească să simtă ceva care să se apropie de iubire, însă tot ce reuşise să scoată la iveală fusese un fel de sentimentalism în regim de urgenţă.

Şi dacă tot aflase toate lucrurile astea despre sine, i se părea teribil de nedrept că tot el era cel pedepsit. Alţii aţâţau focul, iar el se ardea. Sau poate că tocmai ăsta era şpilul. Poate că aici trebuia să ţină cont de analiza pe care o făcuse Jack căsniciei – figura cu Portocrucea. Şi poate că teoria lui Jack, indiferent cât de corectă, nu mergea prea departe. Dacă nu era vorba de ceva din natura căsniciei – situaţie în care, în caz că te chema Jack, puteai să dai vina pe „societate“ şi pe urmă să scapi frâiele şi să-ţi înşeli nevasta până când te simţeai mai bine –, ci de ceva din natura iubirii? Era un gând mult mai puţin plăcut – acela că lucrul pe care-l căuta toată lumea se schimba în rău automat, inevitabil şi ca parte a unui proces chimic. Lui Graham nu-i plăcea deloc cum suna asta.

– Ai putea să-ţi fuţi una dintre studente.

– Ba n-aş putea.

– Cum să nu? Aşa face toată lumea. De-aia sunt acolo. Ştiu că nu arăţi trăsnet, dar la vârsta lor zău că nu le interesează. Probabil că le excită mai mult dacă nu eşti arătos – dacă miroşi urât, dacă eşti întors pe dos sau deprimat. I se spune „sex tip lumea a treia“. Există din belşug, mai ales la vârsta asta.

Jack încerca doar să se facă util; Graham era sigur de acest lucru.

– Mă rog, eu unul cred că nu e bine, să ştii. Adică se aşteaptă de la noi să fim *in loco parentis*, iar în cazul ăsta povestea miroase a incest.

– Familia care cântă nu se destramă niciodată.

De fapt, Jack nu se străduia în mod special să fie de ajutor. Se cam săturase de vizitele constante ale lui Graham. Formulase o mulţime de sugestii perfect valabile – ca Graham să mintă, să se masturbeze sau să plece în concediu în străinătate – şi îşi dădea seama că ajunsese la fundul sacului său de terapeut. Oricum, din capul locului îi păruse rău de Graham doar pe jumătate. Iar acum aproape că se simţea tentat mai degrabă să-şi învârtă prietenul pe degete decât să-i cânte în strună.

– ...şi în orice caz, continuă Graham, nu vreau.

– Pofta vine mâncând.

Jack ridică o sprânceană, dar Graham se decise să vadă în remarca lui o simplă platitudine şi nimic altceva.

– Chestia ciudată e... vreau să spun că lucrul care m-a surprins cel mai mult este că e ceva atât de... vizual.

– ...?

– Mă ştii, dintotdeauna am fost omul cuvintelor. E şi normal, nu? Cuvintele m-au afectat mereu cel mai puternic. Nu prea mă atrag tablourile; nu mă interesează culorile sau hainele; nici măcar ilustraţiile din cărţi nu-mi plac; cât despre filme, le detest. Mă rog, le detestam. Mai bine zis, le detest şi acum, dar în alt fel, desigur.

– Da.

Jack aşteptă ca Graham să treacă la subiect. Îşi dădu seama că de asta îi prefera pe oamenii sănătoşi la cap nebunilor: nebunii pierdeau foarte mult timp până să ajungă la subiect; credeau că vrei un tur al propriului suflet la bordul unui Red Rover înainte să-ţi arate Palatul Buckingham. Erau convinşi că totul era interesant şi relevant. Jack încercă să se gândească la o poantă nouă. Putea să-l fructifice în vreun fel pe Edgar cel bătut de vânturi? Eventual să meargă pe ideea unui cvintet de suflători în fund? Nu, asta ar fi însemnat să-şi solicite prea mult sfincterul. Şi se părea că nu existau duete de suflători.

– Dar a fost o surpriză că totul s-a declanşat din cauza chestiei ăleia vizuale...

Nu putea să se lege de un vânt din buca de la tribord? Hmm, s-ar putea să fie nevoie de niscai muncă de planificare.

– ... Cum să-ţi spun, bineînţeles că ştiam că însurătoarea cu Ann n-a semănat deloc cu însurătoarea cu Barbara. Şi evident că Ann a fost întotdeauna foarte deschisă cu mine în privinţa tipilor... în privinţa vieţii ei... până când m-a cunoscut.

Fă-o după ce te-mpiedici şi poţi să produci o acalmie. Eventual cu un măr drept recuzită? Cobori pe coastă şi te trezeşti direct cu vântu-n spate; şi poate prinde bine la spălat, nu?

– ... aşa că ştiam cum îi cheamă pe câţiva şi poate c-am văzut şi două-trei fotografii, chit că nu m-am uitat atent; ştiam ce făcuseră, unii erau mai tineri ca mine, bineînţeles, unii erau mai arătoşi, alţii mai bogaţi şi alţii mai buni la pat, dar era în regulă. Era...

Vântoasă. Vânturariţă. Vânticel. Jack îşi reprimă un chicotit şi-l transformă politicos în bombăneală.

– ... chiar era. Pe urmă m-am dus să văd *Over the Moon* şi totul s-a schimbat. Şi te-ntreb, de ce oare eu, care n-am fost în viaţa mea prizonierul imaginii, am cedat aşa, dintr-odată? Tu nu ţi-ai pus problema – probabil că te afectează şi pe tine dacă oamenii scot mai multe dintr-un film decât dintr-o carte.

– Am spus dintotdeauna că, oriunde te duci, poţi să iei o carte cu tine. Pe când un film nu poţi să-l vezi la closet, nu?

– Nu, ai dreptate. Dar faptul că am văzut-o pe nevastă-mea acolo, pe ecran, a fost cu totul altceva. Vreau să spun că imaginea... imaginea e mult mai puternică decât cuvântul, nu?

– Cred că la tine e vorba de-un caz aparte.

– Poate că intervine şi figura cu publicul – te gândeşti c-o văd şi alţii. E un fel de încornorare în văzul lumii.

– Dar filmele ei nu erau din alea, nu? Şi nici nu cred c-au fost mulţi spectatori care să-şi dea coate

şi să-şi spună: „Auzi, aia nu-i domniţa lui Graham?“ Ca să nu mai zic că pe-atunci nici măcar nu era.

– Nu, aşa e.

Poate că publicul nu era o problemă. Imaginea, în schimb, era. Graham se cufundă în tăcere. Jack continuă să-şi răsfoiască paşnic dicţionarul din minte. După o vreme Graham întrebă:

– La ce te gândeşti?

Drace, în realitate tocmai broda ceva pe tema avântării. Dar era mai bine să improvizeze.

– Drept să-ţi spun, la nimic important. Care să ne ajute. Mă întrebam pur şi simplu ce înseamnă „feminian“.

– ...?

– Mă întreb dacă e într-adevăr un termen geologic sau doar o invenţie a lui Kipling. Seamănă atât de bine cu „feminin“, încât cred că e real, dar nu l-am găsit în niciun dicţionar. Sau poate a fost o invenţie, dar Kipling nu şi-a făcut bine socotelile.

– ...?

– „Pe prima gresie feminiană ni s-a promis o viaţă castă (întâi iubindu-ne vecinul, apoi pe scumpa lui nevastă.)“

Dacă nici asta nu-l face să plece, n-o să-l mai facă nimic, îşi spuse Jack. Dar, în loc să se care, Graham întrebă:

– Ştii de ce i-am descoperit pe francezi?

– ...?

– Ai văzut vreodată coaie de taur?

– Mmm.

Asta nu însemna da sau nu, ci zi-i mai departe.

– Enorme, ai? Şi atât de lunguieţe, că aproape că poţi să joci rugbi cu ele, nu?

– Treceam pe lângă o măcelărie franceză la Castres şi am văzut câteva în vitrină. Mă rog, mai mult ca sigur că erau de taur, nu-mi vine în minte altceva, dacă nu cumva o fi fost de cal, dar nu era o măcelărie unde se vindea carne de cal, ceea ce-nseamnă că iese din discuţie...

– I-am zis lui Ann „Hai să intrăm şi să-ntrebăm ce sunt“, la care ea a chicotit şi a răspuns: „Păi, e limpede ce sunt, nu?“, iar eu am continuat: „Da, e limpede ce sunt, dar hai să aflăm cum li se spune“, aşa că am intrat şi am dat peste un măcelar francez foarte titirisit, foarte tipicar, genul care ştie cum se taie carnea fără să curgă strop de sânge, iar Ann l-a întrebat: „Puteţi să ne spuneţi ce sunt alea?“, arătând spre tavă, la care el ştii ce-a replicat?

– „Ce sont des frivolités, Madame“. Nu e tare?

– Mda, ca lumea.

– Iar pe urmă i-am mulţumit şi-am ieşit.

– ... (Nici n-am crezut că le-aţi cumpărat ca să faceţi sandvişuri, pentru numele lui Dumezeu.)

– Frivolités.

Graham mai murmură o dată cuvântul şi dădu din cap ca pentru sine, aidoma unui bătrân încălzit brusc la gândul unui picnic de-acum patruzeci de ani. Jack se foi niţel, pregătindu-şi un ultim comentariu.

– De fapt, există un tip în America fără niciun fel de trecut, să ştii.

– Zău?

– Cum te văd. Am citit undeva. Se pare că făcea scrimă, iar floreta adversarului i-a intrat în nas şi de-acolo în creier. I-a distrus memoria. Are douăzeci de ani de când stă aşa.

– Amnezie, comentă Graham, agasat de lipsa de relevanţă a întâmplării.

– Nu, nu tocmai. E mai bună decât amnezia. Sau, mă rog, mai rea – în articolul pe care l-am citit nu se spunea dacă tipul era fericit sau nu. Dar

problema e că nu mai poate să-şi formeze niciun fel de amintiri. Uită tot instantaneu. Ia gândeşte-te – să n-ai nicio arhivă. Mă gândesc dacă nu cumva ţi-ar plăcea.

– Nu? Fără arhive – doar cu prezentul? Ca şi cum te-ai uita mereu pe fereastra unui tren. Lanul de porumb, stâlpii de telegraf, sârmele pentru întins rufele, tunelul: nu tu conexiuni, nu tu cauze, nu tu impresia că lucrurile se repetă.

– Poate c-ar merge şi la tine. O furculiţă în nas şi gata. Adio şi-un praz verde. Presupun că poţi să te bazezi pe serviciile publice de sănătate.

Uneori Graham se întreba dacă Jack îl lua în serios.

Timp de câteva săptămâni după ce se întoarseră din Franţa lucrurile intrară în normal. Ann se descoperi uitându-se la Graham într-un fel pe care-l recunoştea pe jumătate, fără să-l mai fi practicat vreodată. Se uita la el cum te uiţi la un alcoolic sau la un sinucigaş potenţial, dându-i note în gând pentru felul cum îndeplineşte lucruri obişnuite, cum ar fi mâncatul cerealelor la micul dejun, schimbatul vitezei şi neprăbuşirea în ecranul televizorului. Bineînţeles, Ann era sigură că Graham nu era nici alcoolic, nici sinucigaş potenţial. Ce-i drept, însă, bea mai mult decât de obicei; în plus, cu tactul specific, Jack îi plasase o aluzie cum că Graham se ţăcănise complet. Dar Ann ştia mai bine. În primul rând, îşi ştia mai bine soţul; de asemenea, îl ştia pe Jack. Acesta preferase din totdeauna ca viaţa să fie lugubră şi oamenii săriţi de pe fix, fiindcă astfel lucrurile

erau mai interesante. Asta părea să-i justifice într-un fel vocaţia.

După destrămarea blestemului, Ann aşteptă ca Graham să vrea să facă dragoste cu ea; numai că nu părea foarte dornic. De obicei, se ducea prima la culcare; Graham găsea un pretext şi mai rămânea la parter. Când venea în pat, o săruta pe frunte şi apoi adopta aproape imediat poziţia pentru somn. Pe Ann lucrul ăsta o deranja şi nu prea; prefera ca Graham să stea cuminte dacă într-adevăr n-avea chef; şi presupunea că faptul că el nu încerca să simuleze dorinţa erotică însemna că între ei exista în continuare o legătură bazată pe sinceritate.

Adeseori Graham dormea prost, lovind cu stângăcie diverşi adversari din vis, mormăind şi scoţând zgomote stridente, ca un rozător panicat. Se lupta cu cearşafurile, iar Ann descoperea (fiindcă se trezea înaintea lui) că aşternuturile erau complet smotocite pe jumătatea lui de pat.

Într-una dintre dimineţile astea se dădu jos şi se uită la el, în timp ce dormea cu faţa în sus şi pe jumătate dezvelit. Chipul îi era calm, dar ambele mâini erau ridicate în spatele capului, cu palmele deschise şi la vedere. Ochii ei îi cercetară de sus în jos pieptul de universitar cu smocurile dezordonate de păr cărunt şi apoi trecură peste talia împlinită, ajungând la organele genitale. Puţa, mai mică şi parcă mai roz ca de obicei, i se odihnea perpendicular pe coapsa stângă; unul dintre coaie nu era la vedere; celălalt, cu pielea ca de găină făcută armonică, se afla chiar dedesubtul puţei. Ann observă aspectul lunar al coiului, pielea striată şi plină de puncte, precum şi lipsa părului. Ce mirare că atât de multe necazuri puteau fi

provocate de un organ atât de mărunţel, care arăta atât de straniu. Poate că trebuia pur şi simplu să nu-l bagi în seamă; poate că nici nu conta. Privit în lumina dimineţii, în timp ce proprietarul lui dormea, întregul agregat roz-maroniu i se păru ciudat de neimportant. După o vreme nici măcar nu-i mai făcu impresia că avea de-a face într-adevăr cu sexul. Da, asta era: ceea ce se cuibărise la încheietura coapsei lui Graham nu mai avea nicio legătură cu sexul – erau doar un crevete despieliţat şi o nucă.

Măcelarul purta un şorţ cu dungi albastre şi o pălărie de pai cu o panglică albastră în jur. Pentru prima dată în ani de zile, în vreme ce stătea la coadă, Ann sesiză cât de puternic era contrastul dintre şorţ şi pălăria de pai. Pălăria implica foşnetul lin al unei vâsle cufundate într-un râu leneş, sufocat de buruieni; şorţul pătat de sânge denota o viaţă de delicte, de crime comise de un psihopat. Oare de ce nu observase până atunci? Dacă-l priveai pe bărbatul ăsta era ca şi cum te-ai fi uitat la un schizofrenic: civilitatea şi grosolănia strânse laolaltă sub paravanul normalităţii. Iar oamenii chiar credeau că era ceva normal; nu-i mira câtuşi de puţin că, prin simplul fapt că stătea acolo, individul putea să anunţe două lucruri incompatibile.

– Da, frumoaso.

Aproape că uitase de ce venise.

– Două fileuri de porc, vă rog, domnu’ Walker.

Măcelarul le trânti ca pe nişte peşti pe cântarul mare.

– Şase ouă. Mari şi roşii. Ba nu, mai bine douăşpe.

Aflat cu spatele la Ann, Walker ridică o sprânceană şi se miră în secret.

– Şi aş putea să comand un Châteaubriand pentru sâmbătă?

Când se întoarse din nou, măcelarul îi zâmbi.

– M-am gândit eu c-o să te saturi de burta cu ceapă dup-o vreme.

Ann râse; pe când ieşea din magazin, îşi zise: „Ce lucruri ciudate spun vânzătorii; cred că face parte din turuiala zilnică; probabil că toţi clienţii arată la fel după o vreme; şi chiar am părul murdar“. Între timp, măcelarul îşi spunea: „Of, bine măcar că el şi-a recăpătat slujba sau şi-a găsit alta sau mai ştiu eu ce“.

Ann îi povesti lui Graham că măcelarul o confundase cu altcineva, dar singura lui reacţie fu un mormăit. În regulă, se gândi ea, nu-i ceva grozav de interesant, dar măcar ai de ce să deschizi gura. Graham era din ce în ce mai tăcut şi mai retras. Se părea că Ann era singura care vorbea în perioada aceea. Asta era şi motivul pentru care se apuca să povestească despre fleacuri precum discuţia cu măcelarul. Iar când o făcea, el se mulţumea să mormăie, ca şi cum i-ar fi explicat: motivul pentru care nu sunt atât de vorbăreţ cum

vrei este că-mi îndrugi tot felul de plicticoşenii. O dată Ann se străduia să-i descrie un material nou pe care-l văzuse la serviciu, când el îşi ridică privirea dintr-odată şi comentă:

– Mare brânză!

– Mare Brânză crapă-n rânză, răspunse ea instinctiv.

În copilărie, asta îi spunea întotdeauna bunica lui Ann când aceasta dădea glas unei indiferenţe obraznice. Iar dacă „Mare brânză“ implica o atitudine vădit recalcitrantă, bunica ei îi zicea toată poezeaua:

Mare Brânză crapă-n rânză;

Mare Brânză ioc;

Mare Brânză pusă-n oală

Şi apoi pe foc.

Mai erau trei săptămâni din concediul estival al lui Graham (Ann nu se putea obişnui să-i spună „vacanţă“), în mod normal, aceasta era una dintre cele mai frumoase perioade ale anului, când el era cum nu se poate mai săritor şi mai vesel. Ann se ducea la serviciu fericită, la gândul că acasă Graham îşi vâra nasul pe unde nu-i fierbea oala, citea puţin, iar uneori pregătea cina. De câteva ori,

în ultimul an sau doi, ea plecase de la lucru la jumătatea după-amiezii şi se întorsese transpirată şi sexy din cauza căldurii, a hainelor uşoare pe care le purta şi a zgâlţâiturilor de care avea parte în metrou; fără să-şi spună un cuvânt, înţeleseseră amândoi de ce venise mai devreme acasă şi se băgaseră în pat chiar dacă ea era încă jilavă în unele părţi ale corpului.

Sexul de după-amiază era cel mai bun dintre toate, îşi zise Ann. De sex matinal avusese parte cu vârf şi îndesat; de obicei el însemna: „Iartă-mă pentru azi-noapte, dar poftim, mă revanşez acum“, alteori sensul lui era: „Asta ca să fiu sigur că n-o să mă uiţi peste zi“, însă niciuna dintre aceste atitudini nu o cucerea. Sexul de seară era... mă rog, sexul rutinier, nu? Era sexul care putea să varieze de la fericirea învăluitoare, via consimţământul somnoros, până la o punere la punct tăioasă, de genul: „Uite ce-i, ştim de ce ne-am vârât în pat devreme, aşa că hai să facem ce-i de făcut“. Sexul de seară era bun, indiferent şi cu siguranţă previzibil. Pe când sexul de după-amiază... ei bine, ăsta nu putea fi un mod curtenitor de încheiere a unui episod; era doar sex straşnic, pasional. Iar uneori îţi şoptea, într-un fel curios (chit că erai căsătorit): „Uite ce facem acum, dar chiar şi aşa să ştii că tot cu tine vreau să-mi petrec şi seara“. Sexul de după-amiază îţi oferea asemenea forme neaşteptate de confort.

Ann încercă o dată după întoarcerea din Franţa. Dar când ajunse acasă nu-l găsi pe Graham, deşi spusese că nu avea să iasă deloc. Simţindu-se secată, deziluzionată, se plimbă arţăgoasă prin toate camerele. Îşi făcu o cafea. În timp ce sorbea din ceaşcă, se lăsă cuprinsă încet de dezamăgire şi nu numai. Nu puteau să facă dragoste, căci

Graham o luase la picior; pe când, dacă ar fi avut o urmă de instinct sau de bun-simţ... Bombăni ceva legat de incapacitatea funciară a bărbaţilor de a fructifica buna dispoziţie şi de a trăi clipa. Pe urmă se opri: poate că plecase având de gând să se întoarcă în timp util. Dacă se întâmplase ceva? Cât îţi lua ca să afli? Cine te suna? În cincisprezece secunde, ajunse la plăcerea anticipativă a văduviei. N-ai decât, mori, nu te-ntoarce, puţin îmi pasă. Într-o succesiune rapidă, văzu un autobuz oprit pe stradă, nişte ochelari făcuţi zob şi uniforma unui asistent de la Salvare.

Pe urmă îşi aminti de Margie, o prietenă din anii de şcoală, care la douăzeci şi ceva de ani se îndrăgostise de un bărbat însurat. El îşi lăsase familia, se mutase cu ea, îşi adusese toate lucrurile şi divorţase. Stabiliseră că voiau să aibă copii. Două luni mai târziu, bărbatul murise din cauza unei boli de sânge perfect normală şi extrem de rară. La câţiva ani după aceea, Margie îşi mărturisise sentimentele în faţa lui Ann. „L-am iubit foarte mult. Am vrut să-mi petrec restul vieţii cu el. Îi distrusesem familia, aşa că şi dacă n-aş fi avut de gând să merg până la capăt, tot ar fi trebuit s-o fac. Pe urmă el a început să slăbească, să fie tot mai palid şi să se prelingă de lângă mine, iar eu l-am văzut cum moare. A doua zi după ce s-a dus, am auzit ceva înăuntrul meu spunându-mi: «Eşti liberă». Repetându-mi de nu ştiu câte ori: «Eşti liberă». Deşi nu voiam să fiu.“

Ann nu înţelesese, cel puţin nu până în clipa asta. Îl voia pe Graham acasă acum şi în siguranţă; dar în acelaşi timp îl voia sub roţile unui autobuz, întins şi electrocutat pe o şină de metrou, înfipt în tamponul vagonului. Cele două dorinţe coexistau şi nici nu erau câtuşi de puţin în conflict.

La ora când ajunse el acasă, pe la şapte, sentimentele ei se potoliseră. Graham pretinse că-şi amintise brusc de ceva ce trebuia verificat la bibliotecă. Ann nu se gândi dacă să-l creadă sau nu şi nu-l mai întrebă dacă mai văzuse vreun film bun în ultima vreme. Graham nu păru să considere că era cazul să-şi ceară scuze. Era vag abătut şi se duse să facă o baie.

În linii mari, Graham spunea adevărul. De dimineaţă, după plecarea ei, terminase de citit ziarul şi spălase vasele. Pe urmă inspectase casa ca un spărgător, considerând fiecare cameră o surpriză. Ultima în care intrase era, ca de obicei, biroul lui. Ar fi putut să înceapă noua biografie a lui Balfour, pe care făcuse efortul s-o cumpere. Şi chiar voia s-o înceapă, fiindcă la ora aceea biografiile – cel puţin aşa i se părea – erau mai mult sau mai puţin despre sex. Istoricii, nişte bulangii letargici în cel mai bun caz, ajunseseră în cele din urmă la conştientizarea filtrată a lui Freud. Dintr-odată, totul se reducea la sex. Ţinea Balfour la tăvăleală? Avea Hitler un testicul care nu coborâse la maturitate? Era Stalin o Mare Teroare în pat? Ca metodă de cercetare, Graham aprecia că acest unghi avea la fel de multe şanse de a scoate adevărul la iveală ca scormonirea prin ditamai cutiile pline cu documente de stat.

Ţinea morţiş să afle despre frigiditatea lui Balfour; iar într-un fel avea şi nevoie, fiindcă era posibil ca o parte dintre studenţii lui mai silitori să citească în diagonală volumul chiar în clipa aceea. Dar, dincolo de asta, nu era o lectură utilă. Doar nu avea să-şi modifice abordarea istoriei de la studiul intuitiv-pragmatic (aşa cum îl etichetase chiar atunci) la cel psihosexual; în primul rând, asta ar fi produs mari perturbări la nivelul catedrei. În plus,

chiar dacă fiecare student ar fi citit în semestrul următor biografia respectivă (care, în mintea lui, se făcea din ce în ce mai mare, cu cât o lăsa mai mult timp necitită), el, Graham, tot ar fi ştiut mult mai mult despre ce era scris acolo decât ceilalţi la un loc. Majoritatea nu prea ştiau mare lucru când se apucau de citit, se plictiseau imediat, citeau doar cât le trebuia ca să facă o figură onorabilă, îşi împrumutau unii altora notiţele pentru examen şi erau mulţumiţi indiferent de calificativul pe care-l primeau. Nu trebuia decât să le arunci numele unei autorităţi în materie ca să-i faci pe toţi să se sperie. „E lungă?“ şi „Pot să mă descurc şi fără ea?“, întrebau mutrele lor. Graham avusese tendinţa să plaseze o serie de nume descurajatoare în primele săptămâni; totuşi, se bazase în principal pe un sistem de plictisire a studenţilor. *Pas trop d'enthousiasme.* Nu-i stârni prea tare, îşi spunea când se întâlnea cu grupele din anul întâi; nu ştii în ce te bagi.

Aşa că, în loc de Balfour, pescuise din fişet ceva din sertarul perioadei 1915-19. În noul număr al revistei apărea o fată în faţa căreia abia aştepta să facă laba. Bineînţeles, majoritatea fetelor din majoritatea revistelor erau bune pentru un flirt masiv, chiar şi – dacă te trădau degetele într-un punct vital – pentru consumarea actului. Dar, într-un fel, fiecare revistă scotea întotdeauna la iveală o favorită, cineva la care să te întorci, cineva la care să te gândeşti cu afecţiune şi pe care să fii gata să-l cauţi pe stradă.

Favorita lui actuală era „Brandy“ – o fată cu un chip blând, aproape livresc. Mai mult, într-una dintre fotografii citea o carte cartonată; probabil ceva de la un club al cărţii, îşi zisese el dezaprobator, dar, chiar şi aşa, tot era mai bine

decât nimic. Iar contrastul dintre faţa aceea blândă şi felul viguros, aproape agresiv în care „îşi întorcea pe dos buzunarul pantalonilor“ îl frapase cu o forţă pătrunzătoare de multe ori. „Brandy naşte incendii“, anunţa un titlu răsuflat; dar era adevărul gol-goluţ.

În baie re-recitise întreaga revistă, în afara paginilor dedicate lui Brandy (de ce nu era ea protagonista materialului principal? se întrebă el furios; era mult mai bună decât Cutărică aia din adaptarea după Tom Jones, cu chiloţii ăia cu floricele şi pozele alea soft, pentru numele lui Dumnezeu). Pe când Brandy, prezentată în detalii halucinante în ultima parte a revistei... încă două-trei pagini de scrisori de la cititori, başca reclamele cu saloane de masaj, şi poţi să te întorci la ea, îşi promise Graham. OK, da, acum. Mâna lui stângă o găsi pe Brandy, în timp ce dreapta se ocupa de lucruri mai serioase. Ia vezi încă o dată câte pagini simt cu ea, aha, opt, asta înseamnă trei pagini duble şi câte una simplă la început şi la sfârşit, cea mai bună dublă e aia de pe paginile şase-şapte, în regulă, ia-o de la sfârşit, Dumnezeule, da, e trăsnet, după aia revino la început, încă una, aşa, apoi mai încolo, mmmmm, pe urmă poza aia, acum de la capăt, e momentul să te uiţi la fiecare dintre cele trei imagini încet şi iubitor înainte de aia, de aia. Perfect.

După prânz se instalase în faţa televizorului şi comutase pe ITV; pe urmă deschisese videocasetofonul, apăsase pe butonul de înregistrare şi imediat după aceea pe cel de pauză. În felul ăsta nu avea să piardă două sau trei secunde vitale. Rămăsese acolo mai bine de o oră, uitându-se la câteva seriale de doi bani, înainte să vadă ce-şi dorea şi să apese iar pe butonul de

pauză. După cincisprezece secunde, apăsase pe cel de oprire. Pe urmă privise încă o dată caseta de la cap la coadă. La început nu se simţise deranjat, dar după o vreme căzuse pe gânduri. Poate că trebuia să se suie în maşină şi să meargă la Colindale; în felul ăsta, ar fi putut ţine la respect tristeţea. Era ciudat cât de violentă putea fi tristeţea. Era la fel de ciudat cum puteai să fii pe deplin fericit şi pe deplin întristat. Poate că erai obligat să parcurgi o stare dacă avuseseşi parte de cealaltă. Poate că cele două erau legate între ele, ca omuleţii din ceasurile cu cuc. Cucu, îşi spuse el. Cucu. Căruia dintre voi i-a venit rândul să iasă?

Jack avea un fel sincer şi unul nesincer de-a zâmbi. Era o descoperire pentru care lui Sue îi trebuiseră câţiva ani, dar, odată observată, diferenţa era un indiciu infailibil de comportament. Zâmbetul nesincer implica şi altceva decât dinţii de sus şi dura niţeluş mai mult decât era nevoie; existau, fireşte, şi alte subtilităţi, numai că i se pierdeau în stufărişul bărbii.

În cele mai multe weekenduri, Jack fusese volubil la adresa soţilor Hendrick şi se dedase speculaţiilor, chiar şi atunci când nu se întâmplase nimic nou. Sue abia aştepta ultimul episod din telenovela prietenilor ei. Nu avea destulă afecţiune pentru ei ca să se teamă. Numai că, în vinerea asta, întrebarea ei primi replica mormăită:

– Săptămâna asta a fost fără canapea.

– Şi ce crezi că pun la cale?

– Habar n-am.

– Haida-de. Ghiceşte.

Era limpede că Jack trebuia îmbiat şi linguşit; poate că Sue avea să mai încerce a doua zi. Dar îşi dădu seama că nu avea s-o facă în clipa când Jack se uită la ea, îşi dezveli dinţii mai mult decât era normal şi răspunse:

– Cred că subiectul s-a fâsâit, porumbiţo.

De câte ori vedea zâmbetul ăla, Sue simţea că ştie cum e să-l urăşti pe Jack. Nu că l-ar fi urât cu adevărat – în plus, Jack se străduia întotdeauna să-ţi intre pe sub piele – dar, ori de câte ori surâdea aşa, Sue îşi spunea: da, normal; mai mult, avea sentimentul ăsta în permanenţă. Fiindcă cel dintâi zâmbet de genul ăsta apăruse când ea descoperise pentru prima dată că Jack o înşela. Iar asta fusese sfârşitul episodului numit de ea „etapa negrilor de pe râul Tully“.

Când se întâmplase, Sue tocmai citise un articol despre negrii de pe râul Tully, un mic trib de aborigeni din Australia despre care se spunea că erau singurii oameni din lume care încă nu sesizaseră legătura dintre sex şi procreaţie. Ei credeau că sexul era un lucru distractiv, ca vopsitul cu noroi sau altceva de soiul ăsta, şi că procreaţia era un dar din ceruri, care sosea într-un mod misterios – deşi putea fi influenţat de felul cum aruncai oasele sau scoteai intestinele din cangurii pitici. Era cu adevărat surprinzător că nu trăiau mai multe asemenea triburi.

Bineînţeles, exista şi o a doua teorie despre negrii de pe râul Tully. Ea spunea că aborigenii respectivi cunoşteau foarte bine relaţia dintre cauză şi efect, dar erau curioşi să vadă cât timp puteau prosti echipele de antropologi condescendenţi, care se inflamau atât de tare cu privire la falsul lor handicap. Negrii inventaseră povestea asta fiindcă se săturaseră să tot fie întrebaţi despre Marele Vânător din ceruri; şi, oricum, la fel ca majoritatea oamenilor, preferau să vorbească despre futaiuri decât despre Dumnezeu. Dar minciuna lor avusese un efect minunat şi asigurase de atunci provizii temeinice de ciocolată şi radiouri cu tranzistori pentru membrii tribului.

Sue ghici imediat care dintre cele două interpretări îi era mai aproape de suflet lui Jack; e adevărat însă că bărbaţii erau mai cinici decât femeile. Acestea din urmă credeau, până când primeau dovezi copleşitoare că nu era cazul să creadă. În asta consta etapa negrilor de pe râul Tully pentru Sue. Ea se încheiase la zece luni după căsătoria cu Jack, chit că palmaresul soţului, pe care Sue îl avea la dispoziţie, ar fi trebuit deja să se dovedească mai mult decât suficient. Într-un interval de cinci săptămâni existaseră Cămaşa Pierdută, Interesul Brusc pentru Cumpărarea de Pastă de Dinţi, Ultimul Tren Anulat din Manchester şi Hârjoana Veselă provocată de faptul că nu i se permisese să citească una dintre scrisorile primite de Jack de la „admiratoare“. Dar nimic din toate astea nu avu vreo semnificaţie până când Jack nu-şi dezveli dinţii de sus şi nu zâmbi un pic mai mult decât era cazul; în clipa aceea toate piesele îşi găsiră locul corect pe tablă, iar Sue îşi dădu seama că Jack se trosnise cu altcineva. Singura şi palida ei consolare era că negrilor de pe râul Tully, dacă erau într-adevăr naivi, li s-ar fi

făcut mult mai scârbă decât ei când antropologii s-ar fi decis într-un târziu să le explice Legătura.

Sue se obişnui de timpuriu să nu se lase amăgită de zâmbetul fals. Să nu pună întrebări. Durea mai puţin şi până data viitoare uitai. Aşa că nu se sinchisi să insiste după ultima remarcă prin care Jack expediase subiectul soţilor Hendrick. Să întrebe, de pildă, dacă nu cumva canapeaua lui fusese folosită pentru scopuri terapeutice mai concrete.

Răspunsul ar fi fost „nu“, deşi probabil că împrejurările n-ar fi liniştit-o pe Sue. Jack se cam dăduse la Arin în săptămâna aceea. Mă rog, femeia îşi tot făcea de lucru pe la cabinetul lui, nu-i aşa, iar uneori Jack avea impresia că venea fără vreun motiv anume. Jack ştia că relaţia lor se încheiase oficial. Cu toate acestea, Ann continua să-l viziteze, plus că de la o vreme Graham făcea laba cât era ziua de lungă... În fond, nu era vina lui, îşi zise Jack; totul era o problemă de impulsuri animalice. Dacă n-aş fi uşuratic, n-aş mai fi eu, cită el.

Aşa că încercase. Mă rog, uneori era singurul lucru politicos pe care puteai să-l faci, nu? Iar Ann era o prietenă veche şi l-ar fi înţeles corect. Mai mult, Jack nu scăpase hăţurile. Doar o oprise când voia să plece, o sărutase cu mai mare precizie decât cerea simpla prietenie, o întorsese de la uşă şi o condusese cu blândeţe spre prima treaptă a scărilor. Partea ciudată era că Ann se lăsase dusă până acolo. Mersese câţiva metri cu braţul lui petrecut pe după talie înainte de-a se desprinde cu o zbatere tăcută şi de-a se îndrepta spre ieşire. Nu ţipase, nu-l lovise şi nici măcar nu păruse extrem de surprinsă. Aşa că până la urmă, îşi zise el,

uitându-se la Sue şi adresându-i un zâmbet victorios, fusese un soţ absolut fidel. Mai exista vreun motiv de nemulţumire?

Lui Graham nu-i ieşiră fotografiile din concediu, ceea ce-l miră doar pe jumătate. De câteva ori, când derulase filmul, simţise cum butonul zimţat transmisese degetului său mare bănuieli legate de turbulenţele interne ale aparatului; dar, atâta vreme cât butonul se mişcase, sperase că totul avea să fie bine. Cei de la studioul fotografic developară primele opt poziţii – Ann stând jos în apropierea unei ferme, cu o capră frecându-i-se de picior, iar cealaltă jumătate a fermei cuibărindu-se ironic între meterezele de la Carcassonne –, dar apoi renunţară.

Deşi Ann sugeră că fotografiile aveau toate hazul lor, iar unele erau chiar artistice, Graham se mulţumi să mormăie şi să le arunce. Aruncă şi negativele. Mai târziu, îşi regretă gestul. I se părea surprinzător de greu să-şi aducă aminte de concediu, chiar şi după numai cinci săptămâni, îşi aminti că fusese fericit pe durata lui; dar fără coroborarea vizuală a locurilor unde fusese fericit, amintirea acelei emoţii părea lipsită de valoare. Până şi o imagine vălurită şi mişcată ar fi fost ceva.

De ce trebuia să se întâmple una ca asta, pe lângă filmele lui Ann şi revistele lui? Oare i se aprinsese brusc, undeva în creier, un circuit care să determine o reacţie vizuală din partea lui? Dar putea să i se întâmple asta cuiva care timp de patruzeci şi ceva de ani fusese doar un om al cuvintelor? Evident, la un moment dat cutiuţa începea să se uzeze; prindeau să cadă din ea tot

felul de bucăţele, iar muşchii – dacă exista aşa ceva acolo – oboseau şi nu mai funcţionau corespunzător. Putea să-l întrebe pe prietenul său Bailey, gerontologul, cum stătea treaba. Dar la patruzeci şi ceva de ani? Cum se putea explica o asemenea schimbare a percepţiilor? Te gândeai la propriul creier, atunci când o făceai, ca la ceva ce foloseai – introduceai informaţii şi scoteai răspunsuri. Acum, dintr-odată, ţi se părea că te foloseşte el pe tine, având o viaţă a lui şi mişcând cârma tocmai când îţi spuneai că totul merge bine. Dacă propriul creier ţi se transforma în duşman?

9

UNEORI UN TRABUC

Ideea de a da o petrecere veni din partea lui Ann. În primul rând, poate că în felul ăsta locul n-ar mai fi semănat cu o secţie de poliţie; în plus, o petrecere ar fi întrerupt, pentru oricât de puţin timp, rutina deprimantă a serilor petrecute împreună. La ora aceea, după o cină doldora de plângeri prin procură şi pahare băute sfidător, Graham se retrăgea tăcut la el în birou; Ann rămânea pe loc şi citea sau se uita la televizor, dar în principal îl aştepta să coboare. Se simţea de parcă ar fi stat într-un scaun de plastic în faţa unei mese metalice, inhalând un aer invadat de ţigări fumate de mult şi aşteptându-i pe cei doi să intre pe uşă: cel amabil, care voia doar să te ajute, şi cel de o brutalitate anarhică, în stare să te îngheţe doar atingându-ţi clavicula.

Cam după o oră Graham cobora scările şi se ducea la bucătărie. Ann auzea clinchetul cuburilor de gheaţă într-un pahar; sau, uneori, în două pahare. Dacă erau două pahare, Graham se găsea într-o dispoziţie acceptabilă; cu alte cuvinte, era acceptabil de deprimat. Îi întindea un pahar şi murmura:

Din birou în aşternut

Nu mă duc decât băut.

Pe urmă se aşeza lângă ea şi fie se uitau împreună la o emisiune TV proastă, fie flencănea despre cât de mult o iubea, fie ambele. Lui Ann nu-i plăcea să i se spună că era iubită în felul ăsta; avea impresia că i se mai punea în cârcă un lucru pentru care să se simtă vinovată.

Însă de cele mai multe ori se întâmpla să coboare celălalt: cel cu un singur pahar în mână. Acesta ştia exact ce delict comiseseşi şi nu aştepta s-o audă de la tine, ci se apuca să citească acuzaţiile ca pe nişte adevărate verdicte. Iar atunci când avea această stare de spirit – cam în două seri din trei – începea s-o insulte, repeta pomelnice de nume şi îşi repovestea visele oribile – vise despre adulter, mutilare şi revanşă. Uneori Ann se întreba dacă toate astea se întâmplaseră aievea, dacă nu cumva erau doar scorneli menite s-o îngrozească.

Şi întotdeauna, inclusiv în serile cele mai urâte, Graham ceda: după o oră, o oră şi jumătate, după ce Ann îşi lua singură o băutură ca să reziste, după ce el o descosea despre cele mai improbabile relaţii, tăcea dintr-odată şi pe urmă începea să plângă. Capul îi cădea în faţă, lacrimile care i se adunau în ochi îi acopereau lentilele şi după aceea ţâşneau brusc, curgându-i pe ambele părţi ale nasului şi pe obraji. Plângea cu patru şiroaie în locul celor două obişnuite şi părea de două ori mai trist. Mai târziu, îi spunea că toată furia lui de neînţeles nu era îndreptată asupra ei, ci asupra lui

însuşi; că nu avea nimic să-i reproşeze şi că o iubea.

Ann ştia că Graham spunea adevărul şi mai ştia că nu avea să-l părăsească niciodată. Părăsirea lui n-ar fi rezolvat nimic. În plus, amândoi erau convinşi că Graham era perfect sănătos. Sugestia lansată în treacăt de Jack pentru Ann în legătură cu utilitatea unui consult psihiatric nici nu fu adusă în discuţie. Trebuia să fii ori mai arogant, ori mai nesigur pentru aşa ceva, îşi zise ea. Trebuia să fii mai puţin obişnuit, mai puţin englez. Aici era vorba doar de unul dintre sughiţurile de care aveau parte toate căsniciile. Un sughiţ puternic, ce-i drept – mai degrabă un fel de tuse măgărească –, dar şi Ann, şi Graham credeau că până la urmă el avea să-şi revină. Cu toate acestea, era un proces care atrăgea după sine însingurarea; nici măcar Jack nu mai păruse la fel de dispus să-şi piardă timpul cu aşa ceva în ultima vreme – mai ales după ce ea se întorsese de pe prima treaptă a scărilor.

Prin urmare, în cele mai multe seri, Ann asista în tăcere la izbucnirile lui Graham, iar la sfârşit îl mângâia pe una dintre tâmple şi-i ştergea lacrimile cu o batistă. Pe urmă îl ducea la pat şi se întindeau amândoi, vlăguiţi de tristeţe. Cu faţa în sus, unul lângă altul, semănau cu două siluete tombale.

Ann îi filtra pe invitaţi cu o oarecare precauţie. Fără foşti iubiţi, evident. Jack trebuia să vină, dar era în regulă – istoria fusese rescrisă. În rest, nimeni care să ştie prea mult despre trecutul ei; şi nimeni, decise Ann, care ar fi putut dori să flirteze cu ea după câteva pahare. Totul începea să semene cu o masă cu preparate din soia.

– Şi cu ce ocazie dăm petrecerea? întrebă Graham în timpul prânzului.

– Nu ne trebuie o ocazie anume, nu?

– S-ar putea să fim întrebaţi. Petrecerile se dau întotdeauna pentru ceva, nu?

– Oamenii nu dau petreceri doar de dragul de-a da petreceri?

– Nu putem găsi un răspuns mai bun?

– Păi, poate să fie aniversarea căsătoriei sau ceva de genul ăsta.

După prânz, pe când Ann continua dereticatul – ceea ce însemna, îşi dădu ea seama, îndepărtarea obiectelor care trimiteau în modul cel mai direct la oamenii care locuiseră acolo şi transformarea locuinţei într-un spaţiu public, atât cât se putea –, se trezi întrebându-se ea însăşi care era motivul petrecerii. Poate că era un fel de-a le comunica prietenilor că nu se întâmplase nimic rău, conchise ea. Faptul că niciunul dintre prietenii lor, în afară de Jack, nu ştia sau nu bănuia că s-ar fi întâmplat ceva rău nu avea nicio importanţă.

Prima persoană căreia Ann îi deschise uşa fu Jack.

– Du-mă drept la păsărică. Hait! O, Doamne, a zburat deja, nu?

– Ai venit devreme, Jack. Graham nici măcar nu-i gata.

– Drace! Nici eu. Vezi tu, mi-am cumpărat ceasul ăsta digital. Nu înţelegeam sistemul cu douăzeci şi patru de ore. Am scăzut doar zece. La început întârziam cu câte două ore. Acum am ajuns în extrema cealaltă. Fiindcă am scăzut paişpe ore.

Jack îşi luă mutra aceea care dădea de înţeles că nu fusese deloc convingător. Părea agitat şi vorbea pe măsură.

– De fapt, m-am gândit să vin să văd dacă e totu-n ordine. Apropo, cu ce ocazie?

– Aniversarea căsătoriei.

– Ca lumea, să dea dracii.

– Da.

– Hm, numai că n-a fost, nu?

– ...?

– Cum să-ţi spun, am fost de faţă.

– Dumnezeule, Jack – primul om căruia încerc să-i plasez... iartă-mă, scumpule.

– Tot mai rescrii istoria?

– Mă rog...

– Stai cuminte, n-o să mă scap. Pe cine pot să găbjesc?

– Chiar nu poţi să te destinzi niciodată, Jack?

– Încerc mereu. Dar depinde cât de des tinzi şi spre cine.

– Poate c-ar trebui să fii ceva mai discret în seara asta.

– A, pricep unde baţi. Dar tot trebuie să par natural, nu?

– Ai putea să-ncepi deschizând nişte sticle de vin.

– ’Trăiţi, am înţeles.

În mod normal, te puteai baza pe Jack să fie el însuşi. Exuberanţa lui era fluctuantă, dar el ca atare era de fiecare dată suficient de egocentric. Tocmai asta îl făcea atât de folositor în societate. Îi făcea pe ceilalţi să se simtă în largul lor, fiindcă ştiau că nu erau obligaţi să vorbească despre ei înşişi decât dacă ţineau cu tot dinadinsul.

Jack deschidea sticlele bărbătește şi combativ. Nu folosea tirbuşoane pneumatice; spunea despre ele că erau pompe de bicicletă pentru pipiţe. Nu folosea nici instrumentele de lemn care acopereau gâtul sticlei şi aveau mai multe mânere de care

puteai trage. Nu folosea nici măcar tirbuşonul simplu al ospătarilor: ideea unei pârghii şi a tehnicii tragerii cu două mâini i se părea tâmpită. Singurul instrument pe care-l accepta era tirbuşonul clasic, de modă veche, cu mâner de lemn.

Spectacolul era un ritual în trei părţi. Unu: tirbuşonul introdus de la nivelul taliei pe o masă sau pe o comodă. Doi: sticla luată de pe masă, ţinută doar de tirbuşon şi coborâtă printr-o mişcare lină pentru a fi fixată între picioare. Trei: picioarele strânse în jurul bazei sticlei, cu mâna stângă ţinând gâtul şi cu dopul tras dintr-o mişcare lungă şi fermă, de parcă ai fi pus în funcţiune o maşină de tuns iarba; pe când braţul drept înfăţişa prada, în paralel, dar într-o mişcare decalată, braţul stâng arăta sticla, care era pusă cu eleganţă în locul de unde fusese luată. Spectacolul, după părerea lui Jack, era unul în care forţa naturală se topea fără efort în eleganţa ţinutei.

Deschise primele şase sticle de unul singur, în bucătărie. Graham intră tocmai când Jack scotea folia de pe gâtul celei de-a şaptea. Şmecheria lui era s-o înlăture de pe sticlă într-o singură bucată lungă, aidoma cojii unui măr.

– La marele fix! mugi el în direcţia lui Graham şi îşi începu spectacolul în trei părţi.

Când scoase dopul, pocnetul natural fu urmat de ceea ce lui Graham i se păru la început un ecou. Dar Jack zâmbi ca pentru sine; se uită la sticla de vin şi murmură:

– Un vânt de rău augur...

Graham se întrebă dacă Jack se băşea vreodată pentru femei. Nu prea puteai să-l întrebi. Nici pe femei, fiindcă nu se făcea; şi nici pe Jack, fiindcă acum era prea târziu şi fiindcă pentru el – eventual şi pentru tine, dacă rămânea ceva – poanta depindea într-un fel de propria-i lăuntricitate, de faptul că nu era auzită pur şi simplu, ci auzită fără voia celuilalt. Singura formă de recunoaştere a glumei era un murmur de genul celui al lui Graham:

– Să-ţi fie de bine.

Jack zâmbi din nou; începea să se simtă în largul lui.

Timp de douăzeci de minute nu mai sosi nimeni, iar ei trei stătură în camera de zi, care parcă crescuse până la dimensiunile unui hangar; pe urmă, de parcă tocmai ar fi scăpat dintr-un blocaj de circulaţie, jumătate dintre musafiri veniră împreună. Paltoanele trebuiră puse cu grijă pe paturi, băuturile trebuiră aduse şi prezentările făcute, în timp ce musafirii căutau neliniştiţi cu privirea nişte scrumiere sau orice ar fi putut trece drept aşa ceva. Iar după o jumătate de oră petrecerea îşi dădu drumul; oamenii începură să le trateze pe gazde ca pe oaspeţi, umplându-le paharele şi oferindu-se să le aducă mâncare.

Ann recurse la ajutorul lui Jack ca să-i facă pe musafiri să socializeze; Graham se plimba de colo până colo, cu o sticlă de vin într-o mână şi un pahar cu whisky în cealaltă; iar zgomotul crescu

până la obişnuitul prag nedumeritor – nu fiindcă ar mai fi venit mulţi oameni, ci de capul lui, într-o spirală independentă şi necontrolabilă.

Bineînţeles, Jack se afla în fruntea acestor spirale sonore. Stătea la mai puţin de trei metri depărtare, confiscând atenţia a două dintre cele mai banale manechine pe care reuşise să le aducă Ann: fete solide, care se specializaseră în prezentarea impermeabilelor şi pardesielor de tweed. Dar toate manechinele sunt cameleonice, aşa că fetele izbutiseră cumva să pară zvelte şi fâşneţe. În timp ce se dădea în spectacol, Jack îi surprinse privirea lui Ann şi-i făcu repede cu ochiul. Una dintre fetele fâşneţe se întoarse; Ann dădu din cap şi zâmbi, dar fără să se apropie.

Jack fuma un trabuc. „Ia şi tu o mătărângă de călugăriţă“, obişnuia el să spună chicotind, scoţând un pachet de panatellas. Ann se îndoia că folosise deja formula aceea, deşi – o asigurase dintotdeauna – cu cât era mai elegantă fata, cu atât trebuia să-i vorbeşti mai porcos. Era interesant – şi oportun – că fuma trabuc. Probabil că îşi făcuse socoteala că trucul cu ţigara nu era abordarea optimă pentru fetele astea; era nevoie de ceva mai autocrat. Iar partea ciudată era că Jack arăta la fel de firesc, indiferent dacă fuma trabuc sau ţigări. Imaginea i se adapta fără probleme.

Traseul ales de Ann ca să umple la loc paharele musafirilor o aduse la mică distanţă de Jack şi de cele două manechine. Pe când se apropia, îl auzi pregătindu-şi una dintre replicile preferate.

– ... dar un trabuc bun e doar un fum. Mă rog, asta spune Kipling. Vă place Kipling? Nu ştiu, nu m-

am kiplat cu nimeni. Am priceput. De fapt, bietul Kipling a-nţeles taman pe dos figura cu trabucul şi femeia, nu? (întrebările lui Jack erau întotdeauna retorice.) În fond şi la urma urinei, adevărul legat de trabuc trebuie căutat la, hm, Freud, nu?

Cele două fete se uitară una la alta.

– Ştiţi ce-a spus Freud despre chestia asta?

Nu ştiau. Pentru ele, Freud însemna un set de lucruri elementare: şerpi, faptul că totul se reducea la sex şi alte câteva lucruri la care nici nu voiau să se gândească – probabil ceva legat de funduri. Chicotiră anticipativ şi-l aşteptară pe Jack. Acesta se ridică pe călcâie, îşi agăţă degetul mare al unei mâini de marginea vestei din piele, îşi mişcă sugestiv trabucul în sus şi-n jos, iar pe urmă trase un fum adânc şi şmecheresc.

– Freud a spus – Jack se opri din nou –: „Uneori, un trabuc... e doar un trabuc“.

Manechinele nechezară într-un amestec de amuzament şi uşurare, făcând ca spirala zgomotului să crească şi mai mult. Ann se apropie de cei trei, iar Jack o întâmpină bătând-o uşor pe fund.

– Bine-ai venit, frumoaso! răgi el, deşi se afla chiar lângă ea.

Acum chiar o cuprinsese cu un braţ pe după umeri. Ann îşi întoarse capul spre el şi vru să-i şoptească ceva. Jack simţi presiunea asupra braţului, prinse

mişcarea din cap cu coada ochiului, deduse că i se oferea un pupic şi se pregăti să-l primească printr-o manevră orizontală. Ann reuşi în ultima clipă să-i evite buzele, dar barba lui care mirosea a fum de trabuc tot îi zgârie neplăcut obrazul.

– Jack, şopti ea, cred că figura cu braţul e-o idee proastă.

Deşi incapabile s-o audă, manechinele observară cât de repede îşi lăsă Jack braţul în jos; fusese aproape o maimuţăreală a mişcărilor de la o paradă militară.

– Adevărul despre Freud este că...

Ann se îndepărtă cu un surâs. Jack tocmai se lansa într-unul dintre discursurile sale pregătite din vreme despre faptul că interpretările freudiene ale viselor erau fie evidente („O femeie merge pe Krautstrasse şi îşi cumpără o pălărie neagră, iar circarul ăsta bătrân o mulge de cinci mii de coroane, ca să-i spună că de fapt vrea să-şi vadă soţul mort“), fie fantastice şi neverificabile; despre faptul că rata de vindecare a celor care mergeau la psihiatru nu era mai mare decât rata celor care continuau să fie ţăcăniţi pe cont propriu; despre faptul că, din punctul de vedere al ştiinţei înţelegerii oamenilor, metodele romancierului erau mult mai vechi şi mai sofisticate; despre faptul că oricine voia să se întindă pe canapeaua lui o oră sau două şi să-i ofere material la liber era bine-venit; despre faptul că puteau practica orice joc şi puteau interpreta orice rol doreau; despre faptul că jocul lui preferat (aici făcea ştrengăreşte cu ochiul) era Dezbracă-l pe Jack la Piele...

Ann umplu la loc câteva pahare, învioră atmosfera stătută dintr-un colţ al camerei şi-l căută din priviri pe Graham. Nu-l văzu în camera de zi, aşa că se duse în bucătărie. Acolo dădu peste un vagabond care tocmai dădea iama în frigider. Uitându-se mai bine, văzu că era Bailey, colegul gerontolog al lui Graham, care, în ciuda averii personale, încerca întotdeauna să arate cât mai flenduros cu putinţă şi de obicei reuşea. Acesta rămăsese cu pardesiul pe el chiar şi înăuntru; părul lui lins ar fi putut fi alburiu dacă n-ar fi fost împuţit.

– Mă gândeam să pun nişte organe la fript, spuse el, inspectând cu un aer proletar frigiderul.

– Simţiţi-vă ca acasă, spuse Ann inutil. L-aţi văzut pe Graham?

Bailey se mulţumi să clatine din cap şi continuă să deschidă pungile de nailon.

Probabil că se dusese să facă pipi. Ann îi mai dădu două minute; apoi încă două, în cazul că ar fi fost coadă. Pe urmă urcă la el în birou, bătu uşor la uşă şi apăsă pe clanţă. În cameră era întuneric. Ann intră şi aşteptă până când ochii i se obişnuiră cu bezna. Nu, nu se ascundea. Cu un aer degajat, Ann se uită în grădina a cărei parte dinspre casă era luminată pe uşa de sticlă a camerei de zi. în capătul îndepărtat, în partea cea mai întunecată, Graham stătea pe nişte stânci artificiale şi se uita la casă.

Ann coborî repede şi trase draperiile din camera de zi. Apoi se întoarse în bucătărie, unde Bailey, cu furculiţa în mână, scotea dintr-o tigaie nişte ficăţei

de pui făcuţi doar pe jumătate. Ann puse mâna pe un platou, răsturnă pe el conţinutul tigăii, i-l puse în mână şi-l împinse pe falsul vagabond spre camera de zi.

– Circulaţi, domnule Bailey, îi ceru ea.

După aceea străbătu bucătăria şi ieşi pe o uşă laterală. Când ajunse la Graham, acesta stătea pe o piatră mare, strivind nişte insecte cu pantoful stâng; între picioare îşi fixase o sticlă pe jumătate goală de whisky Haig. Se încrunta vag în direcţia draperiilor din camera de zi. De aici, momentele de apogeu şi de recul ale zgomotului petrecerii se nivelau într-un zumzet mediu şi constant.

Lui Ann i se făcu milă de Graham, dar în acelaşi timp simţi o iritare mai mare ca niciodată. Conflictul intern se rezolvă prin adoptarea unui ton de mijloc, cu nuanţe profesionale.

– Graham, care-i problema? Sau eşti doar beat?

El îi evită privirea şi nu răspunse imediat. Avu impresia că uneori viaţa lui consta doar în asta: în neveste care te luau la întrebări cu un aer ofuscat. Cincisprezece ani în felul ăsta cu Barbara. Când o cunoscuse pe Ann, crezuse că toate astea aveau să se termine. Acum se părea c-o luau de la început. De ce nu putea fi lăsat în pace?

– Beat, da, zise el într-un târziu. Doar beat, nu. Problema.

– Care-i problema?

– A, problema. Problema e că-ţi vezi nevasta sărutându-ţi prietenul. Problema problema. Că-ţi vezi cel mai bun prieten mângâindu-ţi nevasta pe... fund. Problema problema.

Deci asta era. Unde Dumnezeu stătuse? Dar în fond, de ce dracu' să nu-l lase pe Jack Lupton s-o sărute la o petrecere? Îşi păstră anevoie tonul de soră medicală.

– Graham, l-am sărutat pe Jack fiindcă m-am bucurat să-l văd şi fiindcă s-a dat peste cap să anime petrecerea, ceea ce nu pot să spun şi despre tine. M-a luat pe după umeri fiindcă... fiindcă e Jack. L-am lăsat cu Deanna şi Joannie şi se simţea cum nu se poate mai bine.

– Aha. Scuză-mă. Scuză-mă. Nu te-am ajutat destul cu petrecerea. Jack ajută. Jack merită să-mi mângâie nevasta pe fund fiindcă ajută. Tre' să fiu mai atent. Dragul de Jack, dragul de Jack. Problema? i se adresă el sticlei de Haig. Nicio problemă. A dispărut problema. Nevasta îl sărută pe cel care-ajută. Problema a dispărut. Gata, s-a dus.

Ann nu era sigură că mai putea să se abţină. Luă de jos sticla de Haig şi se întoarse spre casă, deşertând din mers restul de whisky în iarbă. Închise uşa laterală şi o încuie. Reapăru în camera de zi cu o sticlă de vin în fiecare mână, ca pentru a-şi explica absenţa. Le spuse unora şi altora că Graham băuse prea mult şi că se dusese sus să se culce. Vestea se răspândi treptat şi, cu câteva zâmbete tăcute, oamenii începură să plece. După ce făcu o încercare târzie de a le despărţi pe Deanna şi Joannie, Jack plecă acasă cu amândouă.

Rămăseseră doar trei musafiri când Graham atacă uşa de sticlă cu o furcă. La început, dinţii furcii alunecară pe suprafaţa geamului, aşa că Graham schimbă priza şi izbi sticla cu mânerul. Pe urmă îndepărtă metodic cioburile până când obţinu o spărtură suficient de mare ca să-şi facă loc. Aruncă furca în iarbă ca pe o suliţă – iar aceasta se înfipse în pământ, rămase aşa două secunde şi căzu –, iar pe urmă, dând în lături draperiile din faţă, ajunse înapoi în casă. Pe când se descâlcea din draperii şi mijea ochii în faţa luminii, se trezi uitându-se la soţia lui, la colegul Bailey şi la o pereche tânără, pe care nu-şi amintea s-o fi cunoscut. Bărbatul ţinea o sticlă ridicată pentru atac, ca şi cum ar fi aşteptat un spărgător scos din minţi. Era o sticlă nedesfăcută.

– Grijă mare. Chestia aia costă două lire şi-un sfert. Foloseşte-o pe-aia albă, dacă trebuie.

Pe urmă se îndreptă nesigur spre un fotoliu şi se aşeză. Îi dădu prin cap că poate era nevoie să-şi explice comportamentul.

– A, spuse el. Încuiat pe dinafară. Scuze. N-aveam cheia.

Ann îi conduse pe musafiri spre uşa din faţă. Surmenaj. Prea multe griji în legătură cu petrecerea. Pahare în plus. Fiica nu se simţise bine (pe asta o inventă). Pe trotuar, Bailey se întoarse, o privi foarte atent şi declară, cu aerul că ar fi rostit o binecuvântare episcopală:

– Nu le-amesteci, n-ai probleme.

– O idee foarte înţeleaptă, domnule Bailey. O să le-o transmit şi altora.

Ann se întoarse înăuntru, aduse nişte bandă adezivă şi câteva ziare şi repară cât de cât fereastra. Pe urmă îşi turnă un whisky zdravăn. Se aşeză într-un scaun vizavi de Graham şi luă o gură sănătoasă. Graham părea liniştit şi aproape treaz. Poate că jucase niţel teatru când intrase pe fereastră – uşurându-i cumva situaţia lui Ann prin faptul că se prefăcuse mai beat decât era. Dacă aşa stăteau lucrurile, găsise o metodă stranie de a o menaja.

Ce ciudate sunt cauzele şi efectele din viaţa de zi cu zi, îşi spuse ea. Jack mă mângâie pe fund, iar Graham azvârle furca în uşa de sticlă. Ce fel de reacţie logică mai e şi asta? Sau să ne gândim la legătura mai mare: cu ani în urmă mi-am trăit viaţa într-un mod simpatic, iar din cauza asta simpaticul meu soţ, pe care atunci nici măcar nu-l cunoşteam, o ia pe mirişte.

Încercă să-şi aducă aminte că Graham era un bărbat funciarmente cumsecade. Toţi prietenii ei erau de acord – şi în mod special prietenele. Era amabil; era inteligent; nu-şi dădea aere şi nu se credea cel mai tare, aşa cum făceau atâţia alţii. Asta i-ar fi spus prietenii lui Ann, iar ea ar fi fost întru totul de acord. Până acum. Treptat, Graham încetase să pară atât de diferit de alţi bărbaţi cum păruse cândva. Ann avea impresia că nu-l mai interesa ca femeie. Se transformase într-un bărbat tipic; înduioşător de surprins de propriile emoţii, dar minimalizându-le pe cele ale partenerei. Pur şi simplu involuase.

Şi cât de simplu reuşise să ocupe centrul scenei, fără niciun fel de remuşcări. Ann era la curent cu tirania celor slabi: asta fusese una dintre primele ei descoperiri în legătură cu relaţiile. Descoperise de asemenea, încetul cu încetul, cum arăta tirania oamenilor cumsecade: cum îşi asigurau virtuoşii supunerea vicioşilor trosnindu-se cu ei. Acum Graham o iniţia într-un domeniu nou: tirania celor pasivi. De fapt, asta făcea şi acum, numai că ea se săturase până-n gât, futu-i.

– Graham, spuse ea, adresându-i-se pentru prima dată de când intrase, ai fost vreodată la bordel?

Graham se uită la ea. Ce voia să spună? Bineînţeles că nu fusese niciodată. Până şi cuvântul în sine avea ceva stătut. Nu-l mai auzise de ani. Îl făcea să-şi aducă aminte de studenţie, când el şi prietenii lui – virgini până la unul – obişnuiau să-şi ia rămas-bun în public aruncându-şi jovial câte-un „Ne vedem la bordel“. La care trebuia să spui: „La Maisie sau la Daisie?“

– Evident că n-am fost.

– Ei bine, ştii ce făceau pe vremuri în bordeluri? Am citit undeva.

Ann mai luă o gură de whisky; simţi un vag impuls sadic din cauza felului cum prelungea introducerea. Graham nu răspunse; mută paharele mai încolo şi aşteptă.

– Unul dintre lucrurile pe care le făceau în bordeluri – te-am întrebat în ideea că poate-l mai fac şi acum şi s-ar putea să ştii – era că uneori, în

cazul fetelor mai tinere, foloseau un pliculeţ cu sânge. Cred că de obicei era sânge de pasăre, deşi nu cred să conteze prea mult. Cu adevărat important este că pliculeţul trebuia făcut dintr-un material foarte subţire. Acum probabil că se foloseşte nailonul. Deşi... nu prea cred. Nailonul e destul de rezistent, nu?

Graham continuă să aştepte. Avea capul limpede, cu toate că-l durea braţul.

– Fata îşi vâra pliculeţul la locul cu pricina, iar celelalte femei se puneau pe treabă – cred că foloseau ceară obişnuită pentru lumânări – şi o dregeau pe dinăuntru. Pe urmă o vindeau drept virgină. Dacă arăta prea matură, spuneau că fusese la mănăstire şi tocmai ieşise, iar uneori o îmbrăcau în haine de călugăriţă, ca să-i excite şi mai tare pe bărbaţi. Clientul îşi croia drum dincolo de ceara pentru lumânări – îmi place să cred că-n bordelurile mai dichisite foloseau ceară de albine –, după care fata scotea un strigăt, se cutremura, îşi lipea coapsele, făcea să plesnească pliculeţul, plângea niţel şi murmura două-trei rahaturi ca să-l facă să se simtă puternic şi cuceritor, dar mai ales primul. Iar el lăsa un bacşiş mult mai mare, fiindcă îşi pusese o amprentă inconfundabilă – strânsese bani pentru asta, îşi făcuse pofta, iar fata nu-şi pierduse minţile sub el.

Lui Graham îi trecu prin minte că într-un fel merita toate astea, indiferent ce urma.

– Sigur, era mai scump, fiindcă sângele de pasăre murdărea cearşafurile, dar pe de altă parte clienţii plăteau mai mult pentru virgine şi presupun că bordelurile aveau o reducere de preţ la spălătorii.

Probabil că trimiteau o groază de cearşafuri murdare, nu?

Tăcerea neîntreruptă a lui Graham, menită să exprime faptul că înţelegea nevoia lui Ann de a fi agresivă, i se păru acesteia udă. Cuvântul ăsta i se cuibări în minte şi nu mai plecă. Udă, futu-i, îşi zise ea. Udă, futu-i.

– Mă întreb dacă spălătoriile chiar ştiu că se ocupă de bordeluri. Ce crezi, pun mai mult înălbitor la cearşafuri? Îşi spun cumva: „Hopa, au venit cearşafurile de la bordel, ia scoateţi detergentul ecologic“? Crezi că spun asta, Graham? Nu-ţi cer nimic mai mult decât să faci nişte speculaţii. Asta crezi că fac? Sau crezi că tratează cearşafurile de la bordeluri ca pe celelalte? Le bagă la grămadă şi nu-i interesează dacă rămân urme?

Ann se ridică şi se apropie de fotoliul lui Graham. Acesta rămase cu capul plecat. În cele din urmă vorbi.

– Da?

– Da, ce? Ţi-am pus o mulţime de-ntrebări. La care dintre ele ai avut amabilitatea să răspunzi? Da pentru „Ai fost vreodată la bordel?“ La asta ai răspuns cu da?

– Nu. Am vrut să zic doar „ce este“?

– Ce este? Aha, ce este? Ei bine, mă bucur că ai observat că este ceva. Păi, ce este, Graham, ce este e că mă gândeam că n-ar strica să cumpărăm

repejor niscai pasăre pentru masă. Nu una curăţată pe dinăuntru, aranjată, bibilită şi injectată cu tot felul de chestii ca să aibă gust de pasăre. Ci o pasăre adevărată, o GĂINĂ, o GĂINĂ cu pene, cu labe şi cu chestia aia roşie din vârful capului. Pe urmă poţi s-o tai şi să-i strângem sângele. După aceea topim împreună nişte ceară pentru lumânări, iar într-o noapte – într-o noapte specială – aş putea să fiu virgina ta, Graham. Ţi-ar plăcea chestia asta, nu?

El nu răspunse. Continua să se uite în pământ. Ann îi privi creştetul.

– Aş putea să fiu virgina ta, repetă ea.

Graham rămase nemişcat. Ea întinse mâna şi-l atinse pe păr; el tresări şi îşi feri capul. Pe urmă Ann mai spuse o dată, dar pe un ton mai blând:

– Aş putea să fiu virgina ta.

Graham se ridică încet, îşi ocoli cu îndemânare soţia, dându-se într-o parte ca să-i evite corpul şi îndeosebi ochii, dar şi ca să nu se lovească de măsuţa pentru cafea. Continuă să se uite la covor până când ajunse în siguranţă la uşă; apoi iuţi pasul, în timp ce urca scările. Se încuie în birou şi se aşeză pe scaunul pe care stătea de obicei. Nu se duse în patul conjugal toată noaptea. Rămase pe scaun, gândindu-se la toate cele întâmplate de când începuse vremea mierii. Oare de ce nu puteai să-i de-cunoşti pe cei pe care-i cunoscuseşi? Te mai sun ieri, îşi zise el aproape tânguindu-se. Pe la patru adormi. Dar nu visă nimic în noaptea aceea scurtă.

10

SINDROMUL STANLEY SPENCER

Cu câţiva ani în urmă Graham citise o carte de popularizare despre zoologie la mare modă. Toată lumea cita din ea pe vremea aceea, iar unii chiar o parcurseseră din scoarţă-n scoarţă. Cartea demonstra în prima parte că omul semăna foarte bine cu o mulţime de animale, iar în cea de-a doua că era foarte diferit. La început te alegeai cu un frison atavic, iar pe urmă cu o bătaie pe spate; cartea se vânduse în milioane de exemplare. Graham îşi aduse aminte de un amănunt: de faptul că omul avea nu doar creierul cel mai mare dintre toate primatele, dar şi cel mai mare penis. Asta i se păruse nespus de deplasat la momentul respectiv – adică pe vremea când încă era torturat zilnic de Barbara cu plasa şi tridentul ei, când tot dădea înapoi din faţa ei ca racul, dar se împiedica întotdeauna în nisip. Acum însă informaţia i se părea logică. Nu mai era nimic paradoxal în faptul că o gorilă uriaşă avea o puţă minusculă, pusă în inferioritate până şi de cea mai discretă drâmbă a studenţilor lui Graham. Mărimea nu avea de-a face cu îndrăzneala sau cu nevoia, ci era asociată bucluculuí. Îţi atârna acolo, între picioare, ca un avertisment: să nu te-aştepţi că n-o să reacţionez.

Pe de o parte, bineînţeles, sexul nu conta deloc, îndeosebi sexul din trecut, sexul din istorie. Pe de altă parte, avea o importanţă deplină – conta mai mult decât toate celelalte la un loc. Iar Graham nu credea că starea asta de fapt avea să se schimbe vreodată. Pentru el totul fusese decis acolo, sus, în creier, fără consultări, cu ani în urmă; decis de afurisita aia de istorie, de mediul din care provenea, de întâlnirea dintre tatăl şi mama lui – de combinaţia fără precedent a genelor pe care cei doi i le transmiseseră, spunându-i totodată să-şi aleagă bine drumul.

Jack, inutil de spus, nimerise mai bine. Graham crezuse că prietenul lui era mai relaxat în toate cele doar datorită experienţei lui mai mari, cinismului autodobândit. Acum nu mai credea asta: regulile fuseseră stabilite cu mult mai mult timp în urmă. De pildă, Principiul Amenzii pentru Parcare pe care-l enunţase Jack era un precept la care Graham n-ar fi putut să ajungă, indiferent cât ar fi trăit şi cât de activ ar fi fost. Jack dezvoltase cândva o teorie intitulată „Maximum de discreţie, maximum de bunătate“, când Graham îl întrerupsese.

– Dar eşti prins cu mâţa-n sac?

– Nu, sunt mult prea prudent. N-am chef de secretoşenii. Astea sunt strict pentru copii. La vârsta mea, mi-ar da prea multă bătaie de cap.

– Da, dar din când în când Sue tot mai află, nu?

– Oarecum. Puţin. Când uit să-mi bag cămaşa-n pantaloni.

– Şi-atunci ce faci? Ce-i spui?

– Folosesc Principiul Amenzii pentru Parcare.

– ...?

– Ţii minte când s-a introdus parcarea cu plată? Totul era ultimul răcnet al tehnicii – amenzile erau distribuite prin computer, da? Un amic al meu a descoperit, absolut din întâmplare, că puteai să aduni o mulţime de amenzi, o plăteai pe cea mai recentă, iar computerul le ştergea automat din memorie pe cele mai vechi. Ăsta e Principiul Amenzii pentru Parcare. Le spui despre ultima şi nu-şi mai chinuie tărtăcuţele cu primele.

Jack nu fusese nici cinic, nici batjocoritor, ci manifestase un fel de afecţiune sinuoasă pentru obiectele păcălelilor lui. Aşa stăteau lucrurile; aşa simţea el; aşa nu putea Graham să ajungă niciodată.

Dovada decisivă pe care o căuta Graham îi fu sugerată într-un mod simplu, la mintea cocoşului. Se afla la Odeon Holloway Road şi vedea, pentru a treia oară, cum soţia lui devenea adulterină pe ecran alături de Tony Rogozzi în *The Fool Who Found Fortune*. Rogozzi juca rolul unui tânăr italian de la ţară ca atâţia alţii, care în weekenduri cercetează terenurile agricole din jurul Londrei cu un detector de metale. Într-o bună zi, el descoperă nişte monede vechi şi întreaga viaţă i se schimbă. Uită de roabă şi de religie, îşi cumpără costume din lurex, încearcă să scape de accentul italienesc caraghios şi se înstrăinează de familie şi de

logodnică. În timp ce-şi cheltuie banii prin cluburile de noapte, dă peste soţia lui Graham, cu care are o aventură, în ciuda avertismentelor părinteşti.

– Vrea doar să te mulgă de bani, bambino, îi spune tatăl între două furculiţe de spaghete. Pe-urmă o să te-arunce ca pe-un pantof vechi.

Cu toate acestea, Tony e îndrăgostit în continuare şi-i aduce lui Ann cadouri scumpe, pe care ea se preface că le admiră, dar le vinde imediat. Dar tocmai când el e pe punctul să ia banii pentru toate monedele şi să se dezrădăcineze definitiv, părinţii lui primesc doi musafiri: un poliţist, care le spune că monedele constituie oricum bunuri furate, şi bătrâna mamă a lui Ann, care declară altruistă că fata ei e o cocotă şi o vânătoare nemiloasă de zestre, care i s-a lăudat pe faţă că jupuise un tânăr italian naiv. Tony, mai trist, dar mai înţelept, se întoarce la familie, logodnică şi roabă. În timpul scenei finale, în care Tony şi logodnica lui vandalizează împreună detectorul de metale (ca Adam şi Eva tăind şarpele în bucăţi, îşi zise Graham), publicul predominant italian de la Odeon Holloway Road aplaudă şi izbucni în ovaţii.

Pe când ceilalţi spectatori absorbeau o lecţie morală, Graham descoperi o idee practică. La un moment dat, când Rogozzi se dădu mai aproape de Ann, recent împodobită cu pietre preţioase, într-un restaurant şic, uitându-se invidios cum lumina lumânării îi mângâia decolteul, puiul de ţăran sustras temporar din propria condiţie şopti:

– Angelica (nu era numele ei real, ci unul de împrumut pentru ducerea lui cu preşul), Angelica,

o să-ţi scriu o poezie, ca marele meu compatriot Dante. El a avut-o pe Beatrice (pronunţă numele ca pe felul lui preferat de paste), iar eu o am pe Angelica.

Asta e, îşi zise Graham ieşind din cinematograf. Dacă aventura începuse în... cât să fi fost? 1970 sau 1971, asta însemna că existau cinci surse posibile la care putea să meargă. Jack n-ar fi putut să-şi ţină gura în legătură cu toate cinci. În primul rând, nu era un scriitor suficient de inventiv: dacă avea nevoie de un controlor de bilete de autobuz pentru o scenă scurtă, nu putea să-l producă fără să meargă cu autobuzul. Pe urmă, controlorul apărea în paginile lui cu o modificare minoră – un picior strâmb, o mustaţă subţire – care-l făcea pe Jack să se simtă aidoma lui Coleridge.

În al doilea rând, firea sentimentală a lui Jack îl transformase ca scriitor într-un producător sârguincios de texte omagiale şi recunoscătoare. Acest aspect se ivise în tot ce avea mai simplu când Jack fusese critic de teatru şase luni.

– Să zicem că trebuie să te duci la cine ştie ce porcărie de piesă în Hammersmith, Peckham sau în altă parte, explicase romancierul. Nu poţi să scapi, fiindcă editorul ţine morţiş la toate rahaturile democratice, aşa că trebuie să-i cânţi în strună. Îţi iei frumuşel sticluţa şi te pregăteşti sufleteşte pentru o puzderie de aiureli care o să fie jucate trei săptămâni şi, chipurile, o să schimbe lumea. Te tolăneşti în scaunul democratic de incomod şi după cel mult trei minute mintea ta începe să urle: „Daţi-mi drumu' de-aici!“. Nu-ţi place ce vezi; sigur, eşti plătit ca să te duci acolo, dar nu-i destul. Pur şi simplu nu-i destul. Aşa că pui ochii pe pipiţa cea mai dichisită din piesă şi decizi că-i „o

descoperire nouă“. Începi cu una dintre introducerile alea lăcrămoase, în care te feliciţi că te-ai dus la Tramshed Theatre Dalston, pe urmă te pişi niţel pe piesă şi după aia spui: „Dar pentru mine seara a fost salvată de un moment uluitor de teatru pur, un moment de frumuseţe perfectă şi de emoţie mişcătoare, când Daphne Fofoloncescu, care a interpretat-o pe cea de-a treia ţesătoare, şi-a mângâiat războiul de ţesut ca pe un animal de companie îndrăgit – ceea ce probabil că şi era, în vremurile acelea îndepărtate şi tulburi; gestul şi privirea ei distantă transcend mizeria şi truditul pe brânci al strămoşilor noştri vitregiţi şi-i impresionează până şi pe cei mai cinici spectatori din sală, în clipa când se arcuieşte pe cerul plumburiu al acestei piese ca un curcubeu în pragul exploziei“. Observă că nu spun că donşoara Fofoloncescu are nişte ţâţe trăsnet sau că seamănă la faţă cu Venus din Milo. Editorul s-ar putea să bombăne, ca să nu mai zic de fata cu pricina. Dar, dac-o faci în felul ăsta, editorul zice doar „Hei, ia hai să-i facem o poză păpuşicii ăsteia“ şi bagă o fotografie, pe când fata îşi spune: „S-ar putea să fie şansa vieţii mele – două vorbe de laudă în care nu mi se menţionează ţâţele“. Aşa că a doua zi după ce apare articolul suni la Teatrul Plicticopolis, o ceri pe Mâţa Cea cu Ţâţa, îi spui că treci pe-acolo fiindcă trebuie să-i mai vezi o dată recitalul profund spiritual şi-o întrebi dacă după aia n-are chef de-o coţcăreală la fel de profund spirituală cu tine. Şi basta. Figura nu ţine de fiecare dată, dar merge destul de des.

Ăsta era sistemul de omagii al lui Jack, în varianta frustă. Dar îi plăcea şi să-şi orneze textele mai serioase cu ceea ce el însuşi numea „toasturi şi florete“. Toasturile erau momente ascunse de laudă pentru prietenii şi eroii lui; floretele erau momentele când mătura pe jos cu cei pe care nu-i

suporta. În felul ăsta, scrisul era mai interesant, insista Jack. „Te motivează în plus când simţi c-ai croit destul adevăr pentru o zi.“

Graham îngenunche în faţa rafturilor lui Ann. Erau zece bucăţi: Operele lui Jack Lupton. De cinci nu avea nevoie; pe celelalte cinci, începând cu *Out of the Dark*, le scoase din raft. Ca să acopere cumva spaţiul liber, o aduse pe Doris Lessing dintr-o parte şi pe Alison Lurie din cealaltă; pe urmă, luă două cărţi de Mary McCarthy care erau ale lui şi le aranjă în continuarea celorlalte. Totul arăta în regulă.

Duse cele cinci volume sus, la el în birou. Nu mai răsfoise cărţi aşa cum o făcea acum din adolescenţă. Şi pe vremea aia le răsfoise tot pentru sex; în fond, te întorceai spre romane când părinţii şi enciclopediile dădeau greş. Pentru un ochi exersat, cuvintele gen „sutien“, „piept“ sau „vintre“ ieşeau în evidenţă de parcă-ar fi fost tipărite cu aldine. De data asta însă nu existau cuvinte-cheie pe care să le caute.

Slavă Domnului că nu trebuia să parcurgă primele cinci cărţi ale lui Jack. Primele trei – „din perioada mea de braconier din Lincolnshire“, după cum le clasifica Jack cu o modestie prefăcută – îndeplineau ceea ce romancierul înţelegea prin „sarcina de a-mi pune familia pe raftul ficţiunii“. Urmau trei „romane ale conflictului sexual şi politic“, iar prin ultimul dintre ele trebuia să treacă şi Graham. În fine, cele mai recente, patru la număr, erau romane unde ambiţiile sociale, politice şi sexuale care le animaseră pe primele şase dispăruseră, unde toate personajele căpătau o pojghiţă de cinism, unde nu conta cu adevărat cine ce făcea şi cui şi dacă lucrurile se terminau bine

sau rău: cărţile astea începeau să semene cu nişte comedii de moravuri stilizate, a căror acţiune se petrecea în decoruri ale boemei şic. Nu după multă vreme, spera Graham, Jack avea să se transforme într-un Firbank contemporan, ceea ce nu avea să însemne doar o răzbunare grozavă pe acel scriitor presupus teluric, ci şi certitudinea că nimeni n-o să mai vrea să-l citească sau să-l publice vreodată pe Lupton. Iar la ora aceea Jack o să fie atât de murat în propriile manierisme, încât n-o să mai poată să se schimbe.

Ultimul dintre romanele politico-sexuale, *Out of the Dark,* fusese publicat în 1971. În el, îşi aminti Graham, Jack se deghizase uşor într-un ministru-adjunct cu barbă, care, cu puţin timp înainte de alegeri, începe o relaţie cu Sarah, o ziaristă atrăgătoare, acreditată pe coridoarele puterii; căsnicia lui de zece ani cu o gospodină competentă a început să lâncezească. În scurt timp, soţia află şi începe să-l şantajeze pe personajul în care se deghizase Jack: ori o termini cu fata, ori le povestesc totul ziarelor şi am grijă să-ţi pierzi şi funcţia, şi custodia copiilor. „Jack“ se pregăteşte să sfideze convenţiile şi îşi prezintă cazul în faţa electoratului şi a tribunalului civil, când Sarah are altruismul de a susţine cauza partidului (deşi, ca o ironie, nici măcar nu e partidul ei) şi pe a copiilor (o altă ironie, fiindcă „Jack“ a lăsat-o gravidă, dar ea n-are de gând să-i spună, ci dimpotrivă, plănuieşte un avort în secret). În cele din urmă, „Jack“ e convins că există vremuri în care principiile sunt mai importante decât ce-ţi spune inima; când Sarah îi şopteşte eroic despre reducerile din sfera protecţiei sociale pe care vrea să le opereze partidul ei după alegeri, el meditează la soarta grea a familiilor de muncitori şi la nevoia lor de a-l vedea în următorul parlament al ţării, iar până la urmă acceptă că decizia lui Sarah e

corectă. Totuşi, înainte să se despartă, cei doi fac dragoste pentru ultima dată:

Jock ¿cum era numit Jack în roman¡ o prinse cu o forţă disperată. Era la fel de capabil să fie aprig şi nepotolit, dar deopotrivă blând şi cumsecade. De data asta era aprig şi nepotolit. Sarah îl cunoştea în ambele ipostaze şi-l iubea în ambele înfăţişări. Când Jock se aruncă asupra ei, ea inhală mirosul aspru şi bărbătesc al fumului de ţigară pe care-l împrăştia barba lui. Asta o stârni. Avusese parte la viaţa ei de destui filfizoni cu ifose şi care se dădeau în vânt după after-shave – indivizi care doar semănau cu bărbaţii, dar puteau la fel de bine să fie femei.

– Jock, murmură ea protestând, în timp ce mâna lui trăgea hotărât de fustă.

– Da, da, răspunse el înfierbântat şi poruncitor. Aici. Acum.

Aşa că o avu sălbatic, atunci şi acolo, pe canapea. Nu admise niciun protest şi chiar descoperi că dorinţa lui imperioasă provocase o reacţie de acceptare umedă din partea lui Sarah. Îi sărută aluniţa de pe partea stângă a gâtului, iar ea se arcui în întâmpinarea lui. Pe urmă, cu forţă şi având în continuare pe el costumul maro din tweed care fusese făcut dintr-un material produs undeva în circumscripţia lui electorală, o pătrunse, o prinse în menghina tăriei lui şi se înălţară împreună mai sus decât ajunseseră vreodată – sus, deasupra pământului, prin nori, unde se află soarele şi unde cerul e întotdeauna albastru. În culmea extazului,

el scoase un strigăt teribil, ca de fiară rănită, iar din ochiul ei drept se prelinse o lacrimă mică.

– Jock, şopti ea, n-o să mai existe niciodată un...

– Ba da, răspunse el, atotştiutor şi blând. O să existe...

– Niciodată! strigă ea, în pragul durerii.

– Hai, hai, poate nu imediat, o potoli el. Dar la un moment dat o să apară un altul. Eu însumi aş fi bucuros să se întâmple aşa. O să fiu undeva, într-un loc anume, şi-o să vreau să ai parte din nou de aşa ceva.

Îi înăbuşi ultimele proteste şi, încă în ea, se căută în haină şi-i dădu o ţigară. Cu un aer absent, Sarah îşi vârî ţigara invers în gură şi aşteptă ca el să i-o aprindă. Cu un gest tandru, Jock îi scoase ţigara dintre buze şi o întoarse cu capătul celălalt. Sarah făcea întotdeauna figura asta... Aprinzând capătul care trebuia, el observă o uşoară urmă de ruj pe ţigară – pata de adio, cea a tristeţii, care nu fusese ştearsă în schimbul tot mai avântat de săruturi, îşi zise el...

Paginile 367 şi 368: Graham le smulse din carte. Indiciile erau inconfundabile: lacrima prelinsă din ochi – se întâmplase de câteva ori; arcuirea – da, şi ea; dar elementul decisiv era aluniţa –, chiar dacă o mutase de pe umărul ei drept pe partea stângă a gâtului (asta înţelegea Jack prin imaginaţie). Şi chiar dacă aluniţa n-ar fi fost elementul decisiv, mai era şi ţigara. Ann îşi vâra adeseori ţigara în

gură cu capătul celălalt. Graham nu observase niciodată lucrul ăsta după ce făcuseră dragoste, dar ea comisese gestul de câteva ori când se fâstâcise, cu lume de faţă. Dar nu cumva fusese şi Jack prezent într-una dintre ocaziile astea? Şi nu făcuse cu Ann o glumă pe care el n-o pricepuse? Nu-şi mai aducea aminte.

Răsfoi cam o sută de pagini din *Out of the Dark,* înainte şi după fragmentul pe care-l descoperise, şi smulse toate celelalte trimiteri la aventura lui Ann cu Jack. Putea să le citească pe îndelete mai târziu. Pe urmă, îşi concentră atenţia asupra ultimelor patru romane din integrala Lupton. De fapt, erau nişte *novella*: începutul perioadei neo-Firbank, îşi repetă Graham. Explicaţia lui Jack era alta.

– Pe vremuri făceam parte din şcoala de roman a lui Tesco, declarase el cândva. Ştii figura: bagă material şi vinde ieftin. Mi-am făcut socoteala că, dacă lumea ar avea de ales între 200 de pagini de lăbăreală deşteaptă la patru lire bucata şi 400 de pagini de chestii sănătoase la cinci lire bucata, ar şti ce s-aleagă. Şi am avut dreptate, normal; au preferat cărţile mele. Dar după ce am dat sânge de şase ori în felul ăsta m-am întrebat: Nu cumva mi-o trag singur? Sunt cărţi de două ori mai lungi, dar oare primesc drepturi de autor de două ori mai mari? Pe urmă i-am văzut pe toţi romancierii ăştia de doi bani că încep să scoată monografii şi mi-am zis: Jack băiete, poţi să faci şi tu chestia asta şi-ţi rămâne şi-o mână liberă pentru mă-nţelegi. Aşa c-am făcut-o şi să ştii că m-am cam prins care-i treaba cu minimalismul. Vine mălaiul fără să te doară capul.

În perioada neo-Firbank, toasturile şi floretele lui Jack continuau. O întorsătură de frază a lui Ann; o

descriere a sânilor ei; un anumit obicei când făcea dragoste; o rochie. Cu cât Graham găsea mai multe dovezi, cu atât îi era mai uşor să caute altele; iar în febra investigaţiilor lui critice părea să neglijeze semnificaţia reală a ceea ce descoperea.

Abia mai târziu, după ce puse cap la cap probele smulse – care însemnau jumătate dintr-o carte din perioada târzie a lui Lupton –, îşi găsi timp să cadă pe gânduri. Apoi, când parcurse colecţia de dovezi ale relaţiei dintre Jack şi Ann, când privi corpul lui Ann arcuindu-se spre Jack şi pe acesta vârându-şi barba puturoasă în faţa ei, în ideea greşită că nicotină era un afrodiziac (n-avea cum să fie, insistase Graham, n-avea cum), efectul anesteziei trecu şi durerile reîncepură. Ţinându-se de burtă cu o mână şi de piept cu cealaltă, porni să se legene înainte şi înapoi, aşezat pe podea lângă paginile smulse. Pe urmă se lăsă să alunece într-o parte şi se strânse în poziţia fătului; mâinile i se furişară între coapse, iar el rămase pe podea, ca un copil căruia i se făcuse rău. Închise ochii şi încercă, aşa cum făcea când era mic, să se gândească la ceva diferit, la ceva din afară, la ceva palpitant. Se gândi la un meci de crichet, până când spectatorii se transformară într-o galerie de fotbal care scanda: „Spălătoru' de maşini, spălătoru' de maşini". Se gândi la plecatul în străinătate, până când Benny trecu prin dreptul lui în Porsche-ul său argintiu în drum spre Arezzo şi aruncă degajat o pereche de chiloţi pe geam. Se gândi la o prelegere despre Bonar Law, până când toţi studenţii ridicară mâna în acelaşi timp şi cerură să intre în industria cinematografică. În cele din urmă, se gândi la propria copilărie, înainte de Arin, Jack şi Barbara, la perioada când nu trebuia să-şi împace decât propriii părinţi, la anii când încă nu apăruse trădarea, când existau doar tirania şi linguşirea. Se strădui din răsputeri să păstreze amintirea acelui

timp bine delimitat; se retrase treptat în el şi se acoperi până peste urechi cu certitudinile pe care i le transmitea; iar după aceea adormi.

În următoarele câteva zile Graham citi şi reciti fragmentele din *Out of the Dark* şi din romanele târzii. Nu mai încăpea niciun dubiu. Relaţia dintre Jack şi Ann începuse în 1971 şi continuase în timp ce Graham începea s-o cunoască pe Ann, iar apoi pe întreaga durată a căsniciei lor. *Hot Certainties, The Doused Fire* şi *Rage, Rage* conţineau dovezile necesare. Dacă dădea un termen de şase luni – cel mult un an – pentru ca editorii să scoată cartea, asta însemna că pasajele din *The Doused Fire* în care „Jack“, deghizat superficial într-un fost pilot pe un bombardier, al cărui chip fusese refăcut prin chirurgie plastică, are o relaţie cu „Ann“, o asistentă medicală scoţiană cu o aluniţă plasată de data asta unde trebuia, fuseseră scrise în primul lor an de căsnicie. Infidelitatea nu lipsise nici măcar atunci, îşi zise Graham; nici măcar atunci.

Cam după o săptămână, Graham o sună pe Sue la ţară, pregătit să simuleze că greşise numărul dacă răspundea Jack.

– Sue, sunt Graham.

– Graham... a, Graham.

Sue părea mai degrabă uşurată că îşi dăduse seama despre care Graham era vorba decât bucuroasă că-l aude.

– Jack e la Londra.

– Da, ştiu. Aş vrea să stau de vorbă cu tine.

– În regulă. Nu-s chiar atât de ocupată.

Tot nu părea foarte binevoitoare.

– Am putea să ne-ntâlnim, Sue? La Londra, într-o zi?

– Graham... păi... despre ce-i vorba?

– Nu vreau să-ţi spun acum.

– Cu condiţia să nu fie ceva ce crezi c-ar trebui să ştiu şi eu. Cu condiţia să nu vrei să-mi faci un bine.

– Nu-i asta. E ceva... mă rog, despre noi doi...

Părea cu adevărat serios.

– Graham, nu ştiam că ai ochi pentru mine. Oricum, mai bine mai târziu decât niciodată, zise Sue şi chicoti măgulită. Stai să mă uit în agendă. Da, exact cum credeam. Ai de ales între acum şi ultima zi a deceniului.

Stabiliră o întâlnire pentru săptămâna următoare.

– A, Sue, şi...

– Da?

– Ţi s-ar părea ciudat dac-aş spune... dac-aş spune că sper să nu-i zici lui Jack că luăm prânzul împreună?

– Are viaţa lui, răspunse ea tăios. Eu o am pe-a mea.

– Sigur.

Oare mesajul ei ar fi putut fi mai clar? se întrebă Graham după ce puse telefonul în furcă. Da, probabil că da, dar chiar şi aşa... Mai ales că o sunase absolut din senin. N-o văzuse de peste un an şi în plus nici nu prea îi plăcea de ea, nu? Vivacitatea aceea naturală pe care i-o lăudau prietenii era cam prea aproape, după părerea lui Graham, de agresiunea fără motiv.

Săptămâna următoare Graham intră la Tardelli's, se aşează la o masă ascunsă după un colţ şi comandă un Campari cu sifon. Se gândi la cea mai bună cale de-a obţine coroborarea finală pe care-o căuta. Nu putea s-o ceară pe şleau, era convins.

– Graham, scumpule, la masa adulterinilor, chiar vorbeai serios.

– ...?

– Vrei să spui că n-ai ştiut?

Sue rămăsese cu faţa întinsă spre el. Se ridică pe jumătate, lovind un picior al mesei, şi-i atinse obrazul cu buzele. Oare se pupaseră şi înainte? Nu mai ştia.

– Am cerut o masă discretă, zise el. Am spus că nu vrem să ne deranjeze nimeni cât mâncăm.

– Deci n-ai ştiut că asta e masa oficială a adulterinilor?

– Nu, pe cuvânt.

– Ce dezamăgire.

– Dar aici nu te vede nimeni.

– Păi, tocmai asta-i. Eşti ferit, dar ca să ajungi la masă sau să te duci la closet trebuie să defilezi prin faţa întregului restaurant. E o masă celebră, scumpule – poate nu în cercurile tale, dar în ale noastre, cu siguranţă.

– Vrei să spui că oamenii vin aici în mod special?

– Bineînţeles, e mult mai plăcut decât să dai un anunţ în *The Times*. E o formă sclipitoare de publicitate discretă, am spus-o mereu. Anunţi o relaţie prefăcându-te că vrei s-o ascunzi. Îţi vine mai uşor să suporţi vinovăţia, dar se duce vorba imediat. Soluţia ideală. Mă mir că nu există mai multe restaurante care să aibă mese ca asta.

– E posibil să apară oameni pe care-i cunoşti?

Graham nu ştia dacă trebuia să se arate mulţumit sau temător.

– Cine poate spune? Nu-ţi face griji, dragule, am eu grijă de tine când o să-şi iţească tărtăcuţele după colţ prefăcându-se că se uită după altcineva, zise Sue şi-l bătu încurajator pe braţ.

După aceea Graham decise că prânzul nu putea să se desfăşoare decât într-un singur fel. Simulă un flirt sfios, riscând din când în când s-o atingă uşor pe Sue şi lăsându-se surprins pe când îi arunca ocheade stângace. Distant şi afabil, acceptă ce-i spuseseră şi alţii, anume că Sue era o femeie drăguţă; dar nu studie problema foarte serios.

Din moment ce se părea că Graham nu venise să discute despre infidelităţile soţului ei, Sue îi povesti tocmai despre ele. Din moment ce el nu dorise să-şi susţină punctul de vedere prin îndemnuri insistente gen acum-ori-niciodată, ea alese să-i povestească despre propriile aventuri pe care le avusese sporadic; despre cât de greu era să ai o asemenea relaţie la ţară fără să afle lumea; despre frica orăşencei din ea faţă de răzbunarea bucolică, faţă de furci, baloţi şi depozitele cu nutreţuri furajere. Pentru o clipă, după ce băură a doua carafă de vin şi aşteptau cafelele, tonul lui Sue se înăspri.

– Ştii cum îi spun felului cum se poartă Jack? Îi spun sindromul Stanley Spencer. Ai auzit de el?

Graham semnală că nu auzise.

– Iar faptul că am fost a doua soţie a lui Jack face formula asta şi mai adecvată, continuă ea şi îşi aprinse o ţigară. După ce Stanley Spencer s-a însurat a doua oară, ştii ce-a făcut în noaptea nunţii?

– Nu.

– Şi-a trimis noua soţie înainte în luna de miere, ca pe un bagaj expediat în avans, s-a dus acasă şi s-a futut cu prima nevastă.

– Dar...

– Nu, nu, ai răbdare. Nu-i doar asta. Pe urmă s-a dus la a doua nevastă, s-a aşezat cu ea pe plajă şi i-a explicat că un artist are nevoi sexuale excepţionale, aşa că acum îşi propunea să aibă două soţii. Arta lui cerea lucrul ăsta, iar arta era pe primul loc. Piticanie cinică, adăugă ea, de parcă Stanley Spencer ar fi fost un tovarăş de băută al soţului ei. Cu asta s-a ales şi Jack, până la un punct. E destul de deştept ca să nu pună problema aşa, dar asta e în mintea lui. Uneori când sunt acasă, stau în faţa rândurilor de cărţi pe care le-a scris şi mă trezesc că mă-ntreb: Oare câte futaiuri au intrat în romanul ăsta?

– Păi, ştii ce spunea Balzac: „Uite încă un roman“.

Graham se simţi stingherit, neştiind dacă remarca lui era liniştitoare sau dimpotrivă.

– Pe urmă mă mai uit o dată la cărţi, mă gândesc la felul cum a dat-o Jack în parte în toţi anii ăştia şi-

mi spun că de fapt nici nu mă deranjează atât de mult, cel puţin după ce-a trecut primul şoc, şi în fond m-am distrat şi eu, dar lucrul care mă enervează într-adevăr când mă uit la alea zece romane aliniate pe raft – şi pentru care nu pot să-l iert – e că nici măcar nu sunt mai de Doamne-ajută, lua-le-ar dracu'. Uneori chiar îmi vine să-i spun: „Ştii ceva, Jack, poţi să uiţi de cărţile alea, poţi să le laşi în plata Domnului. Nu sunt chiar atât de bune. Lasă-le naibii şi concentrează-te pe trosnit. Te pricepi mai bine".

Graham se gândi la paginile smulse din *Rage, Rage*, *The Doused Fire* şi *Out of the Dark.* Pe urmă începu ceea ce pregătise foarte meticulos.

– Sue, sper să nu mă-nţelegi greşit. M-am gândit c-ar fi frumos să... să... – se poticni cu bună ştiinţă – să luăm masa împreună, să te văd, fiindcă de-o vreme ne-am cam pierdut urma unul altuia, iar noi, de fapt eu, mi-am spus mereu că nu te văd destul de des. Nu vreau să crezi că am vreun motiv să i-o plătesc, să mă răzbun sau mai ştiu eu ce.

Sue îl privi nedumerită, iar el continuă.

– Cum să-ţi spun, am ştiut toţi de Jack şi Ann pe vremuri, n-a fost o surpriză şi, oricum, dacă ei doi n-ar fi fost... ăă... amanţi, probabil că n-aş fi avut ocazia s-o cunosc, aşa că presupun că, într-un fel, trebuie să-i fiu chiar recunoscător.

Graham avu impresia că îşi juca destul de bine rolul de băiat cinstit şi timid; numai că partea delicată venea abia acum.

– Dar recunosc că am avut un şoc când am aflat că de fapt relaţia lor n-a încetat în toţi anii ăştia. Am simţit un pumnal în inimă. Mi-am dat seama acum vreo şase luni. Dincolo de orice ar putea să aibă legătură cu Ann, am avut sentimentul prieteniei trădate, al tuturor emoţiilor ălora despre care lumea spune că sunt desuete. L-am privit cu destulă ciudă pe Jack o vreme, dar cred că, într-un fel, povestea asta m-a ajutat să-i înţeleg... nevoile lui Ann mai bine. Probabil că, dacă te-aş fi sunat atunci, ai fi avut motive să te îndoieşti de scopul real al apelului. Dar, mă rog, surpriza a trecut, eu m-am resemnat şi, când m-am trezit spunându-mi că ar fi tare frumos să te văd din nou, mi-am analizat motivele şi, imediat după ce-am ajuns la concluzia că nu e nimic în neregulă, am pus mâna pe telefon. Şi... şi iată-ne la masă. Cam asta ar fi.

Graham îşi coborî privirile în ceaşca goală de cafea. Era mulţumit de finalul precaut şi nesigur. Jucatul la două capete era o idee bună. Şi tocmai când se întreba dacă era bine să-şi ridice privirile, Sue se aplecă spre el şi-i puse o mână pe braţ. Graham îşi ridică sfios capul şi dădu cu ochii de un zâmbet larg.

– Cred că asta e.

Lui Sue îi plăcea timiditatea lui. Îi surâse încă o dată încurajator, spunându-şi în tot acest timp: „Nenorocitul, jigodia, ordinarul de Stanley Spencer Jack Lupton“. Cum de nu ghicise? Jack nu renunţa niciodată la fostele iubite. Şi-o fi spunând că nu-i mai cumpărau cărţile dacă nu le futea în continuare. Dar Sue încercă să-şi mascheze sentimentele. Nu avea voie să-l lase pe Graham să observe că era amărâtă, că nu ştiuse, că de data asta Jack o să aibă nevoie de mult mai mult

decât câteva zâmbete de faţadă într-o vineri seara ca s-o îmbuneze. Nu-ţi risipi şansele, fato, nu da cu bâta-n baltă; de data asta trebuie lucrat cu fineţe.

– Poate c-ar fi trebuit să-ţi spun, zise ea, dar mă tem că eu funcţionez întotdeauna după regula cancerului. Nu te-ntreabă, nu le spui; iar dacă te-ntreabă, dar vor să le spui nu, atunci le spui nu. Îmi pare rău c-a trebuit să afli de la un terţ, Graham.

Graham zâmbi trist, gândindu-se la felul cum fusese înşelat. Sue îi zâmbi cu compasiune, gândindu-se la păcăleala de care avusese parte ea însăşi. Îşi zise că un futai vindicativ cu Graham ar putea fi salutar.

– Sper să nu mă crezi de modă veche, mărturisi el, continuând să-şi joace rolul, dar peste o oră am de ţinut un curs. Putem... putem să ne vedem şi săptămâna viitoare?

Lui Sue, lipsa lui de îndrăzneală i se păru fermecătoare. Nimic din replicile oribile pe care le rosteau de obicei bărbaţii, cum ar fi: „Păstrează-te liberă pentru după-masă“ sau: „În clipa asta n-am pe nimeni“. Se aplecă spre el şi-l sărută pe buze. Graham păru surprins.

– Ăsta-i avantajul mesei adulterinilor, spuse ea veselă.

Era mulţumită fiindcă Graham nu încercase s-o pipăie sau cine ştie ce să-i facă în timpul prânzului. Dar spera ca pasivitatea asta să nu meargă prea departe. Oricum, era o schimbare agreabilă. Jack, de pildă, ar fi fost deja sub masă la faza asta,

zgâriind cu barba coapsele unei cocote naive şi provocându-i o iritaţie ca atunci când te razi cu lama. Oare Graham îşi scotea ochelarii în pat?

Îşi luară rămas-bun sărutându-se în faţa restaurantului, în timp ce Sue era deja cu mintea la aceeaşi oră a zilei şi la acelaşi loc, săptămâna următoare, gândindu-se la ce s-ar putea întâmpla de-acum încolo. Şi Graham privea tot spre viitor, dar în altă direcţie.

11

CALUL ŞI CROCODILUL

Erau doar organe, se trezi Graham repetându-şi întruna, pe când mergea cu maşina spre Repton Gardens. Erau doar organe. Mă rog, nu chiar toate, dar cele care ieşeau la iveală primele erau organele. Petrecuse patruzeci de ani luptându-se cu povestea asta şi abia acum pricepea ironia propriei vieţi: că anii când se considerase un ratat – când întregul mecanism părea să funcţioneze tăcut şi nepoticnit – fuseseră de fapt anii adevăratelor succese.

Erau o chestie isteaţă, organele, reflectă el când trecu prin dreptul spălătoriei auto de pe Staunton Road pentru a suta oară de când începuse totul. O chestie isteaţă. Şi bineînţeles că nu se dăduse bătut uşor – de asta şi rezistase patruzeci de ani. Altora li se întâmpla mult mai repede. Însă până la urmă nu scăpa nimeni. În cazul lui, lucrurile se petrecuseră pe îndelete, încet şi ocolit, iar instrumentul ales în cele din urmă fusese cineva neaşteptat de-a binelea. Ann, care-l iubea şi pe care Graham o iubea la rându-i.

Lucrurile nu se schimbaseră mult din Evul Mediu, de la Montaillou, de pe vremea când oamenii

credeau la propriu în organe – în sânge, ficat, bilă şi aşa mai departe. Care era ultima teorie pe care i-o explicase Jack (Jack, nu altul)? Că existau două sau trei straturi ale creierului aflate într-un război constant unul cu celălalt. Ăsta era doar un alt fel de-a spune că-ţi venea de hac propria măţăraie, nu? Singurul mesaj era că planul de luptă şi metafora se mutaseră cu vreo şaizeci de centimetri mai sus în corp.

Iar bătălia era întotdeauna pierdută, asta fusese Graham învăţat să recunoască. Organele se impuneau. Puteai să amâni mersul lucrurilor o vreme, uscându-ţi viaţa cât mai mult cu putinţă; deşi asta făcea din tine un trofeu şi mai preţios după câtva timp. Adevărata distincţie pe lumea asta nu era între cei care pierduseră bătălia şi cei care încă n-o duseseră, ci între cei care, odată pierdută bătălia, puteau sau nu să accepte înfrângerea. Poate că exista o cămăruţă a creierului unde se decidea şi chestia asta, îşi zise el cu o iritare mohorâtă. Dar oamenii chiar aşa se împărţeau. Jack, de exemplu, îşi accepta înfrângerea, nu părea s-o pună la suflet şi chiar o întorcea în favoarea lui. Pe când Graham nu putea s-o accepte acum şi ştia că nu era în stare s-o facă niciodată. Aici încăpea şi o doză de ironie, fiindcă Jack era în general o fire mai bătăioasă şi mai agresivă; Graham se considera foarte aproape de felul cum era perceput de ceilalţi – un om blând, cumsecade şi uşor naiv.

– A, mmm, telefonul, bombăni Jack, răspunzând la uşă după ceva vreme şi străbătând apoi grăbit vestibulul în sens invers. Nu, tromboza mea coronariană, îl auzi Graham, pe când îşi scotea impermeabilul şi şi-l agăţa în cuier. Nu, stai, nu

acum, te sun eu... – Graham îşi aranjă buzunarele hainei – ... nu ştiu. Nu prea mult. La revepusi.

Graham reflectă că până şi acum câteva zile ar fi putut să-l intereseze cu cine vorbea Jack; să fi fost oare Ann? Acum însă nu mai conta. Ar fi putut să dea cu ochii de un şir de desuuri familiare rânjind la el de pe scări şi tot nu s-ar fi sinchisit.

Jack păru oarecum încurcat.

– Doar o păsărea gângurindu-mi la ureche, îi explică el jovial. Hai, craiule, intră.

Îi zâmbi forţat. Se întoarse spre camera de zi şi se pârţâi, dar de data asta fără să comenteze.

– Cafea?

Graham dădu din cap.

Trecuseră doar câteva luni de când stătuse pe acelaşi scaun, oferindu-i timid lui Jack propria ignoranţă îmbufnată. Acum se aşeză, ascultându-l cum amesteca în ceaşca de cafea cu o linguriţă, şi avu impresia că ştia tot. Nu în sensul direct şi faptic – despre Jack şi Anne, de pildă –, ci în sensul larg. În poveştile vechi oamenii creşteau, se luptau, aveau parte de necazuri şi în cele din urmă se maturizau, ajungând să fie împăcaţi cu lumea. Graham, după patruzeci de ani în care nu se luptase foarte mult, simţi că ajunsese la maturizare în câteva luni şi pricepu irevocabil că stânjeneala fatidică era condiţia normală a acestei etape. La început, această revelaţie îl deconcertase; acum o

tată calm şi detaşat. în timp ce-şi vâra mâna în buzunarul hainei, admise că era posibil să se fi înşelat; că ar fi putut fi considerat doar gelos sau ţicnit de ceilalţi. Mă rog, n-aveau decât.

Şi, oricum, avantajul faptului că puteai fi înţeles greşit, îşi spuse el, în timp ce Jack îi întindea o cană cu cafea, era că nu trebuia să explici. Chiar nu trebuia. Una dintre cele mai mari hibe ale filmelor de duzină pe care le văzuse în ultimele luni era convenţia fandosită conform căreia personajelor li se cerea să-şi explice motivele. „Te-am ucis fiindcă te iubeam prea mult“, bâiguise nemernicul cu drujba de pe care se prelingea sângele. „Am simţit aşa ca un ocean de ură, nene, cum mi se-adună în suflet şi-a trebuit să explodez“, se minunase tânărul piroman de culoare, violent, dar simpatic. „Cred că n-am putut să mi-l scot pe tati din minte şi de-aia m-am îndrăgostit de tine“, recunoscuse cu francheţe mireasa care acum era nemulţumită. Graham tresărise în faţa acestor declaraţii, din cauza prăpastiei uriaşe dintre viaţă şi convenţia dramatică. În viaţă nu trebuia să explici dacă n-aveai chef. Şi asta nu fiindcă nu aveai public: aveai, ba chiar unul care de obicei tânjea după motive. Ci fiindcă pur şi simplu spectatorii nu aveau absolut niciun drept; nu plătiseră nimic ca să se înstăpânească pe viaţa ta.

Aşa că nu-i nevoie să spun nimic. Ba, mai mult, e important să n-o fac. S-ar putea ca Jack să mă aburească prin şiretlicuri camaradereşti, şi-atunci unde m-aş trezi? Probabil cam tot pe-acolo, dar făcând un compromis – fiind pe jumătate descifrat. Şi înţeles, fir-ar să fie.

– S-a-ntâmplat ceva, amice?

Jack se uita la el cu o iritare benignă. Dacă tot părea să se ocupe de servicii de consiliere, îşi dorea ca bulangiii să respecte câteva reguli normale. Chiar nu pricepeau că asta era meseria lui? Aveau cumva impresia că toate cărţile alea îi intrau noaptea pe coş şi că nu trebuia decât să le cureţe de funingine şi să le trimită editorilor? Asta credeau? Plus că acum nu numai că apăreau fără să se anunţe, dar stăteau ca nişte blocuri de piatră. Othello se transforma în – zi-i pe nume – Ozymandias.

– Bagă, bagă, spuse Jack.

Apoi, cu o jovialitate ceva mai ezitantă, repetă invitaţia, văzând că Graham tăcea.

– Bagă, bagă?

Graham se uită la el şi zâmbi distant. Strânse cana mai tare decât era nevoie şi luă o înghiţitură.

– E bună cafeluţa, sab? se interesă Jack.

Tot nimic.

– Mă rog, nu mă deranjează să-mi câştig cele treizeci de guinee aşa; într-un fel, am căzut din malac în prepuţ. Bănuiesc că toţi psihiatrii din lume m-ar invidia pentru clienţii ca tine. Atâta doar că e plictiseala cam mare. În fond, dacă tot o să te bag în următorul roman, trebuie să ştiu mai bine ce se petrece înăuntrul tău, corect?

O să te bag în următorul roman... A, da, şi-o să-mi pui o aluniţă pe vârful nasului, ca să nu mă recunosc, nu? O să mă faci de treizeci şi nouă de ani, în loc de patruzeci şi doi? Vreun artificiu subtil de genul ăsta? Dar Graham rezistă tentaţiei de a da un răspuns ironic. În schimb, începu să-şi facă griji fiindcă îi transpirau mâinile.

Deodată, Jack îşi luă cafeaua şi se îndreptă spre celălalt capăt al camerei lungi. Se aşeză pe scăunelul de la pian, mută câteva hârţoage, îşi aprinse o ţigară şi deschise maşina de scris. Graham ascultă zumzetul electric discret, urmat de răpăiala alertă a degetelor pe taste. Nu i se părea că suna ca o maşină de scris adevărată, ci mai degrabă ca unul dintre obiectele alea care anunţau rezultatele sportive la televizor – cum îi zicea, teleimprimator? Mă rog, asta se potrivea: ultimele romane ale lui Jack fuseseră produse mai mult sau mai puţin automat. Poate că maşina lui de scris avea un buton special, ca pilotul automat de la bordul avioanelor: Jack nu trebuia decât să apese pe el şi teleimprimatorul producea aiureli pe bandă.

– Nu mă băga în seamă! îi strigă Jack, acoperind zumzetul maşinii. Stai cât ai chef.

Graham cercetă din priviri camera de zi. Romancierul stătea cu spatele la el; Graham îi vedea ceva din partea dreaptă a feţei şi un smoc de barbă cafenie şi pufoasă. Aproape că desluşea locul în care Jack îşi fixa ţigara în felul acela îndrăzneţ, dar atât de fermecător. „Miroase cumva a ars?“, întreba el cu o figură cât se poate de serioasă, iar obiectul eforturilor de cucerire din seara aceea ofta de plăcere în faţa acestei persoane ciudate, cu mintea aiurea, autodistructivă, dar

evident creatoare. Graham ar fi vrut să le spună unora dintre ele despre butonul de aiureli pe bandă al maşinii de scris.

– Mai ia-ţi cafea când ai chef, îi spuse Jack. Sunt o grămadă de chestii în congelator, dacă ai de gând să stai câteva zile. Patul din camera de oaspeţi e făcut.

Cred şi eu, îşi zise Jack. Nu ştiai niciodată când aveai nevoie de el. Nu că Jack ar fi avut scrupule cu privire la împroşcarea patului conjugal.

Într-un fel ciudat, Graham ţinea la fel de mult la Jack ca şi până atunci. Dar asta n-avea nicio legătură cu situaţia de faţă. Graham îşi puse cafeaua pe podea şi se ridică în linişte. Pe urmă se îndreptă încet spre masa de lucru. Zumzetul maşinii de scris şi răpăiala intermitentă a tastelor îi acoperi paşii. Graham se întrebă ce fel de frază compunea Jack în clipa aceea; speră, pradă unui puseu sentimental, că lovitura nu avea să-l surprindă în plin clişeu.

Era instrumentul lui preferat: cel cu mâner negru de os şi o lamă lungă de cincisprezece centimetri, lată de aproape trei şi care se îngusta spre vârful teribil de ascuţit. După ce-l scoase din buzunar, îl ţinu oblic, ca să pătrundă mai uşor între coaste. Parcurse ultimii metri şi apoi, în loc să lovească, păru pur şi simplu să se ciocnească de Jack, ţinând cuţitul în faţă. Ţintise cam pe la jumătatea omoplatului stâng. Cuţitul izbi ceva dur, alunecă niţel în jos şi pe urmă pătrunse brusc în carne, dispărând pe jumătate înăuntru.

Jack horcăi într-un falset straniu, iar una dintre mâini îi căzu pe tastatură. Păru să bată frenetic pe câteva taste, după care zece dintre ele se blocară, iar zgomotul încetă. Graham îşi coborî privirea şi văzu că, înainte de-a pătrunde brutal în carne, lama cuţitului îi tranşase vârful arătătorului. Scoase cuţitul, ridicându-şi repede ochii.

Jack se răsuci pe scăunel, cu cotul prăbuşit pe tastatură şi făcând să se mai blocheze câteva taste, pe lângă cele adunate deja într-un mănunchi, şi încercând mai departe să-şi lase amprenta pe hârtie. Când chipul bărbos al lui Jack se întoarse încet, Graham îşi pierdu în fine cumpătul. Îl izbi repetat cu cuţitul în abdomen, în porţiunea dintre inimă şi organele genitale. După câteva lovituri, Jack se rostogoli fără zgomot de pe scăunel pe covor; dar nici asta nu-l calmă pe Graham. Schimbându-şi priza ca să poată lovi de sus în jos, continuă să implânte cu încăpăţânare cuţitul în aceeaşi porţiune. Între inimă şi organele genitale, acolo voia să lovească. Între inimă şi organele genitale.

Graham nu ştia de câte ori îl înjunghiase pe Jack. Se opri când avu impresia că lama cuţitului intra mai uşor în carne şi când rezistenţa – opusă nu de Jack, ci de corpul lui – păru să fi încetat. Scoase cuţitul pentru ultima oară şi-l şterse de puloverul lui Jack. Pe urmă îl aşeză pe pieptul prietenului său, se duse la bucătărie şi-şi clăti mâinile. Găsi nişte leucoplast şi-l întinse anevoie peste vârful degetului vătămat. După aceea se duse înapoi la fotoliu, se aşeză, se aplecă peste braţul lui şi îşi luă cafeaua. Mai rămăsese o jumătate de cană şi încă era caldă. O bău pe îndelete.

La ora şapte Ann se întoarse acasă, pregătită pentru mirosul de mâncare gătită, paharul mare din mâna lui Graham şi încă o seară de lacrimi şi reproşuri. Renunţase să creadă că lucrurile aveau să se îmbunătăţească şi să se gândească în ce fel ar fi putut să contribuie. În schimb, aborda fiecare zi separat şi încerca să se agaţe de amintirile potrivite, pe când serile degenerau constant. Prindea curaj datorită câtorva lucruri. Primul era convingerea că nimeni nu se putea alimenta cu asemenea energii negative o veşnicie. Al doilea era conştientizarea faptului că Graham avea rareori reproşuri directe la adresa ei aşa cum era acum. Era ostil faţă de ea, din trecut sau faţă de o situaţie prezentă, dar nu faţă de ea, cea din prezent. Totuşi, când Graham era de faţă, părea mult mai plauzibil ca situaţia să se permanentizeze, iar el s-o urască de-a binelea.

La opt, Ann îl sună pe şeful de catedră al lui Graham, de la care află că, din câte ştia el, Graham lucrase ca de obicei şi se dusese acasă pe la jumătatea după-amiezii. Voia numărul de telefon de la secretariatul catedrei? Lui Ann nu i se păru necesar.

La opt şi zece îl sună pe Jack, dar nu răspunse nimeni.

Spera ca Graham să nu fi intrat într-o altă perioadă de frenezie cinematografică.

La zece, contrar propriei voinţe, o sună pe Barbara, dar îi răspunse Alice. Două secunde mai târziu, vorbi cu Barbara.

– Nu cred că-i o idee bună să discuţi cu fiica mea, mersi frumos. E tot ce mi-a rămas după ce mi-ai luat bărbatul.

Era clar că Barbara dorea ca Alice s-o audă.

– Îmi pare rău, n-am ştiut c-o să răspundă ea.

– Oricum, nu vreau să suni aici.

– Nu. Înţeleg perfect.

– Înţelegi? Bravo, felicitări. Mă bucur grozav să aflu că femeia care mi-a furat soţul cel puţin înţelege. Poate că mă-nţelegi şi pe mine mai profund decât mă-nţeleg eu, poate că l-ai furat pe Graham pentru binele meu.

Ann nutrea întotdeauna compasiune pentru Barbara, până când avea de-a face cu ea, oricât de indirect. Atunci se simţea vlăguită aproape instantaneu. De ce-i plăcea Barbarei să complice lucrurile?

– Mă întrebam doar... mă întrebam dacă ai veşti de la Graham.

– Veşti? Ce veşti? Încă nu e joi.

– Nu, vreau să spun că n-a ajuns acasă. Mă întrebam dacă nu cumva a... a trecut s-o scoată pe Alice în oraş sau ceva de genul ăsta.

Se auzi un râs, urmat de un suspin atent regizat la celălalt capăt al firului.

– Măi, măi, măi. Acum că tot m-ai întrebat, nu, nu l-am văzut pe Graham, nu, nu l-aş lăsa s-o vadă pe Alice decât când a stabilit judecătorul şi nu, habar n-am unde-ar putea să fie, fiindcă (aici tonul ei deveni mai aspru) singurele dăţi când nu s-a întors acasă la mine au fost cele când s-a hârjonit cu tine. I-ai controlat valiza?

– Cum adică?

– Ei bine, hai să-ţi divulg tiparul, ca să-l recunoşti când o veni vremea, deşi trebuie să spun că nu-ţi face cinste dacă şi-a luat deja câmpii după... cât? Trei ani? Patru? A, da, patru, fiindcă Alice avea doişpe ani când ’mnealui a plecat de-acasă, ţin minte că i-am spus că se cărăbănea într-un moment crucial din dezvoltarea copilului, şi, cum la ora asta Alice are şaişpe ani, înseamnă că l-ai şterpelit cu patru ani în urmă. Vezi tu, aşa am ajuns să ţin minte datele. S-ar putea să-mi calci pe urme la un moment dat. În legătură cu valiza, Graham ia de fiecare dată una singură. Doar câteva haine şi nici măcar periuţa de dinţi. Presupun că-n felul ăsta se simte mai puţin vinovat. O singură valiză, aşa că dintr-un punct de vedere nu-i o afacere chiar atât de proastă pentru tine; eu, una, am scos un preţ destul de bun pe boarfele lui. A, iar celălalt amănunt e că-i spune taximetristului să aştepte după colţ. O ia din loc cu o faţă lungă şi oftând, cu valiza-n mână, iar după colţ sare-n taxi. De ce nu suni la firma de taximetre din zonă ca să afli de la ei unde s-a dus? Recunosc că eu aşa am făcut.

Telefonul fu pus în furcă pe neaşteptate. Ann se simţea deprimată. Barbara avea în mod sigur darul de a alimenta emoţiile negative.

La zece şi jumătate îl sună din nou pe Jack. Era limpede că îşi făcea de cap în noaptea aceea.

Ce trebuia să facă? Să sune la poliţie? „S-o fi întâlnit cu vreun prieten vechi, doamnă. Nu duce paharul la ureche, nu?“ Ann n-ar fi putut spune nu. Dar Graham nu întârziase niciodată atât de mult.

La unsprezece fără un sfert, Ann urcă scările şi deschise uşa biroului lui Graham. Nu mai fusese aici din seara petrecerii. Se îndreptă automat spre fereastră şi se uită în grădină, în direcţia stâncilor artificiale. Într-un fel, se simţi uşurată nevăzându-l acolo.

Fără să mai tragă draperiile, aprinse lumina. Camera nu-i era întru totul străină, dar se simţi ca un musafir nepoftit care dă buzna. Asta era zona privată a căsniciei lui Graham, şi nu doar fiindcă lucra aici.

Privi în jur. Masa de lucru, scaunul, rafturile cu cărţi, fişetul. Singurul lucru care se schimbase era fotografia ei, care fusese plasată deasupra mesei de lucru. Până atunci, Graham ţinuse acolo o fotografie a lui Ann făcută la nuntă – cea în care arăta mai fericită ca oriunde, îşi zise ea.

Acum o înlocuise cu o alta, pe care aproape uitase că i-o făcuse cadou: aici Ann avea cincisprezece ani, era durdulie, purta o bentiţă ca Alice şi abia

reuşea să-şi păstreze pe chip un surâs care încuviinţa tot ce se întâmpla în lume.

Împinse una sau două hârtii de pe masa de lucru a lui Graham, fără măcar să se uite la ele. Pe urmă deschise alene sertarul de sus al fişetului. 1911-15: plin de dosare aranjate în ordine. Trase al doilea sertar, 1915-19. Acesta ieşi la cea mai delicată atingere, aşa că Ann nici măcar nu se simţi vinovată pentru deschiderea lui.

Un pachet de batiste de hârtie fusese aşezat în diagonală pe un teanc de reviste; partea de sus a pachetului era pe jumătate scoasă. Ann împinse pachetul într-o parte. Din revista de deasupra, prima din vreo treizeci, se vedea doar coperta a patra: o reclamă strălucitoare la ţigări. Ann răsfoi câteva pagini şi descoperi că era o revistă cu fete. Scormoni prin restul teancului şi văzu că toate revistele erau aşezate cu coperta a patra la vedere: titluri diferite, dar acelaşi conţinut, cu diverse variaţiuni. Deci de asta nu prea mai ţinea Graham să se culce cu ea.

Sau poate... sau poate că lucrurile stăteau invers: Graham făcea chestia asta tocmai pentru că nu prea mai ţinea. Oul şi găina, îşi zise Ann. Pe când răsfoia din nou revista de deasupra, simţi un fior de jenă şi avu impresia că i se strânge pântecele. Şi asta, nu din cauză că Graham o înşela de fiecare dată când urca aici, ci doar... Ei bine, da, într-un fel chiar o înşela. Ann presupuse că era mai bine decât să găsească nişte scrisori de dragoste, dar tot se simţi trădată. Şi chiar şocată: nu faţă de ceea ce văzuse, ci faţă de faptul că Graham – şi bărbaţii în general – aveau nevoie de aşa ceva. De ce se comportau bărbaţii atât de frust? De ce era nevoie să stea călare pe reviste şi să pseudovioleze zeci de

femei într-o repriză? De ce aveau nevoie de stimuli vizuali atât de neechivoci? Ce se întâmplase cu imaginaţia lor?

Când trase sertarul 1919-24, simţi un miros vag de migdale, explicabil printr-un pachet de Gripfix care fusese deschis şi al cărui conţinut aproape că se uscase de tot. Spatula de plastic nu fusese înlocuită pe clema din interiorul capacului, ci stătea cu câţiva stropi întăriţi de lipici pe un album de amintiri galben. Ann se opri, cercetând inutil liniştea din casă, după care deschise albumul la mijloc. Văzu două fotografii ale ei – deci acolo ajungeau – şi câteva xeroxuri după nişte tăieturi din ziare. Erau recenzii ale primelor ei filme, totodată şi cele mai proaste – recenzii care fuseseră publicate cu ani buni înainte ca ea să-l cunoască pe Graham şi dintre care niciuna nu-i pomenea numele. Nici măcar ea nu avea copii după ele.

Dădu grăbită mai multe pagini, iar apoi o luă de la început şi parcurse cu grijă întregul album. Era arhiva secretă a lui Graham referitoare la ea înainte să se cunoască: fotografii, recenzii de film (dintre care, pe bună dreptate, foarte puţine se refereau la ea), xeroxuri după două-trei reclame la pulovere pe care le făcuse când nu-i ajungeau banii (cum naiba o fi aflat şi de ele?), ba chiar şi copii ale câtorva materiale – din fericire, foarte puţine – în care numele ei apăruse în partea de jos a secţiunii de ştiri mondene. Pe una dintre ele Graham o încercuise cu roşu:

„...a mai fost de faţă Jack Lupton, teluricul autor al atâtor spumoase romane de alcov, care a însoţit-o pe posibila viitoare starletă (dacă îşi va da silinţa) Ann Mears. Am aflat că divorţul domnului Lupton

(în care sunt implicaţi şi doi copii) ar fi iminent, dar craiul bărbos a refuzat să comenteze...“

Ann îşi aminti cât de mult o scârbise episodul la momentul respectiv şi cum îşi alungase din minte orice gând despre el la indicaţia agentului.

Alături de această tăietură, care se afla pe o pagină de dreapta, se găsea un desen în pix roşu al unui vârf de săgeată; restul săgeţii dispăruse undeva dincolo de pagină. Ann îl urmă cu privirea, trecu de o pagină dublă şi ajunse la locul unde începea săgeata: o recenzie (care apăruse cu trei luni înainte de tăietura din secţiunea de ştiri mondene) pentru *Too Late the Tears*. Filmul ăla de doi bani. Recenzia era scrisă de Jack. Dumnezeule, de Jack. Ann uitase cu totul de asta. Jack fusese pentru scurtă vreme criticul de film al unui ziar de duminică. Şi la scurt timp după aceea Ann îl cunoscuse la o petrecere. O parte a cronicii fusese încercuită cu roşu:

„... în mijlocul nulităţii generale şi prăfuite a acestui fragment de celuloid nevandabil, există câteva momente care îl salvează de apatia şi plictiseala deplină. Ele se centrează îndeosebi în jurul lui Ann Mears, bine distribuită într-un rol, altminteri nesemnificativ, şi a cărei graţie se arcuieşte peste acest film mohorât ca un curcubeu gata să explodeze...“

În cele din urmă, Ann scoase sertarul 1924-29, fără să tragă nădejde că va găsi vreun jurnal ascuns şi plin de laude, vreun semn sentimental al unei

fericiri vremelnice, în stânga se afla o casetă scoasă din videocasetofonul lor, iar în dreapta un plic mare, de culoare maro. Pe casetă nu scria nimic. Ann deschise plicul şi găsi câteva mănunchiuri de pagini smulse dintr-o carte sau din mai multe. Pe marginile unora se vedeau nişte mâzgăleli grăbite, sublinieri şi semne de exclamare. Recunoscu pe jumătate una dintre pagini ca făcând parte dintr-un roman al lui Jack, după care îşi dădu seama treptat de provenienţa lor comună. Le răsfoi cu atenţie, observând că aproape fiecare pagină se referea într-un fel sau altul la sex.

Era trei noaptea când duse caseta video jos. Cercetarea grijulie a mesei de lucru a lui Graham nu dăduse la iveală nimic; rafturile lui cu cărţi dezvăluiseră doar cele cinci romane mutilate ale lui Jack. Temătoare, vârî caseta video în aparat şi o derulă până la început. Primul material de pe ea era o reclamă la un nou tip de biscuiţi cu ciocolată, în care un servitor îmbrăcat cu un kilt se apropia de regina Victoria şi-i oferea un pachet de biscuiţi pe o tavă de argint. Regina scotea pe rând biscuiţii din ambalaj, muşca din unul, iar pe faţa ei rotofeie şi melancolică se ivea un zâmbet. „Nu suntem uimiţi“, comenta ea, moment în care un şir de curteni purtând kilturi se lansau într-un dans de opt secunde, în care lăudau virtuţile biscuiţilor.

Ann nu văzuse niciodată reclama. Totuşi, avea s-o privească din nou. Caseta conţinea opt înregistrări ale aceluiaşi material. La a treia vizionare, sesiză stânjenită ceva familiar; la cea de-a cincea îl recunoscu sub mustaţa pe oală şi boneta pleoştită cu pampon. Dick Devlin. Pe asta cum o mai descoperise Graham? Chiar şi după ce îşi dădu seama că era Devlin, Ann îl recunoscu abia la

ultimele trei înregistrări. Şi de ce existau opt secvenţe?

Nu se duse la culcare în noaptea aceea. Mai puse caseta o dată, buimăcită de secretoşenia şi de obsesia pe care le sugera. Pe urmă se întoarse la fişet. Singurul lucru care-i scăpase – fiindcă iniţial crezuse că era hârtie de împachetat – era un teanc de pagini din *Evening Standard*. De fiecare dată era aceeaşi pagină: ghidul cinematografelor. Fiecare era marcată cu cercuri neclare făcute cu pastă roşie. Ann descoperi că de multe ori nici măcar nu auzise de filmele încercuite; îi fu imposibil să priceapă ce legătură ar fi putut să aibă cu ea.

Mai frunzări o dată paginile smulse din romanele lui Jack şi desprinse treptat un anumit tipar. Dar, dacă crede că toate astea sunt despre mine, e nebun de legat, îşi zise ea. Însă apoi îşi luă seama. Graham nu era nebun. Era trist, amărât şi uneori beat, dar nu putea fi considerat nebun. La fel cum nu putea fi considerat gelos. Iată un cuvânt pe care Ann nu voia să-l folosească referitor la el. Încă o dată, era trist, amărât şi nu putea să accepte trecutul ei, dar nu era gelos. Când Jack îi spusese „micul meu Othello“, Arin îşi ieşise din pepeni: nu doar fiindcă era o formulă care suna condescendent, ci şi din cauză că-i perturba felul de-a percepe evenimentele.

Într-un târziu, fără multă tragere de inimă, Ann îi urmă sfatul Barbarei şi-i cercetă garderoba lui Graham: toate hainele păreau la locul lor. Valiza se afla tot acolo. Bineînţeles că se afla; bineînţeles că nu fugise.

A doua zi dimineaţă, la zece, Ann sună la spitale şi la poliţie. Nimeni nu-l văzuse pe Graham. Poliţiştii o sfătuiră să încerce la prietenii lui. N-o întrebară dacă avea obiceiul să bea, dar spuseră ceva de genul: „V-aţi ciondănit cumva, doamnă?“ Ann telefonă la serviciu şi anunţă că nu se simţea bine. Pe urmă, după ce mai sună o dată la Jack, se îndreptă spre metrou.

Maşina se afla în dreptul apartamentului din Repton Gardens, iar Graham deschise uşa când auzi soneria. Ann se lipi instinctiv de el şi-i cuprinse talia cu braţele. Graham o bătu uşor pe umăr, după care o conduse în vestibul şi închise uşa în urma lor cu piciorul stâng. O duse în camera de zi; Ann fu nevoită să meargă într-o parte, anevoie, dar nu protestă. Când o opri în loc, ea îi privea în continuare gâtul, profilul şi chipul încruntat. El se uita undeva în spatele ei, spre celălalt capăt al camerei. Ann se întoarse şi-l văzu pe Jack zăcând lângă scăunel. Puloverul îi era găurit în multe locuri şi plin de pete în zona stomacului. Ann observă cuţitul care-i fusese aşezat pe piept.

Înainte să se uite mai atent, Graham, care între timp o cuprinsese ferm pe după umeri, o duse aproape cu forţa în bucătărie. Pe când făcea asta, mormăi primele cuvinte scoase de la sosirea în apartament.

– E-n regulă.

Cuvintele o calmară pe Ann, deşi ştia că n-ar fi trebuit. Când Graham o făcu să se sprijine de chiuvetă, cu faţa spre grădină, pentru ca apoi să-i ducă mâinile la spate, ea nu se împotrivi; îl lăsă şi

aşteptă acolo, în timp ce el plecă pentru câteva clipe. Când se întoarse, îi legă încheieturile, nu foarte strâns, cu o frânghie de rufe sintetică. O lăsă cu faţa spre grădină. Patru metri de frânghie de rufe de culoare crem îi atârnau de încheieturi.

Chiar era în regulă, îşi dădu seama Graham. În afară de faptul că părea oribil, era în regulă. O iubea pe Ann – aici nu exista niciun dubiu – şi spera să nu se întoarcă. Constată că avea capul surprinzător de golit de gânduri. Lucrul cel mai important, îşi spuse el, era că nu trebuia să semene cu o secvenţă de film: asta ar fi fost cea mai amară ironie dintre toate, iar el nu era dispus s-o înghită. Fără replici finale; fără melodramă. Se apropie de Jack şi luă cuţitul de pe pieptul lui. Când se îndreptă din şale, prin minte îi trecu deodată un gând. „Uneori un trabuc e doar un trabuc, dar alteori nu e“, murmură el în sine. Mă rog, n-aveai de ales chiar de fiecare dată, nu? se întrebă apoi.

Se aşeză la loc în fotoliul familiar şi, cu o detaşare şi un curaj care-l surprinseră, îşi provocă două tăieturi profunde în ambele părţi ale gâtului. Când sângele ţâşni, scoase un icnet involuntar, care o făcu pe Ann să se întoarcă.

Graham calculase că femeia trebuia să alerge la telefon, să ridice cumva receptorul, să formeze 999 cu mâinile legate la spate şi apoi să aştepte sosirea cuiva. Era destul timp. În realitate, Ann o zbughi imediat prin cameră, cu frânghia de rufe în urma ei, pe lângă Graham cel muribund, pe lângă defunctul Jack, ocolind masa de lucru, după care îşi aplecă brusc capul şi izbi fereastra cât putu de tare. Asta o duru rău, dar o ajută să facă o gaură mare în fereastră. După aceea urlă cât putu de tare. Nu scoase niciun cuvânt, ci doar un urlet prelung,

implacabil şi sfâşietor. Nu veni nimeni, deşi mai mulţi oameni auziră urletul. Trei sunară la poliţie, iar unul la pompieri.

N-ar fi avut nicio importanţă dacă vreunul dintre ei ar fi procedat cum trebuia. Calculele lui Graham nu avură de suferit de pe urma acestei modificări în mersul lucrurilor. Când primul poliţist întinse mâna prin fereastra spartă ca s-o deschidă dinăuntru, fotoliul era îmbibat irevocabil.

Table of Contents

Despre autor	5
1 Trei costume şi-o vioară	10
2 In flagrante	36
3 Portocrucea	59
4 Sansepolcro, Poggibonsi	81
5 Maligne şi benigne	100
6 Spălătoru’ de maşini	125
7 Pe-un morman de băligar	153
8 Gresie feminiană	173
9 Uneori un trabuc	205
10 Sindromul Stanley Spencer	225
11 Calul şi crocodilul	247